

Dünyanın diqqəti yenə də Bakıya yönəldi

Azərbaycan təkcə neft-qaz deyil, eləcə də müsbət ideyalar ixrac edir

Dövlət xadimlərinin, siyasətçilərin və qeyri-hökumət təşkilatları nümayəndələrinin iştirakı ilə iki gün davam edən V Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunda yaranan vaxtın deməyə əsas verir ki, 2008-ci ildən Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Bakı Prosesi" 10 il ərzində müxtəlif qitələrdə yaşayan fərqli etnik, mədəni, dini və linqvistik mənsubiyyəti olan ayrı-ayrı insanlar və qruplar arasında qarşılıqlı anlayış çərçivəsində somimiyyət və hörmətə əsaslanan fikir mübadiləsi üçün müsbət platforma yarada bilər.

Ötən müddət ərzində forumun coğrafiyası çox genişlənib. Nəticədə tədbirə qoşulan ölkələrin və təşkilatların sayı xeyli artıb. Budəfəki foruma Latın Amerikası ölkələrindən tutmuş Səudiyyə Ərəbistanı, Böyük Britaniya kimi dövlətlərin təmsilçiləri qatılıblar. V Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu çərçivəsində insanlar arasında həmrəylik yaratmaqda və müxtəlif icmalarda

zorakılığa və ayrı-seçkiliyə qarşı mübarizədə mədəniyyətlərarası dialoqun rolu öyrənilib və səmərəliliyinin artırılmasına xüsusi önəm verilib. Forumun açılış mərasimində Prezident İlham Əliyev çıxışında demişdir: "Bizim üçün multikulturalizm həm də siyasətimizin mühüm elementlərindəndir. Azərbaycanda multikulturalizm üzrə beynəlxalq mərkəz yaradılıb. Biz bu dəyərləri təşviq edirik və multikulturalizmin böyük gələcəyinin olduğunu nümayiş etdiririk. Bilirik ki, bu mövzu ilə bağlı müxtəlif fikirlər var. Ancaq hesab edirik ki, bizim forum və bu mövzuda Azərbaycanda və dünyanın digər yerlərində təşkil olunan çoxsaylı beynəlxalq tədbirlər multikulturalizmin dəyərlərini təşviq ilə bağlı sayılır göstərdiyimizi aydın nümayiş etdirir.

Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu global miqyasda və əlbəttə, bizim ölkəmiz üçün mühüm beynəlxalq tədbirlərdən biridir. Son illər ərzində Azərbaycan çoxsaylı beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi edib. Dünya Dini Liderlərinin Forumunu, ənənəvi Bakı Humanitar Forumunu, yenedi də Bakı Qlobal Forumunu təşkil etmişik. Nizami Gəncəvi Mə-

kəzi tərəfindən təşkil edilən həmin forum da siyasi inkişaf və mədəniyyət dialoqu mövzularının müzakirəsi üçün çox vacib platformadır. Digər tədbirlər də təşkil edilir və bununla da biz dünya ictimaiyyətinin diqqətini bu mühüm məsələlərə yönəltməyə çalışırıq.

Əminəm ki, bu gün və sabah forum çərçivəsində aparılan müzakirələr problemləri aşkar edərək çıxışçılara fikirlərini bildirmək imkanı verməklə yanaşı, tərəfdaşlıq, həmrəylik və əməkdaşlıq gücləndirəcək, nəticədə mədəniyyətlər arasında körpü yaradacaq.

"Bakı Prosesi"nin BMT və digər mötəbər təşkilatlar tərəfindən dəstəkləndiyini deyənin Prezident İlham Əliyev qəbul edilən qərarları yüksək qiymətləndirir. Avropa ilə Asiyanın kəsişməsində yerləşən Azərbaycanın müstəqillik baxımından gənc olmasına baxmayaraq, sürətlə inkişaf etdiyini diqqətə çatdıran Prezident dövlət siyasətinin dünya ölkələri ilə əməkdaşlığın və tərəfdaşlığın genişləndirilməsinə yönəldiyini vurğulayıb. Ölkəmizin həyata keçirdiyi nəhəng layihələrə toxunan dövlət başçısı boru kəmərləri vasitəsilə Xəzər

dənizinin Qara dənizlə birləşdiyini, Avropanın enerji təhlükəsizliyinə xidmət edən bu kəmərlərin, həmçinin Azərbaycanın təşəbbüsü ilə yaradılan beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin ölkələr və xalqlar arasında əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə xidmət etdiyini deyib.

Forum öz işini üç əsas istiqamətdə davam etdirmişdir. Plenar iclaslarda "Gənclər sülhünə: şiddətli ekstremizmə qarşı əks qüvvənin formalaşdırılması", "Gənclərdən nə öyrənə bilərik: sülhü təşviq etmək və müxtəlifliyi ehatə etmək məqsədilə inklüziv yanaşmaların müzakirəsi", "BMT sistemində sülhünə xoş rəfəllik və diplomatiyanın gücləndirilməsi", "Gənclərin məşğulluğu və peşə təhsili: ayrıseçkilik və bərabərlik əleyhinə innovativ yanaşmalar", "Bərabər vətəndaşlıq hüquqlarının dəstəklənməsi üçün daha böyük mənafevi yaxınlaşma istiqamətində irəliləyək", "Miqrasiya, yerdəyişmə və insan təhlükəsizliyi" kimi mövzular diqqətçəkən olmuşdur.

"Gənclər sülhünə: şiddətli ekstremizmə qarşı əks qüvvənin formalaşdırılması" mövzusunda ikinci plenar sessiyada Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva sessiyada iştirak edib.

Ardı 2-ci səh.

Mükəmməl sosial infrastruktur ölkənin iqtisadi inkişafının təminatı və göstəricisidir

Hər bir ölkənin inkişafında infrastrukturun mühüm rol oynaması məlum həqiqətdir. O da həqiqətdir ki, dayanıqlı infrastruktur yaradılmadan sosial-iqtisadi inkişafa nail olmaq mümkün deyil. Müstəqillik dövründə ölkəmizin neft gəlirlərindən ilk növbədə iqtisadi və sosial infrastrukturun yaradılmasına vəsait xərclənməsi də bu səbəbdəndir. Həmin proses bu gün də davam edir və bunun sayəsində indi Azərbaycanda mükəmməl infrastruktur formalaşır.

Dünyanın nüfuzlu beynəlxalq təşkilatları da bunu öz hesabatlarında dəfələrlə qeyd edirlər.

Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında ölkədə bu istiqamətdə görülən işləri yüksək qiymətləndirməklə yanaşı, qarşıdakı illərdə onun davam edəcəyini də anonsunu vermişdir. Qeyd etmişdir ki, Azərbaycanda icra edilən beynəlxalq əhəmiyyətli tranzit layihələri ölkəmizi nəinki region, hətta dünya üçün əhəmiyyətli regiona çevirib. Aprelin 24-də Pekində keçirilən "Bir kəmərlər, bir yol" II Beynəlxalq Əməkdaşlıq Forumunda da bu, xüsusi vurğulanmışdır.

Azərbaycanda beynəlxalq əhəmiyyətli layihələrlə yanaşı, iqtisadi və so-

Ardı 2-ci səh.

Azərbaycanda həyata keçirilən sosial-iqtisadi islahatlar davamlı və prinsipial karakter daşıyır

İlham ƏLİYEV: "İslahatların əsas hədəfi Azərbaycanı müasir, inkişaf edən və gələcəkdə inkişaf etmiş ölkəyə çevirməkdir"

Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla və müasir çağırışlara uyğun həyata keçirilən siyasət nəticəsində Azərbaycan dünyaya yeni və nümunəvi iqtisadi inkişaf modeli təqdim edir. Bu modelin əsas məzmunu konkret hədəflərə və məqsədlərə hesablanmışdır. Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə aparılan bu siyasi kurs bir daha sübut edir ki, ölkəmizdə islahatlar davamlı karakter daşıyır.

2019-cu ilin əvvəlindən isə həmin islahatlar tamamilə yeni mərhələyə daxil olmuşdur. Dövlət başçısının vurğuladığı kimi, islahatlar çoxşaxəlidir: "Verdiyimiz qərarlar, imzaladığımız sərəncamlar həyatımızın hər bir sahəsinə müsbət təsir göstərəcək. Ölkəmiz yeniləşir, müasirləşir. Biz yeni iqtisadi model üzərində işləyirik və elə etməliyik ki, ölkə iqtisadiyyatı bundan sonra da dayanıqlı şəkildə inkişaf etsin".

Ardı 2-ci səh.

Azərbaycanın özü qədər əbədi

Elmin böyük təəssübkeşi

Bu ay Azərbaycan xalqının tarixi taleyində müstəsna xidmətləri olan, XX əsr dünya ictimai-siyasi xadimləri içərisində xüsusi mövqeyi və yeri ilə fərqlənən ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 96 illiyi, iyun ayında isə respublikamızda siyasi hakimiyyətə gəlməsinin 50 illiyi tamam olur. Hazırda bütün xalqımız müasir Azərbaycanın memarı Heydər Əliyevlə bağlı hər iki əlamətdar tarixin təntənəli şəkildə qeyd edilməsinə hazırlaşır.

Heydər Əliyevlə bağlı bu əlamətdar tarixlərin, həmçinin bu dahi şəxsiyyətlə bağlı digər hadisələrin təntənəli şəkildə qeyd edilməsi hər şeydən əvvəl ona görə ümummilli əhəmiyyət daşıyır ki, xalqımız bu dahi şəxsiyyətin böyük siyasi idarəçilik məktəbi olan həyat və fəaliyyətinə hər dəfə yenidən qayıtmaqda onun daha yeni-yeni səhifələrini aşkarlamış olur, onun idarəçilik fəlsəfəsindən, hətta adi həyatə təhsili: ayrıseçkilik və bərabərlik əleyhinə innovativ yanaşmalar", "Bərabər vətəndaşlıq hüquqlarının dəstəklənməsi üçün daha böyük mənafevi yaxınlaşma istiqamətində irəliləyək", "Miqrasiya, yerdəyişmə və insan təhlükəsizliyi" kimi mövzular diqqətçəkən olmuşdur.

Heydər Əliyev XX əsr Azərbaycan xalqının tarixi taleyindəki müstəsna xidmətlərini elmi olaraq düzgün dəyərləndirmək üçün ona bütövlükdə həmin tari-

xi mərhələnin global sosial-siyasi və mədəni-mənəvi prosesləri kontekstində yanaşmaq lazımdır. Məlumdur ki, XX əsr bütövlükdə bəşəriyyətin sosial tərəqqisində olduqca mürəkkəb, keşməkeşli bir dövr kimi xarakterizə olunur. Elmi-texniki tərəqqinin görünməmiş bir sürətlə inkişaf etməsi, bəşəriyyətin tarixində görünməmiş kəskinlikdə ideoloji qütbləşmənin yaranması, iki cahan savışı, qloballaşma və s. ilə xarakterizə olunan XX əsr tarixə qlobal ziddiyyətlər, təbəddülatlar dövrü kimi daxil olmuşdur.

Ötən əsrdə Azərbaycan xalqının tarixi taleyi də olduqca keşməkeşli, eyni zamanda şərəfli hadisələrlə zəngin olmuşdur. Hər şeydən əvvəl onun fəxrətlə qeyd etmək lazımdır ki, xalqımız XX əsrin əvvəllərində bütün müsəlman dünyasında ilk müasir tipli respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətini yaratmaqda nail olmuşdur. Bu, olduqca əlamətdar bir hadisə idi. Qısa müddət ərzində fəaliyyət göstərənə baxmayaraq, Azərbaycan Xalq Cüm-

huriyyəti demokratik dövlət idarəetmə mədəniyyətinin, müasir tipli elm və təhsil infrastrukturunun, milli-ideoloji düşüncə standartlarının bərqərar olmasında müstəsna rol oynamışdır. Heydər Əliyev sovet idarəçilik məktəbi sistemində yetişmiş olsa da, onun siyasi təfəkkürü öz gənəzisini tipoloji olaraq məhz cümhuriyyətçilikdən və azərbaycanlıqdan götürmüşdür. Sonrakı illərdə SSRİ-nin tərkibində, olduqca mürəkkəb bir sosial-siyasi şəraitdə milli dövlətçilik ənənələri Heydər Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilmişdir. Ona görə də onun bir siyasi xadim və şəxsiyyət kimi dəyərləndirilməsində XX əsr boyu Azərbaycançılıq konteksti, hökumət, əsas götürülməlidir.

İstənilən tarixi mərhələni analitik ümumiləşdirmə qabiliyyətinə malik Heydər Əliyev özü XX əsrdə Azərbaycan xalqının tarixi inkişafını belə dəyərləndirirdi: "Xalqımız XX əsrin əvvəllərindən indiyədək çox şərəfli bir yol keçmişdir. Bu yol ondan ibarətdir ki, xalqımızın mədəni, təhsil səviyyəsi artmış, mədəniyyətimiz yüksəlmiş, elmimiz, böyük iqtisadi potensialımız yaranmışdır. Xalqımızın həyat tarixində, dünyagörüşündə böyük bir dəyişiklik əmələ gəlmiş, böyük bir ictimai-siyasi proses başlamışdır. Bunlar hamısı keçdiyimiz dövrün, onun mərhələlərinin bəhrəsi, nəticəsidir".

Ardı 3-cü səh.

Heydər Əliyev ideyaları yaşayır və zəfər çalır

Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və bütün dünya azərbaycanlıları müstəqil Azərbaycan Respublikasının yaradıcısı və memarı, XX əsr milli tariximizin ən qüdrətli siması olan Heydər Əliyev oğlu Əliyev anadan olmasının 96 və Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etməsinin 50 illik yubileyini böyük sevinclə qarşılaya hazırlaşır.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik irsi və həyat fəlsəfəsi hələ uzun müddət diqqət mərkəzində olacaq və bu irsi öyrənmək, qorumaq, təbliğ və təbliğ etmək bugünkü və gələcək nəsillərin qarşısında duran ən vacib və aktualıqını itirməyən global məsələdir.

Məlum olduğu kimi, Heydər Əliyev 1969-cu ilin iyul ayında Azərbaycan Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi kimi Azərbaycan Respublikasına rəhbərliyə başlamışdır. O, fəaliyyətə başladığı ilk gündən xalqına bağlı olduğunu, respublikanın və onun bölgələrinin sosial-iqtisadi inkişafına nail olmaq üçün əzmkarlıqla çalışdığı-

ni və əhalinin rifahının yaxşılaşmasına xüsusi önəm verməsini əyani surətdə göstərdi. Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illər ərzində Heydər Əliyevin apardığı hərtərəfli və əhatəli işlər, onun özünə və ətrafındakı rəhbər işçilərə qarşı tələbkarlığı, yüksək işgüzarlığı sayəsində Azərbaycanın iqtisadiyyatını möhkəmləndirib, neft-məşinçilik və kimya sənayesi, üzüm istehsalı və bir sıra digər sahələrdə ittifaqda öncül sıraya çıxdı, rəqəbatqabiliyyəti məhsulları 65 xarici ölkəyə ixrac edərək beynəlxalq aləmdə tanınmağa başladı və müstəqil inkişafın əsası qoyuldu.

Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etdiyi keçən əsrin 70-80-ci illərində iqtisadiyyatın bütün sahələrində olduğu kimi aqrar-sənaye kompleksinin və onun aparıcı bölməsi olan kənd təsərrüfatının inkişafında möhtəşəm nailiyyətlər əldə olundu. Azərbaycan Respublikası bütün növ kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalına görə rekord nəticələr əldə etdi, üzüm istehsalında 2 milyon ton həddi keçərək SSRİ məkanında birinci yeri tutdu.

Ardı 4-cü səh.

Rodriqo MAYA: “Braziliya Azərbaycanla əlaqələri daha da dərinləşdirmək niyyətindədir”

Mayın 4-də Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri Oqtay Əsədov ölkəmizdə səfərdə olan Braziliya Federativ Respublikası Milli Konqresinin Deputatlar Palatasının sədri Rodriqo Mayanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Oqtay Əsədov Rodriqo Mayanı təkrarən Braziliya Milli Konqresi Deputatlar Palatasının sədri seçilməsi münasibətilə təbrik edib. Rodriqo Mayanın Azərbaycanla ikinci dəfə rəsmi səfər etdiyini xatırladan Milli Məclisin Sədri qeyd edib ki, bu, parlamentlararası münasibətlərimizin nə qədər yüksək səviyyədə olduğunu sübut edir. Azərbaycan Braziliya ilə əlaqələrin hərtərəfli inkişafında çox maraqlıdır. Azərbaycan və Braziliya arasında ticarət dövriyyəsi 171 milyon dollardır. Bu rəqəm iki ölkənin iqtisadi potensialına uyğun deyil. Biz iqtisadi əlaqələrimizi daha da inkişaf etdirə bilərik.

Görüşdə Milli Məclisin Sədri Braziliyada neft yataqlarının aşkarlanmasında Azərbaycan neftçisi Eyyub Tağıyevnin xidmətlərini qeyd edib, ölkələrimiz arasında həmişə dostluq münasibətlərinin olduğunu diqqətə çatdırıb. Oqtay Əsədov mədəni-humanitar sahədə əlaqələrimizin dərinləşməsi istiqamətində atılan addımları təqdir edib. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən söz açan sədr Braziliyanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləməsinə, problemnin beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində ədalətli həlli üçün tutduğu mövqeyə görə minnətdarlığını bildirib. Rodriqo Maya ölkəmizə səfərindən və burada keçir-

diyi görüşlərdən məmnunluğunu ifadə edib. Bildirib ki, parlamentlərlə səviyyəsində əlaqələrin dərinləşməsi digər sahələrə də öz müsbət təsirini göstərir. Braziliya energetika və kənd təsərrüfatı sahəsində ölkəmizə daha sıx əməkdaşlıq etmək niyyətindədir. Bu məqsədlə gələcəkdə qarşılıqlı səfərlər təşkil olunması, birgə layihələrin həyata keçirilməsi ümumi məqsədlərə xidmət edərli.

Qonaq Braziliyanın Azərbaycan böyük maraq göstərdiyini və gələcəkdə əlaqələri daha da dərinləşdirmək niyyətində olduğunu söyləyib. Bildirilib ki, təkcə siyasi, iqtisadi deyil, mədəni-humanitar sahələrdə də əməkdaşlığın dərinləşməsi üçün geniş imkanlar var. Rodriqo Maya qeyd edib ki, Braziliya sülh ölkəsidir və dünyada sülhü təmsil edir. “Bizim BMT-də öz sözlümüz var və biz Azərbaycanı hər

zaman dəstəkləyirik”, - deyə o əlavə edib. Sonra tərəfləri maraqlandıran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Sonda Oqtay Əsədov Rodriqo Mayaya ölkələrimiz arasında parlamentlararası əlaqələrin və ikitərəfli əməkdaşlığın inkişafında göstərdiyi xidmətlərə görə “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin “Parlament Medalı”nı təqdim edib.

Əvvəlki 1-ci səh.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən aparılan sosial siyasətin ən mühüm prioritetlərindən biri ölkəmizin ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi və Konstitusiyaya quruluşunun müdafiəsi uğrunda döyüşlərdə iştirak etmiş insanların, müharibə əlillərinin və bu döyüşlərdə şəhid olanların ailələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsidir. Dövlət başçısının imzaladığı fərman və sərəncamlar həmin kateqoriyalardan olan vətəndaşların etibarlı sosial müdafiəsi sisteminin formalaşmasına imkan verir. Bunun nəticəsində şəhid ailələri ev və ya mənzillə təmin olunur, şəhid övladlarının təhsil haqları dövlət tərəfindən ödənilir, şəhid ailələrinə güzəştli ipoteka kreditləri, torpaq sahələri, müavinət, pensiya, Prezident təqaüdü verilir.

Prezidenti İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın yanvarın 28-də Prezident Sarayında şəhid ailələri ilə görüşü şəhid ailələrinə olan böyük qayğı, hörmət və ehtiramın nümunəsi idi. Məhz həmin görüşdən sonra dövlət başçısının imzaladığı fərmanla şəhid olmuş hərbi qulluqların ailələrinə 11 min manat məbləğində bərdəlik yardımını hədəfə genişləndirildi. Fərmanla bərdəlik ödəmələri verilmiş 2725 nəfər çox olmaqla 12 min 268 şəhidin vərasələrini ehatə etdi və bu məqsəd üçün ümumilikdə 135 milyon manat vəsait ayrıldı. Dövlət başçısının imzaladığı digər fərmanla isə şəhid ailələrinə verilən aylıq müavinətlərin məbləği artırıldı, digər sosial tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutuldu. “Şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü”nün artırılması haqqında” 2019-cu il 30 yanvar tarixli fərmana əsasən, şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün aylıq məbləği 58 manat artırılaraq 2019-cu il fevralın 1-dən 300 manat müəyyən edildi. Beləliklə, bu fərman və sərəncamlar bir daha təsdiqləyir ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda əhalinin bütün təbəqələrinin sosial rifahının yüksəlməsi məqsədinə böyük həssaslıqla yanaşır.

Sözünə ki, belə təbəqələrdən biri də qaçqın və məcburi köçkünlərdir. Artıq neçə ildir bu təbəqədə olan soydaşlarımızın mənzil-mişəft şəraitinin yaxşılaşdırılması dövlətin sosial siyasətinin mühüm istiqamətlərindəndir. Məhz bu siyasətin sayəsində son illər qaçqınlar və məcburi köçkünlər üçün bütün zəruri infrastrukturla təchiz olunmuş qəsəbələr salınıb. Təkcə

2018-ci ildə 5800 məcburi köçkünə mənzillər, fərdi evlər verilib. Bu il isə təqribən 5000 məcburi köçkün ailəsi üçün yeni mənzillərin tikilib istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulub. Bundan əlavə, məcburi köçkünlərin sağlamlıqlarının təminatı, sosial durumlarının yaxşılaşdırılması, məşğulluqlarının artırılması və digər məsələlərdə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi də unudulmur.

Prezidentin fevral ayında məcburi köçkünlər və onlara bərabər tutulan şəxslər üçün vahid aylıq müavinətlərin artırılması haqqında imzaladığı sərəncama əsasən isə məcburi köçkünlərə ödənilən vəsaitin həcmi 50 faiz artırılmışdır. 2017-ci ilin əvvəlində 36, 2018-ci ildə 40 manat olmuş bu vəsait sərəncamdan sonra 50 faiz artaraq 60 manata çatdırılmışdır. Bu o deməkdir ki, əgər ailənin 4 üzvü varsa, onlara hər ay 240 manat vəsait ödənilir.

Cari ilin sosial paketinə daxil olan ən mühüm tədbirlərdən biri də minimum əməkhaqqının 2019-cu il martın 1-dən 38,5 faiz (50 manat) artırılaraq 180 manata çatdırılmasıdır. Bu qərarla çoxsaylı sahələrin ehatə edən 600 min nəfərin əməkhaqqı artmışdır. Bunun üçün dövlət büdcəsindən il ərzində 400 milyon manat vəsait ayrılacaq. Prezident İlham Əliyevin digər sərəncamı tələbələrə dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi ilə bağlıdır. Bu addım tələbələrə təkcə sosial rifah halının yaxşılaşdırılmasına deyil, ehtiyat və ehtiyatın keyfiyyətinin yüksəlməsinə, tələbələr arasında sağlam rəqabətin yaranmasına xidmət edir. İndi tələbələr yüksək təqaüd almaq üçün yüksək nəticələr əldə etməyə çalışırlar ki, bu da təhsilin keyfiyyətinə müsbət təsirini göstərir. Başqa sözlə desək, bu sərəncam tələbələrə yüksək təhsil almaq üçün stimuldur.

Dövlət başçısının “Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” 25 fevral 2019-cu il tarixli sərəncamı da müxtəlif əhali qruplarının, xüsusən qaçqıya ehtiyacı olanların maraq və mənafelərinin təminatına kompleks yanaşma baxımından son dərəcə dolğun və əhatəli sərəncam kimi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Sərəncamla sosial müavinətin məbləği yaşa görə 130, 1 qrup əlilliyə görə 150, II qrup əlilliyə görə 130, III qrup əlilliyə görə 110, sağlamlıq imkanları məhduf 18 yaşınadək uşaqlar üçün 150, ailə başçısını itirməyə görə isə ailə üzvlərinin hər biri üçün 80 manata çatdırılmışdır. Prezidentin digər sərəncamı ilə müharibə əlillərinə Prezident təqaüdü

məbləği I qrup əlilliyə görə 182 manatdan 250, II qrup əlilliyə görə 158 manatdan 230, III qrup əlilliyə görə 121 manatdan 210 manata yüksəldilmişdir. Bu sərəncam ümumilikdə 600 min nəfəri ehatə edir və deməli, həmin sayda vətəndaşlarımızın sosial vəziyyəti yaxşılaşmışdır.

Prezidenti İlham Əliyevin fevralın 28-də imzaladığı “Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” fərman isə sosial sahədə ən yaddaqalan addım oldu. Həmin ilin əvvəlində sosial həyatına bərbəzə təsir edən bu sərəncamla Azərbaycanın sosial vəziyyəti daha da yaxşılaşdırıldı. Problemlı kreditlərin həlli nəticəsində təxminən 950 min insan maliyyə yükündən xilas olmuşdur. Fərmana əsasən, fiziki şəxslərin banklara 10 000 ABŞ dollarınadək xarici valyutada olan əsas kredit borclarının devalvasiya ilə bağlı manatla artmış hissəsi 2015-ci il fevralın 21-nə xarici valyutada mövcud olan əsas kredit borcuna münasibətdə 1 ABŞ dollarına 0,25, 2015-ci il fevralın 22-dən həmin il dekabrın 21-dək bağlanmış kredit müqavilələri üzrə xarici valyutada əsas kredit borcuna münasibətdə 1 ABŞ dollarına 0,6 manat nəzərdə tutulmuş dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilir. Bundan əlavə, fərmandan ödəniş müddəti 360 günü keçən, kreditin məbləği dollarla 10 min dollara, manatla isə 17 min manata qədərdirsə, bunun üçün də mexanizmə nəzərdə tutulub. Bu mexanizmə görə, banklar əhalinə 5 ilə qədər, 1 il güzəştli olmaqla illik 1 faiz olmaqla yeni kredit müqavilələrinin bağlanılmasına təklif edirlər. Eyni zamanda, banklarla bəzələndirilməsinə əsasən hansısa məhkəmə mübahisələri varsa, məhkəmə işləri gedirsə, həttə məhkəmə prosesi tamamlanıb və qərarlar icraya yönəldilibsə, bütün bu işlər geri çəkilərək dayandırılır.

Beləliklə, cari ilin sosial paketi çərçivəsində nəzərdə tutulan tədbirlər 3 milyon vətəndaşın sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına səbəb olmuşdur. Amma bunlar hələ hamısı deyil və sosial sahədə həyata keçirilən nəzərdə tutulan tədbirlər çoxdur. Deməli, Azərbaycanda sosial məsələlərin həlli yönündə həyata keçirilən siyasət davamlı və prinsiplial xarakter daşıyır.

Qazınar ABBASOV,
iqtisad elmləri doktoru,
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin professoru

Azərbaycan Milli Məclisi Sədrinin rəhbərliyi ilə nümayəndə heyəti İtaliyaya səfər edəcək

Mayın 6-da Milli Məclisin Sədri Oqtay Əsədovun rəhbərliyi ilə parlament nümayəndə heyəti İtaliyanın paytaxtı Roma şəhərinə səfər edəcək.

Parlamentin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, nümayəndə heyətinin tərkibinə İtaliya ilə parlamentlararası əlaqələr üzrə işçi qrupunun başçısı Azər Kərimli, deputatlar Dəniz Ağayeva, Vahid Əhmədov, Elşad Həsənov, parlament Aparatının rəhbəri Səfa Mirzəyev və digər rəsmi şəxslər daxildir.

Səfər zamanı nümayəndə heyətinin üzvləri İtaliya Senatının və Deputatlar Palatasının rəhbərliyi, Azərbaycanla dostluq qrupunun təmsilçiləri ilə görüşlər keçəcək, qanunvericilik orqanları arasında əlaqələrin güclü və inkişaf perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparacaqlar. Milli Məclisin nümayəndə heyəti İtaliya parlamentinin qanunvericilik fəaliyyəti ilə yaxından tanış olacaq.

Səfər mayın 8-də başa çatacaq.

Müdafiə naziri: “Əsas diqqət döyüş hazırlığının yüksək səviyyədə saxlanılmasına yönəldilməlidir”

Mayın 4-də Mərkəzi Komanda Məntəqəsində müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənovun rəhbərliyi ilə xidməti müşavirə keçirilib.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, müdafiə nazirinin müavinləri, qoşun növləri komandanları, nazirliyin baş idarə, idarə və xidmət rəisləri, birlik komandirlərinin iştirakı ilə keçirilən müşavirəyə videobağlantı vasitəsilə birləşmə komandirləri və digər məsul zabıtlar da cəlb olunub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin Azərbaycan Ordusunun hərbi potensialının gücləndirilməsi ilə bağlı qarşıya qoyduğu konkret vəzifələri rəhbər heyətə çatdıraraq nazir əsas diqqətin bütün qoşun növ və qisimlərinin, xüsusilə ön xətt bölmələrinin döyüş qabiliyyətinin yüksəldilməsinə yönəldilməsini tapşırıb.

Müdafiə naziri döyüş hazırlığı planına uyğun olaraq gecə və gündüz vaxtı real döyüş şəraitinə və ərazisinə uyğun keçirilən təlim və məşqlərin intensivliyinin artırılması, gizli idarəetmə və maskalanmanın tələblərinə, ümumi təhlükəsizlik məsələlərinə, xüsusilə də yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına ciddi riayət etməklə qoşunların operativliyinin, döyüş hazırlığının yüksəldilməsi, birlik və birləşmələrin silah, döyüş və xüsusi texnikasının yay mövsümündə istismar rejiminə keçidinin təşkili ilə bağlı vəzifəli şəxslər qarşısında tapşırıqları qoyub.

General-polkovnik Zakir Həsənov döyüş hazırlığının daha keyfiyyətli təşkili, hərbi peşəkariyyət səviyyəsinin artırılması, şəxsi heyətin hərbi vətənpərvərlik və döyüş ruhunun yüksəldilməsi məqsədilə ideoloji işin və mədəni-psixoloji təminatın gücləndirilməsi, habelə digər xidməti məsələlərin həlli ilə bağlı konkret göstərişlər verib.

XİN: “Azərbaycan NATO ilə qarşılıqlı maraq doğuran bir çox məsələlərə dair siyasi dialoqa böyük önəm verir”

Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidməti İdarəsi Azərbaycanın 1994-cü il mayın 4-də NATO-nun Sülh naminə Tərəfdaşlıq Proqramına qoşulmasının 25 illiyinə dair məlumat yayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məlumatda 25 il bundan əvvəl bu gün Azərbaycan Respublikasının Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatının (NATO) Sülh naminə Tərəfdaşlıq Proqramına qoşulduğunu bildirilir. Qeyd edilir ki, 1994-cü il mayın 4-də ümummilli lider Heydər Əliyev NATO-nun mənzil-qəragahını ziyarət edib və Sülh naminə Tərəfdaşlıq (SNT) Çərçivə Sənədini imzalayıb. Həmin vaxtdan etibarən Azərbaycan Alyans ilə möhkəm və qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq qurub.

NATO ilə əməkdaşlıq Azərbaycan xarici və təhlükəsizlik siyasətinin vacib istiqamətlərindən biridir. Azərbaycan NATO ilə tərəfdaşlığını bütün Avratanantik məkanda təhlükəsizlik, sabitlik və tərəqqiyə töhfə vermək vasitəsi kimi görür. SNT Proqramı, sübhəsiz ki, Alyansın ən uğurlu proqramlarından biridir və Azərbaycan Avratlantik təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsində onun rolunu müsbət qiymətləndirir.

NATO ilə 25 illik əməkdaşlıq SNT Çərçivə Sənədinin və BMT Nizamnaməsinin ortaq dəyər və prinsiplərinə, əlverişli, dövlətlərin siyasi müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyünə hörmət edilməsi öhdəliyinə söykənib. Azərbaycan NATO müttəfiq ölkələri tərəfindən tərəfdaşlığımızın başlanğıcından bə-

ri Zirvə bəyannamələrində qeyd edilmiş kimi, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünə, müstəqilliyinə və suverenliyinə, münasibətinin məhz bu prinsiplər əsasında həllinə davamlı dəstək nümayiş olunmasını alqışlayır. Azərbaycan NATO ilə qarşılıqlı maraq doğuran bir çox məsələlərə bağlı müntəzəm siyasi dialoqa böyük önəm verir və Alyans ilə müxtəlif məsələlər, xüsusilə də sülhəməramlı əməliyyatlar və müdafiə islahatları üzrə praktiki əməkdaşlığı yüksək dəyərləndirir.

Azərbaycan və NATO sülhəməramlı əməliyyatlar sahəsində möhkəm tərəfdaşlığa malikdir. Azərbaycan NATO-nun rəhbərlik etdiyi və BMT Təhlükəsizlik Şurasının mandatı əsasında fəaliyyət göstərən sülhəməramlı əməliyyatlara ilk töhfə verən ölkələrdəndir. Hazırda Azərbaycan Əfqanıstanda NATO missiyasına ordu birləşmələri ilə töhfə verir və missiyaya dəstək olaraq özünün hava məkanından və yerüstü kommunikasiya xətlərindən istifadəyə imkan yaradır. Azərbaycan, həmçinin əfqan təhlükəsizlik qüvvələrinin təliminə mühüm maliyyə dəstəyini təmin edir.

Azərbaycan Avratlantika ərazisində və onun hüddularından kənarında sülh və təhlükəsizliyin qorunması məqsədilə Sülh naminə Tərəfdaşlıq çərçivəsində əldə etdiyi nailiyyətlərə əsaslanaraq və onun prinsiplərinə, məqsədlərinə uyğun olaraq, NATO ilə işləməyə davam etməkdə qətiyyətlidir.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində kollegiya iclası keçirilib

Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə hesr olunması çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, aidiyyəti qurumlarla birgə kəndlərdə investisiya layihələrinin icrası ilə bağlı birgə işlər aparılacaq və kəndlərlə bağlı yeni inkişaf konsepsiyası hazırlanacaq.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr və kommunikasiya şöbəsinin AZƏRTAC-a verilən məlumatına görə, bunu nazir Sahil Babayev nazirlikdə keçirilən kollegiya iclasında bildirib.

Nazir diqqətə çatdırıb ki, hələ ötən ildən dövlət başçısının göstərişləri əsasında reallaşdırılan yeni islahatlar kursu 2019-cu ilin ilk rübündə artıq bütün sahələrdə, o cümlədən sosial sahə üçün uğurlu nəticələrini verib.

Cari ilin ilk aylarından dövlət başçısının imzaladığı fərman və sərəncamlarla əhalinin rifah halının yaxşılaşdırılmasına yönələn mühüm addımlar atılıb. Minimum əməkhaqqının və minimum pensiya məbləğinin təxminən 40 faiz, sosial müavinət və təqaüdlərin orta hesabla 2 dəfə, məcburi köçkünlərə verilən müavinət 50 faiz artırılması, həmçinin tələbələrə təqaüdlərinin əhəmiyyətli artımını edilməsi, fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin həllinə yönələn mühüm addım və s. kimi tədbirlər 3 milyondan çox insanın rifahına ciddi dəstək olub.

S.Babayev diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü olan və ölkəmizin yeni brendinə çevriləcək DOST (Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat) layihəsi yaxın günlərdə DOST Agentliyinin və ilk “DOST” mərkəzinin açılışı ilə reallaşacaq. Bu, 2019-cu ilin sosial sahədə ən önəmli hadisələrindən biri olmaqla, dövlət sosial xidmətləri sahəsində keyfiyyəti yeni inkişaf mərhələsinə başlanmasını təmin edəcək. Nəticədə bu xidmətlərin vahid platforma və bir pəncərədən, şəffaf və vətəndaş məmnunluğu şəraitində göstərilməsi təmin ediləcək.

Mükəmməl sosial infrastruktur ölkənin iqtisadi inkişafının təminatı və göstəricisidir

Əvvəlki 1-ci səh.

Bu proses su xətlərinin çəkilişi ilə uzlaşdırılır. İki nöbdə, kommunikasiyalar, su xətləri çəkilməlidir, ondan sonra yollar. Yeni, biz bu işləri paralel şəkildə görürük”. İclasda həmçinin qeyd edilmişdir ki, ölkənin enerji ilə təminatında böyük işlər görülür. Bunun nəticəsində elektrik enerjisi ilə Azərbaycan nainki özünü təmin edir, hətta onun ixrac etmək imkanına da malikdir. Yeni gəlmişkən qeyd edək ki, elektrik enerjisi ilə təminat həm ölkəmizin iqtisadi inkişafında, həm də sosial məsələlərin həllində önəmli rol oynayır. Buna görə də enerji ilə təminat hər bir ölkə, o cümlədən bizim üçün strateji əhəmiyyətə malikdir. Bu baxımdan Azərbaycanın özünü enerji təhlükəsizliyini təmin etməsi adi fakt deyil. Buna baxmayaraq, ölkənin elektrik enerjisi sisteminin modernləşdirilməsi prosesi aparılır. Həmin məqsədlə mövcud stansiyaların potensialının gücləndirilməsi üçün lazımı tədbirlər görülür. Yenidənqurma, bərpa, modernləşdirilmə işləri nəticəsində mövcud stansiyalardan ən azı 400-500 meqavat əlavə enerji gücü əldə olunmuşdur. Amma görülən işlər bunlarla bitmir. Hazırda “Şimal-2” stansiyası inşa olunur və onun istifadəyə verilməsi ilə əlavə 400-500 meqavat gücündə enerji istehsal ediləcək. Bu da ölkənin inkişafı ilə bağlı artan enerji tələbatının ödənilməsinə şərait yaradacaqdır.

Su infrastrukturunun yaradılması da iqtisadi və sosial məsələlərin həlli üçün vacibdir. Son illər bir çox meliorativ tədbirlərin həyata keçirilməsi, o cümlədən bu sahədə yaradılan mükəmməl infrastruktur sayəsində yüz minlərlə hektar əkin sahələri suvarma suyu ilə fasiləsiz təmin edilir. Bunun nəticəsində kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı idən-ile artır. Təkcə cari ilin birinci rübündə bu artımın 3,6 faizə çatmasında da həyata keçirilən meliorativ tədbirlərin böyük roluna.

İçməli su layihələrinin icrası da dövlətin diqqət mərkəzindədir. Bugünə qədər 38 şəhərdə su ilə təminat məsələsi həll edilmişdir. Həmin şəhərlərə Dünya Səhiyyə Təşkilatının standartlarına uyğun təmiz, keyfiyyətli su verilir. Cari ilin sonunadək əlavə 5 şəhərdə isə layihələr icra olunacaq. 12 şəhərdə isə həmin istiqamətdə işlər davam etdiriləcək. Ümumiyyətlə, içməli su layihələrinin icrası artan əhalini nəzərə almaqla 2030-cu ilə qədər hesablanır.

Məlumdur ki, bu gün Azərbaycanda daha çox sosial müdafiəyə ehtiyacı olanlar məcburi köçkünlərdir. Məhz bu səbəbdən qaçqın və məcburi köçkünlərin həyat şəraitini yaxşılaşdırmaq üçün son illər 100-dən çox şəhərcik salınıb. Ancaq problem tam həll olunmadığından bu istiqamətdə işlər davam edir. Təkcə keçən il 6 min köçkün ailəsi üçün mənzil evlər inşa edilmişdir. Cari ildə isə daha 6 min köçkün ailəsi üçün mənzillərin tikilməsi nəzərdə tutulub.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların ailələrinin də dövlət tərəfindən mənzillə təmin edilməsi davamlı xarakter daşıyır. Bugünədək bütövlükdə 6500-dən çox şəhid ailəsi mənzillə təmin olunub. Bu il daha 800 şəhid ailəsi yeni mənzillərə köçürüləcək.

Təhsilin inkişafı da yaddan çıxır. Ölkədə yeni məktəblər tikilir, köhnələri əsaslı təmir edilir və onlar lazımı avadanlıqlarla təmin olunur. Cari ildə 100-ə yaxın məktəb tikiləcək və ya əsaslı təmir ediləcək. Eyni zamanda, şəhər və rayonlarda müasir standartlara cavab verən yeni xəstəxanalar tikilib və onlar dünya standartlarına cavab verən yeni avadanlıqlarla təmin olunur. İndi həmin xəstəxanalarda ən ağır cərrahiyyə əməliyyatları həyata keçirilir. Cari il isə daha 10-ə yaxın yeni mərkəzi rayon xəstəxanası fəaliyyətə başlayacaq.

Rüstəm KAMAL,
“Azərbaycan”

Dünyanın diqqəti yenə də Bakıya yönəldi

Azərbaycan təkcə neft-qaz deyil, eləcə də müsbət ideyalar ixrac edir

Əvvəlki 1-ci səh.

Leyla Əliyeva çıxışında V Ümumdünya Mədəniyyətlərəarası Dialoq Forumunun sülh şəraitində yaşamaq daim təbliğ etdiyi diqqətə çatdıraraq demişdir: “Dünyamızı daha yaxşı etmək üçün bir çox ölkələrdən insanları buraya bir arada görmək olucaq xoşdur. Bu gün bizim hamımızın burada bir araya gəlməyimizin səbəbi zəngin fərqliliklər, mədəni müxtəlifliklər, bəşəri dəyərlər və anlaşmadır.

Mən sülhün və müxtəlifliyin təbliğində məhz gənclərin rolunu xüsusi qeyd etmək istərdim. Gənclərin çoxsaylı şəbəkələr yaratmaq, özü də bütün mümkün sərhədləri keçmək kimi gəzəl qabiliyyətləri var. Sülh və harmoniya uğrunda mübarizədə gənclərə əksər hallarda ümidsiz romantiklər kimi baxılır. Amma deyirdim ki, bu, qeyri-səmimi yanaşmadır. Əminəm ki, gənclərin dialoqa açılışı sülhə və rifaha gətirib çıxaracaq”. Forumda plenar iclaslarda və sessiyalarda dəyərli

təklifləri ilə seçilən İSESCO-nun baş direktoru Əbdüleziz bin Osman el-Tüveycri tədbir çərçivəsində nazirlərə görüşündə demişdir: “Uzun müddətdir ki, “Bakı Prosesi” ilə əməkdaşlıq edirik və Azərbaycanın mədəniyyətlərəarası dialoq quruluşumada rolunu yüksək qiymətləndiririk. Azərbaycan dünyada mədəniyyətlərəarası dialoq quruluşumada mühüm töhfə verir”.

Ə.Tüveycri bildirib ki, burası dünyanın mədəniyyətlərəarası dialoqa böyük ehtiyacı var. Çünki islam bərabərlik, ədalətlik, tolerantlıq, humanizm dini olduğu halda bu dini terrorizm kimi qələmə verməyə çalışırlar da var: “Bəzi siyasətçilərin öz gündəliyi var, geosiyasi mübarizələr gədir. Dünyada bizim gözü-müz qarşısında müharibələr, münaqişələr baş verir, şəhərlər dağılır, miqrasiya gətiricə artır. Bütün bunların baş verməsində məsuliyyəti böyük gücləri üzərinə düşür”. O daha sonra vurğulayıb ki, dünyada əməkdaşlığa böyük ehtiyac var: “Biz sülh şə-

raitində yaşamaq üçün bir-birimizə hörmətə yanaşmalıyıq. Somalida, Liviyada vəziyyət göz önündədir. Mən Azərbaycan hökumətinə səmimi-qəlbədən minnətdarlıq ediram”. Forum iştirakçılarının çıxışlarında vurğuladığı kimi, V Ümumdünya Mədəniyyətlərəarası Dialoq Forumu göstərdi ki, Azərbaycan dünyaya təkcə neft-qaz deyil, eləcə də müsbət ideyalar ixrac edir.

Rəhman SALMANLI,
“Azərbaycan”

1923

Azərbaycanın özü qədar abədi

2019

Əvvəlki 1-ci sah.

Burada Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının XX əsrdəki inkişafını sosioloji olaraq modeləşdirməyə nail olmuşdur. Diqqət etsək görərik ki, Heydər Əliyev elmin inkişafı ilə iqtisadi inkişafı eyni kontekstdə qeyd edir. Deməli, o, elmin inkişafını hər şeydən əvvəl iqtisadiyyatla və son nəticədə cəmiyyətin sosial-iqtisadi inkişafı ilə bilavasitə əlaqədə təsvir edir. Bu yanaşma, bugünkü terminologiya ilə ifadədə "cəmiyyətin innovativ inkişaf modeli" deməkdir. Heydər Əliyevdən nümunə götürdüyümüz sitatda digər bir məqama da diqqəti cəlb etmək istərdik. Göründüyü kimi, o, cəmiyyətdəki progressiv ictimai-siyasi prosesləri XX əsr boyu insanların dünyagörüşündə baş verən dəyişikliklərə əlaqələndirir. Bu isə, bugünkü terminologiya ilə ifadədə "insan kapitalının inkişafı modeli" deməkdir. O, dahiyənə bir uzaqgörənliklə müəyyənləşdirir ki, cəmiyyətin progressiv inkişafının əsasında məhz xüsusi dünyagörüşə malik, savadlı, təhsilli insan potensialı dayanır. Heydər Əliyev ixtisas sahəsinə görə filosof, sosioloq olmasa da, cəmiyyətin inkişafı üçün innovativ inkişaf tendensiyalarını, insan kapitalının inkişafı modelini böyük uzaqgörənliklə hələ neçə onillər bundan qabaq görmüş və fəaliyyətini də məhz bu istiqamətlərə uyğun olaraq qurmuşdur.

Biz bu məqaləmizdə olduqca çoxspektrli fəaliyyət diapazonuna malik Heydər Əliyevin məhz elmi fəaliyyətlə əlaqələri üzərində xüsusi dayanmaq istərdik. Hesab edirik ki, Heydər Əliyev və elmi mövzusunun iki aspektdən yanaşmaq mümkündür:

1. Heydər Əliyevin idarəçilik strategiyasının intellektual əsasları;
2. Heydər Əliyevin idarəçilik strategiyasında intellektual inkişaf.

Bu istiqamətlər bilavasitə bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədədir. Heydər Əliyev çıxışlarından birində qeyd etmişdir ki, "böyük dövlət xadimləri, siyasi idarəçiliklə məşğul olanlar bilavasitə elmi tədqiqatla məşğul olurlar. Amma onların dövlət əhəmiyyətli məsələləri həll etməsi elmi axtarışdır, elmi tapıntıdır". Bu sözlərdə olduqca böyük bir həqiqət var. Əslində dövlət xadimlərinin siyasi idarəçiliyi ciddi intellektual əsaslara, zəngin siyasi, geosiyasi, tarixi biliklərə söykənir.

Yüksək intellektə malik şəxsiyyət olan Heydər Əliyev öz fəaliyyətində və siyasi təcrübəsində hər zaman elmi fikrən önlü nailiyyətlərindən faydalanırdı. O, elmi və texnikanın, mədəniyyətin və maarifin, edabiyatın və incəsənətin inkişafı məsələlərinin həlli məqamlarında yüksək peşəkariyyət göstərər, cəmiyyətin, xalqın inkişafını elmdə, intellektlə gördüyü. Heydər Əliyev elmə, alimə həmişə yüksək qiymət verirdi. Bunun ilk səbəbi özünün də elmi tefəkkür sahibi olması, öz fəaliyyətini həmişə elmi prinsiplər üzərində qurması, intellektual potensialı arxalanması idi. Onun Azərbaycan elminə göstərdiyi qayğı və dəstək elə buradan qaynaqlanırdı.

XX əsrin ikinci yarısının əvvəllərindən XXI əsrin əvvəllərində olan bir müddətdə Heydər Əliyevin Azərbaycan elminin inkişafına oynadığı müstəsna rol, xidmətləri qiymətləndirmək o qədər də sadə deyildir. İlk baxışdan belə görünür ki, Heydər Əliyevin respublikaya rəhbərliyinin həm birinci, həm ikinci mərhələsində onun elmin inkişafı ilə bağlı həyata keçirdiyi tədbirləri sadələndirməyə məqsətləndirilmiş hesab etmək olar. Lakin bu halda Heydər Əliyevin elmi siyasəti bütöv sosial-fəlsəfi mahiyyəti ilə açılmamış qalır. Çünki Heydər Əliyev Azərbaycan hakimiyyətə gəldiyi gündən ömrünün son anınadək elmin inkişafı ilə bağlı həyata keçirdiyi siyasi və məhz dərin bir konseptual əsasda dayanaraq, beşiyətinin sosial-təşkilat tendensiyalarını dərinliklə dərk edərək və Azərbaycanın inkişafına ona uyğunlaşdıraraq həyata keçirirdi. Heydər Əliyevin elmi strategiyasının bütün daxili sosial-siyasi və fəlsəfi mahiyyətini anlamaq üçün məhz o konteksti nəzərə almaq lazımdır.

Otən əsrin 60-cı illərində bilavasitə Heydər Əliyevin təşəbbüsü əsasında SSRİ Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik M.Keldiş Azərbaycanca gəlir və respublikanın rəhbərliyi ilə görüşür. Həmin görüşdən sonra o vaxtlar böyük əhəmiyyət kəsb edən, o dövr üçün superkomputer vaxtında olan BGSM hesablama maşını Elmlər Akademiyasına verilir. Bunun da nəticəsində respublikamızda proqramlaşdırma, avtomatika, təbii riayiyat, kibernetika və digər sahələrdə böyük alimlər, mütəxəssislər ordu-su formalaşdırmağa başlayır.

Xüsusiyyətlə, riyaziyyat, informatika və texnika elmlərinin perspektivini planlaşdırmaqda ümummilli lider Heydər Əliyevin məsləhət bildiyi strategiya, yeni sənayemizin intellektual təminatının perspektivi əsas götürülmüşdür. Nəticədə 70-ci illərdə Azərbaycanca riyaziyyat elmi sürətlə inkişaf etmiş və dünyada tanınan elmi məktəb kimi formalaşmışdır.

Respublikada elektrotexnikanın intensiv inkişafı, mikroelektronika, optoelektronika, cihazçılıq və sənayenin digər sahələrinin yüksəlişi məhz yarımkeçiricilər fizikası sahəsindəki fundamental tədqiqatlar nəticəsində mümkün olmuşdur. Bu dövrdə astronomiya, kosmik tədqiqatlar sahəsində də bir sıra mühüm işlər görülmüşdür.

Çox az adam bilir ki, Azərbaycan alimlərinin SSRİ-nin kosmik və hərbi-sənaye proqramlarında uğurlu iştirakı Heydər Əliyevin bu sahəyə ayırdığı xüsusi diqqətdən irəli gəlirdi. O vaxtlar siyasi dairelərdə, eləcə də Sovet İttifaqında Heydər Əliyev beynəlxalq miqyasda nüfuzlu dövlət xadimi kimi tanınırdı.

Azərbaycanda biologiya elminin biokimyə, molekulyar biologiya, biofizika, gen biotexnologiyası, bioinformatika, bioenergetika kimi müasir sahələrinin fundamental əsası məhz keçən əsrin 70-

ELMİN BÖYÜK TƏƏSSÜBKƏŞİ

ci illərində qoyulmuşdur. Təbiətə, yaşıllığa, gözəlliyə insan sağlamlığının, fiziki və mənəvi sağlamlığının təminatçısı kimi baxan ümummilli lider Heydər Əliyev daim onun mühafizəsinin qeydinə qalmışdır. Həmin illərdə yaradılmış "Azərbaycanın Qırmızı Kitabı" məhz möhtərəm Heydər Əliyevin sərəncamı əsasında işıq üzü görmüşdür.

Azərbaycanda kimya, neft emalı və neft-kimya sənayesinin yüksəlişi məhz 1970-ci illərdə başlamışdır. Görkəmli alim, dünya kimya elminin korifeylərindən sayılan akademik Yusif Məmmədəliyev Azərbaycanın neft-kimya elminin inkişafındakı səmərəli təcrübəsinin davam etdirilməsini vacib sayan ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə respublika sənayesinin bu mühüm sahələrinə kapital qoyuluşu artırılmış, ən qabaqçılıq texnologiya, yüksək məhsuldarlığı olan katalitik krekinq kompleksi - "Azərneftyanacaq" İstehsalat Birliyi yaradılıb istismara verilmişdir. Ulu öndər Heydər Əliyevin neft-kimya sahəsinin müasirləşdirilməsində də aparıcı rol oynamışdır. Həmin dövrdə Sumqayıtda sulfanof, xətti alkil-benzol, sulfat turşusu, kaustik soda istehsalatları, meşəft kimyası zavodları, güclü EP-300 piroliz qurğusu, polietilen istehsal edən qurğu və s. istismara verilmişdir.

Otən əsrin 70-80-ci illərində Heydər Əliyevin fəaliyyətində milli kadrların yetişdirilməsi mühüm yer tuturdu. Akademik M.Keldişin Azərbaycanca gəlisdən sonra SSRİ EA-nın müvafiq institutlarında respublikamızın istedadlı gəncləri üçün məqsədlə aspiranturalara yerlər ayırılmağa başlandı, elm və təhsil mərkəzlərində təcrübə keçmək üçün mütəxəssislər göndərilirdi, həmin elm sahəsinin mənimlənməsi, sonradan ölkəmizə transformasiya olunması istiqamətində müəyyən işlər görüldü.

Təbii ki, bütün bu işlər Heydər Əliyevin rəhbərliyi və bilavasitə qayğısı nəticəsində həyata keçirilib. Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi həmin uzaqgörən siyasət bu gün də müstəqil Azərbaycan Respublikasının iqtisadi, elmi və hərbi potensialının əsası təşkil edir. Ölkəmizin dövlət idarəetmə orqanlarında, iqtisadi strukturlarında, elm-təhsil müəssisələrində ulu öndərin yetişdirdiyi kadrlar bu gün də uğurla fəaliyyət göstərirlər.

Ulu öndər Heydər Əliyev 70-80-ci illərdə Azərbaycan rəhbərliyi illərində Azərbaycançılığın ən mühüm komponenti olan ana dilinin inkişaf etdirilməsi sahəsində də mühüm tədbirlər həyata keçirmişdir. Ümummilli liderin fikrincə, ana dili azərbaycançılığın təməl prinsipidir. Xatırlamaq yerinə düşər ki, ulu öndər o dövrdə rəsmi nitqlərini Azərbaycan dilində edirdi, bunu bütün rəhbər vəzifələrə də tövsiyə edirdi. 1978-ci ildə Azərbaycan SSR-in Konstitusiyaya layihəsi qəbul edilərkən, Azərbaycan dilinin adı dördüncü təsbitlənməsi də Heydər Əliyevin casarətinin, Azərbaycan dilinə qəlbən bağlılığının, sevgisinin əyani təzahürü idi. Bundan başqa, dahi öndərimizin ötən əsrin 70-ci illərində nəşr olunan 3 cildlik "Müasir Azərbaycan dili" dersliyinə dövlət mükafatı verməsi də dediklərimizə bariz nümunədir.

Ulu öndər Azərbaycan elminin, mədəniyyətinin, ədəbiyyatının inkişafını düşünərkən bu sahədə fəaliyyət göstərən insanların əməyinə də böyük qiymət verir, onlara böyük hörmətlə yanaşırdı. Ulu öndər bütövlükdə sovet dövrü Azərbaycanının mədəniyyət xadimlərinin fəaliyyətini yüksək dəyərləndirərək deyirdi: "O illər (yəni-sovet dövrü) mədəniyyətimizdə,

ədəbiyyatımızda, elmimizdə böyük şəxsiyyətlər yetişdiribdir. Üzeyir Hacıbəyov, Müslüm Məqəməyev kimi dahi bəstəkarların yeni əsərlər yaratmışlar. Cəfər Cabbarlı kimi dahi yazıçımız Azərbaycan xalqına böyük ədəbi töhfələr vermişdir. Ədəbiyyatımızda Səməd Vurğun, Fəxri Rza, Süleyman Rüstəm, Süleyman Rəhimov kimi böyük şəxsiyyətlər yetişmişdir. Alimlərimiz - Mirsəadulla Mirqasımov, Mustafə bəy Topçubaşov, Heydər Hüseynov, Yusif Məmmədəliyev, Mirzə İbrahimoğlu, bir çox başqa alimlər 1945-ci ildə ilk dəfə Azərbaycanın böyük elmini bir yere yığib Elmlər Akademiyası yaratmışlar. Bunların hamısı o çətin, ağır illərin böyük nailiyyətləridir".

Otən əsrin 70-80-ci illərində əldə edilən nailiyyətlərə baxmayaraq 1990-cı illərin əvvəlləri vəziyyət tamamilə dəyişdi. Bu dövrdə həm regionda, həm də dünyada olduqca mürəkkəb bir vəziyyət yaranmışdır. Böyük bir geosiyasi məkanada həyatın bütün sahələrini total xaos bürümüşdü. Həmin illərin mürəkkəb şəraitində Azərbaycanca sosial-iqtisadi xaosu şərtləndirən aşağıdakı amillər fərqləndirmək mümkündür:

1. Sovet dövrünə məxsus siyasi-ideoloji, sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi mühtidən yeni sistemlərə transformasiya problemləri;
2. XX əsrdə sürətlə gədən qloballaşma prosesinin yaratdığı problemlər;
3. Azərbaycanın uğur mərkəz tələfindən süni olaraq yaradılmış Dağlıq Qarabağ problemi və onun doğurduğu sosial-iqtisadi problemlər.

O dövrdəki mürəkkəb şərait dövlət quruculuğunu xeyli sayda daxili və xarici amillərdən asılı edildiyinə görə strateji məqamları nəzərə alan siyasi konseptiyalar olduqca mürəkkəb şərtlər daxilində formalaşdırmaq tələb olunurdu. Əksər hallarda bu mürəkkəblik həmin siyasətin daxili və xarici tərəflərinin harmoniyasını təmin etmək üçün böyük uzaqgörənlik tələb edirdi. Başqa sözlə ifadə etsək, ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində baş verən proseslər, transformasiyalar müstəqil Azərbaycanın yeni doktrinasını, prioritetlərini müəyyənləşdirmək zərurətini ortaya qoymuşdur. Müstəqil Azərbaycanın həm ideoloji, həm siyasi, həm də iqtisadi sferalarında mövcud problemlərin müəyyənləşdirmək və həlli yollarını göstərmək isə ilk növbədə elmin vəzifəsi idi. Təəsüf ki, həmin illərdə Azərbaycan elminin düşüdüğü ağır vəziyyət bu funksiyasını yerinə yetirməyə ona imkan vermir.

Respublikanın əksər elmtutumlu istehsal müəssisələrinin tamamilə dayanması və ya qismən təsərrüfat fəaliyyəti göstərməsi yerinə yetirilən elmi-tədqiqat işlərinin nəticələrini istehsal prosesinə cəlb edilməsi sahəsində "elm-istehsal-bazar" əlaqələrinin pozulması ilə nəticələnmişdir. Bir tərəfdən ümumillikdə ölkədə yaranmış maliyyə çətinlikləri ilə əlaqədar olaraq dövlətin elmi-texniki fəaliyyəti maliyyələşdirə bilməməsi, digər tərəfdən çoxmənbəli maliyyə mexanizminin formalaşmaması Azərbaycan elmində yaranmış problemləri daha da dərinləşdirmişdir.

Bundan əlavə, elmi kadrların hazırlanması və istifadəsi, elmi əməyin bazar iqtisadiyyatının tələblərinə uyğun olaraq qiymətləndirilməsi, elmi nəticələrin təbii, nəşriyyat fəaliyyətinin pozulması elmi potensialın zəifləməsinə səbəb olmuşdur. Təkcə bir fakt qeyd etmək istərdik ki, həmin illərdə elmin müddi-texniki bazasının gücləndirilməsi üçün bir ədəd də olsun avadanlıq alınmamışdır.

Bələ bir şəraitdə ümummilli lider Heydər Əliyev xalqın tekdidi ikinci dəfə Azərbaycanda hakimiyyətə gəldi və əsaslı dövlət quruculuğu konseptiyası, yəqin siyasi-ideoloji, sosial-mədəni və iqtisadi mexanizmlər təbiiq etmək və zəruriyyəti əsaslı olaraq dəyişməyə nail oldu. Müstəqillik illərində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası da ümummilli liderin növbəti hakimiyyətə gəlişi ilə təamamən yeni bir inkişaf mərhələsinə qədəm qoydu.

Tarix və zaman Heydər Əliyevi dövlətçiliyin və xalqın xilası üçün seçdi. Seçdi ki, o, Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində dönüş mərhələlərindən birinə - milli dirçəliş, müstəqil Azərbaycan quruculuğu prosesinə başçılıq etsin.

Otən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində bəzi Azərbaycan intellektual beyin mərkəzi, müqəddəs elm məbədi Akademiyası, bağlamaya istəyirdilər. Məhz ümummilli lider Heydər Əliyevin sayəsində Akademiyası, eyni zamanda milli intellektual potensial məhv olmaqdan qurtula bildi.

Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıdışından sonra uzadı düşən, xaricə üz tutan alimlərimiz tədricən geri qayıtmağa başladılar. Elmlər Akademiyasının fəaliyyətində canlanma, yeni istiqamətlər müəyyənləşdi. Onun Azərbaycanca rəhbərliyə qayıdışından sonra ilk görüşlərindən birini 1993-cü il sentyabrın 21-də Elmlər Akademiyasında keçirməsi də təsadüfi deyildir. Həmin görüşdə Heydər Əliyevin sözlərlərinin bizcə, heç bir şərhə ehtiyacı yoxdur. "Mənə sadələr gəlir ki, Elmlər Akademiyasının, institutların dağıtılma istəyirlər, elm ocaqlarına biganə münasibət var. Biz bunların hamısını son qoyacağıq. Nəyin bahasına olursa olsun, elm inkişaf etməlidir". Həmin vaxt deyilmiş bu sözlər elm və təhsilin perspektivini cızdı və Heydər Əliyev doğrudan da vədlərini yerinə yetirib ən çətin şəraitdə yaşayan dövlətə elm və təhsil islahatlarının başlanğıcını qoydu. O islahatları reallaşdırırlar da elə Heydər Əliyevin 1969-1982-ci illərdə elm və kadr potensialının yüksəldilməsini təmin etmək üçün həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində yetişmiş yüksəkixtisaslı elm və təhsil nümayəndələridir.

1997-ci il yanvarın 31-də Heydər Əliyev Elmlər Akademiyasının aparıcı alimlər qrupunu qəbul edərək, elm sahəsində islahatların aparılmasını vacibliyini bildirdi, Azərbaycanca elmin inkişaf strategiyasının əsas müddəalarını qəti olaraq müəyyənləşdirmişdir. Bu tarixi görüşdən başlayaraq Milli Elmlər Akademiyasının Reyasət Heyəti ulu öndərin tövsiyələrini rəhbər tutaraq Akademiyada islahatların aparılması, elmi tədqiqat istiqamətlərinin dəqiqləşdirilməsi, elmi-təşkilati bazanın hazırlanması sahələrində dair qərarlar qəbul etdi və tədbirlər həyata keçirdi. Eyni zamanda, "Elmin strateji inkişafı və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında islahatlar" konseptiyası hazırlandı.

Akademiyası alimləri ilə keçirdiyi həmin görüş zamanı Heydər Əliyev Azərbaycan elmi qarşısında dayanan əsaslı problemlərə toxunmuş, onların aktuallığını əsaslandıraraq alimlərimizə Azərbaycan dövləti, xalqı üçün daha gərəklisi strateji məsələlərə məşğul olmağı tövsiyə etmiş, elmin inkişaf strategiyasının əsas müddəalarını irəli sürmüşdür. Humanitar elmlərin xüsusi əhəmiyyəti malik olduğu vurğulayan ulu öndər ədəbiyyat, mədəniyyət tarixinin yazılması zəruriliyi barədə söhbət açmış, çoxoxsirik Azərbaycan tarixinin dərinliklərində öyrənilməsinin və yük-

sek elmi prinsiplər əsasında şərhinin dövlət üçün mühüm əhəmiyyət daşıdığına diqqət çatdırmışdır.

Ulu öndərin tövsiyələri Azərbaycan elminin inkişafı məqsədinə hesablanmış fərman və sərəncamlarla müsayitə olunmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 may 2001-ci il tarixli fərmanı ilə Elmlər Akademiyasına "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası" statusu verilmiş, 30 mart 2001-ci il və 1 iyul 2002-ci il tarixli sərəncamlarla AMEA Reyasət Heyəti və Akademiyanın bütün işçilərinin əməkhaqları bir neçə dəfə artırılmış, 2002-ci ilin 12 avqustunda AMEA-nın Naxçıvan bölməsinin yaradılması haqqında tarixi sərəncam imzalanmış, böyük öndərin sədrliyi ilə Naxçıvan Ali Məclisinin iclas zalında bu bölmənin yaradılmasına həsr olunmuş geniş müşavirə keçirilmişdir.

Azərbaycan xalqının ümummilli liderinin Milli Elmlər Akademiyasının statusu, Nizamnaməsi və MEA prezidentinin təsdiqi haqqında 4 yanvar 2003-cü il tarixli fərmanı da bu baxımdan xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Böyük öndərin bu addımı Milli Elmlər Akademiyası sistemində əsaslı islahatların aparılmasına, texniki bazanın modernləşdirilərək beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasına, dünya ölkələrinin elm sahəsində əldə etmiş olduğu ən müəqəddər təcrübənin mənimlənməsinə, elmi-tədqiqat institutlarında, mərkəzlərdə işin keyfiyyət əməlinin artırılmasına, elmi ictimaiyyətin diqqətini cəmiyyət həyatı üçün xüsusi aktualıq kəsb edən problemlərə yönəlməsinə gənşər şərait yaratmışdır.

Ümummilli liderin 4 yanvar 2003-cü il tarixli fərmanı ilə AMEA-ya Azərbaycan Respublikasında elmin inkişafını təşkil və təmin edən, dövlətin elmi və elmi-texniki siyasətini həyata keçirən, Azərbaycan Respublikasındakı bütün elmi müəssisələrin və ali məktəblərin elmi-tədqiqat fəaliyyətini əlaqələndirən və istiqamətləndirən, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə elmi və elmi-texniki fəaliyyət sahəsində təmsil edən ali dövlət elmi təşkilatı statusunun verilməsi ilə milli müstəqillik mərhələsində Akademiyanın fəaliyyəti dairəsi xeyli genişləndirilmiş, onun səlahiyyətləri artırılmışdır. Azərbaycanda elmi-texniki potensialı qorumaq və inkişaf etdirmək, iqtisadiyyatı gücləndirmək, mədəniyyəti zənginləşdirmək, xalqın milli mənafeyini qorumaq baxımından Akademiyası qarşısında mühüm vəzifələr qoyulmuşdur.

Həmin illərdə ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən Azərbaycan Respublikasında bazar münasibətlərinə əsaslanan iqtisadi-siyasi sistemin inkişafına nail olunması və onun dünya təsərrüfat sistemində səmərəli inteqrasiyası məqsədilə iqtisadiyyatın bütün sahələrində köklü islahatlar aparıldı. Bu islahatların əsas ideyası sənayenin texniki və texnoloji səviyyəsinin, eləcə də innovasiya fəaliyyətinin yüksəldilməsi yolu ilə ölkənin hərtərəfli, davamlı inkişafının təmin edilməsi idi.

Həm Azərbaycanın inkişafında oynadığı mühüm rol, həm də elmi araşdırmalara əlaqəsi baxımından Heydər Əliyev tərəfindən reallaşdırılan Azərbaycan yeni neft strategiyasını xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır. "Əsrin müqaviləsi" adlandırılan neft müqavilələri, həyata keçirilən enerji layihələri və Bakı-Tbilisi-Ceyhan kimi beynəlxalq əhəmiyyətli neft kəmərinin işə düşməsi Azərbaycanın sonrakı iqtisadi inkişafının əsasında dayanan mühüm amillərə çevrildi.

Təsədüfi deyil ki, ümummilli lider Heydər Əliyev "Əsrin müqaviləsi"nin imzalandığı mərasimdəki tarixi nitqində Azərbaycanın neft sahəsində çalışan alimlərinin əməyini yüksək qiymətləndirərək onların neft sahəsindəki elmi nailiyyətlərini "böyük elmi kəşflər" kimi dəyərləndirmişdir: "Bu gün bu tarixi gündə Azərbaycanda neftin sənayə üsulu ilə hasil və emal edilməsinə başlandıqı dövrdən təxminən 150 il sonra mən Azərbaycan neftçilərinin bütün nəsillərinə, respublikamızın neft sahəsində çalışan alimlərinin, mütəxəssislərinin, mühəndislərinin və fəhlələrinin xidmətinə bu dövrdə təbii sərvətlərimizi çıxarıb xalqımızın rifahının müəyyən qədər yaxşılaşmasına səy göstərdiklərinə görə, fədakar əməklərinə görə, böyük elmi kəşflərinə görə təşəkkürümü bildirirəm və onları indiyə qədər qazandıqı nailiyyətlərə görə ürəkdən təbrik edirəm".

Heydər Əliyevin milli dövlət quruculuğunda elm siyasətindən danışarkən bu dövlətin elmi-ideoloji əsasları üzərində xüsusi dayanmaq istərdim.

Heydər Əliyev bu ideologiyaları "Azərbaycançılıq" kimi formalaşdırmışdır. XIX əsrin ortalarında Azərbaycanın mütəfəkkir şəxsiyyətləri tərəfindən dəfələrlə gərəkləşdirilməsinə cəhd olunmuş bu ideyalar XX əsrdə məhz Heydər Əliyevin miqyaslı fəaliyyəti nəticəsində nəzəri müstəqil real sosial müstəviyə keçdi. Hələ ötən əsrin ortalarında, Azərbaycanın SSRİ-nin tərkibində olduğu dövrlərdə Heydər Əliyev həmin ideoloji çərçivələrin imkan verdiyi şəraitdə, hətta bəzən bu çərçivələri aşaraq Azərbaycançılıq ideyasının təməl prinsiplərini əməli təbiiq və bu ideyaların kütləvişərək milli ideyaya çevrilməsi istiqamətində xeyli işlər görmüşdür. Azərbaycan dilinin dövlət dili elan olunması, neçə-neçə sair və yazıçının, ziyalının təntənəli yubileylərinin keçirilməsi, əsərlərinin kütləvi nəşri, milli-mənəvi dəyərlərin, adət-ənənələrin qorunması istiqamətində atılan mühüm addımlar Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

1990-cı illərdə Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə azərbaycançılıq ideyası məhz dövlət quruculuğunun əsas ideologiyası səviyyəsinə qaldırıldı. Dövlət dilinin təbiiq, latin əlifbasına əməli olaraq qayıdış, Füzulinin və "Kitabi-Dədə Qorqud" un yubileyləri, azərbaycanlıların dünya forumu ilə bağlı qərar və sərəncamlar, azərbaycançılıq ideyasını daşıyan elm və sənət xadimlərinin dövlət qayğısı ilə əhatə olunması və digər neçə-neçə tədbirlər məhz bu məqsədə xidmət edən əməli addımlar idi.

Azərbaycançılıq dahi rəhbərin aşağıdakı tezisində özünün müqəmməl elmi ifadəsini tapmışdır: "Azərbaycançılıq hər şeydən əvvəl öz milli mənsubiyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlamaq deməkdir!"

2003-cü ildən başlayaraq Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev digər sahələrdə olduğu kimi, dövlətin elm siyasəti sahəsində də ümummilli lider Heydər Əliyevin ənənələrini davam etdirir. Hazırda elmi potensialın inkişafı və ondan milli tərəqqi naminə maksimum dərəcədə səmərəli istifadə olunması, xüsusən "elm-iqtisadiyyat" münasibətlərinin müasir dövrün tələbləri baxımından yenidən qurulması Azərbaycan dövləti və cəmiyyəti qarşısında duran əsas vəzifələrdən biridir. Bu baxımdan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən həyata keçirilən siyasət Azərbaycan dövlətinin dünyada baş verən global sosial-iqtisadi dəyişikliklərə adekvat reaksiyası olmaqla yanaşı, həmçinin güclü və müasir dövlət naminə son dərəcə uğurlu bir "elm-iqtisadiyyat birliyi" modelidir. Bu siyasət bütün digər sahələrlə yanaşı, Azərbaycan elmi qarşısında da bir çox vəzifələr qoyur. Konseptiyada Azərbaycanın gələcək inkişafı ənənəvi iqtisadiyyatdan "bilik iqtisadiyyatı"na keçid, insan kapitalının adekvat inkişafı, mövcud imkan və resursları nəzərə almaqla davamlı iqtisadi artım və yüksək sosial rifah, səmərəli dövlət idarəetməsi və qanun aliliyi kimi prinsiplərin reallaşdırılmasında götürülür ki, bu prinsiplərin də həyata keçirilməsi ilk növbədə elmi-innovativ yanaşmanın gücləndirilməsi, elm və istehsal arasında əlaqələrin artırılması, innovasiya fəaliyyətinin yüksəldilməsini tələb edir. Xüsusən, bilik və mədəniyyət sahəsinin vəzifələri ilə informasiya texnologiyalarının inkişafı arasında əlaqələrin müəyyənləşdirilməsi əməli yanaşmalar olmadan mümkün deyildir.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan milli sərvətinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan elmi potensialın qorunmasını, inkişaf etdirilməsini dövlət siyasətini ən vacib istiqamətlərdən biri hesab edir. O, elan etmişdir ki, regionun iqtisadi və siyasi mərkəzi olan Azərbaycan bölgənin elm mərkəzinə də çevrilməlidir. Azərbaycan alimləri bu çağırışı özlərinin elmi fəaliyyətlərinin strateji hədəfi kimi qəbul edirlər. Haqiqətən də, artıq Azərbaycanın regionun elm mərkəzinə çevrilməsi üçün hər cür şərait var. İndi Akademiyaya bu istiqamətdə köklü islahatlar aparılmalıdır. Konkret proqram əsasında AMEA-da idarəetmə və təşkilat sisteminin təkmilləşdirilməsi, elmi müəssisələrin işinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi istiqamətində konkret tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur.

Bu islahatların strateji məqsədi isə mövcud elmi-texniki potensialı qoruyub saxlamaq, onu milli dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsinə, beynəlxalq nüfuzunun artmasına yönəltməkdir. Alimlərimiz belə hesab edirlər ki, bu istiqamətdəki islahatlar həm elmi potensialın milli dövlət quruculuğunda istifadə sahəsində, həm də birbaşa elm siyasəti sahəsində Heydər Əliyev ideyalarına ən böyük sədaqət nümunəsidir.

Akif ƏLİZADƏ,
AMEA-nın prezidenti,
akademik

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2019

Heydər Əliyev ideyaları yaşayır və zəfər çalır

Əvvəl 1-ci səh.

Həmin dövrdə təsərrüfatların maddi-texniki bazası yeni texnika və texnologiya ilə möhkəmləndi, əkinçilik mədəniyyəti əsaslı surətdə yüksəldi, bitkiçilik və heyvandarlığın intensiv inkişafı təmin edildi, heyvandarlıq məhsullarının sənaye üçün istifadəsinə təşkil edilən yüksək səviyyəli kompleksləri və qışqıq fabrikaları fəaliyyətə başladı. Bitkilərin sortunun və mal-qaranın cinsinin yaxşılaşması, toxumçuluq və damazlıq işinin elmi əsaslarla təşkilinə həyata keçirildi. Bütün bunlar kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının dinamik və davamlı inkişafını təmin etdi, respublikamız bu göstəricilərə görə ittifaqda ön sıraya çıxdı.

Heydər Əliyevin uzaqgörənliklə həyata keçirdiyi iqtisadi siyasət, göstərdiyi əzmkarlıq, tələbkarlıq və yüksək idarəetmə qabiliyyəti nəticəsində aqrar-sənaye kompleksinin digər sahəsi olan aqrar məhsullarının istehsalını, mineral gübrə və kənd təsərrüfatı üçün lazım olan digər maddi-texniki vasitələr istehsalı da təşkil edildi. Bu məqsədlə kənd təsərrüfatı texnikası, mineral gübrə istehsalı üçün yeni zavodlar tikildi və mövcud zavodlar genişləndirildi.

Həmin dövrdə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının artımı ilə yanaşı, bu məhsulların emalı ilə məşğul olan müəssisələrin şəbəkəsi də böyüdü. Üzümçülük məşğul olan iri təsərrüfatların hamısında özüm emalı zavodları tikilib istifadəyə verildi, mövcud pambıq emalı zavodları modernləşdi və yeniləri tikildi, çay, tütün, fındıq, meyvə, tərəvəz, ət, süd və digər məhsulların emalı müəssisələri tikilib istifadəyə verildi. Kənd təsərrüfatı və emal sənayesinin inkişafı respublikamızda yüngül və yeyinti sənayesinin də inkişafına təkan verdi.

Aqrar sahədə həyata keçirilən düşünülmüş siyasət sayəsində Azərbaycanın nefti möhtəşəm aqrar-sənaye kompleksi yarandı, həmçinin iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafı da stimullaşdı, qaz, işıq, su, rabitə, yol və digər infrastruktur sahələrinin genişlənməsi təmin edildi, kənd ərazilərinin sosial siması kökündən dəyişdi. Həmin illərdə kənd təsərrüfatı respublika iqtisadiyyatının aparıcı sahəsinə çevrilməklə ümumi daxili məhsulun 30-35 faizi bu bölmənin payına düşdü. Azərbaycan Respublikası ittifaqın tərəvəz bazası hesab olunurdu. Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasına həmin dövrdə rəhbərliyi sayəsində əldə edilən nailiyyətlər hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyevin "Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 85 illik yubileyi haqqında" sərəncamında özünün əhatəli təyinatıdır. Sərəncamda deyilir: "1969-1982-ci illərdə həyatımızın bütün sahələrində baş verməmiş köklü dəyişikliklər öz miqyasına görə Azərbaycanın quruculuq salnaməsində ən dolğun səhifələri təşkil edir. Ölkəmizin müstəqilliyini və dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya proseslərinin hazırkı möhkəm təməli Heydər Əliyev tərəfindən həmin illərdə yaradılmış potensiala əsaslanır".

Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasında həyata keçirdiyi möhtəşəm quruculuq işləri, yüksək idarəetmə qabiliyyəti, dövlətçiliyi inkişaf etdirmək bacarığı və rəhbər işçi kimi böyük potensiala malik olması ittifaq rəhbərliyinin diqqətini cəlb etdi və o, 1982-ci ildə SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə təyin edildi. Heydər Əliyev bu vəzifədə işlədiyi müddətdə ittifaqda mövcud olan ən problemlı sahələrin məsələləri ilə dərindən məşğul olaraq həmin sahələrin inkişafını təmin etdi. Heydər Əliyev artıq SSRİ-nin bütün bölgələrində bacarıqlı və işgüzar bir rəhbər kimi tanınaraq yüksək nüfuz sahibi idi. O, tez-tez yüksək etmiş ölkələrdə olur, onlarla əməkdaşlıq problemlərini müzakirə edir və dünyanın siyasi elitasında hörmətlə qarşılanırdı. Heydər Əliyev Azərbaycanın kəndərdən kəndə, həmin illər-

də respublikamızda baş verən proseslərlə daim maraqlanırdı, problemlərin həllində kömək göstərirdi, respublikamızın dinamik inkişafı üçün əlindən gələni edirdi. Onun liderlik məharəti, ittifaqda və beynəlxalq aləmdə böyük nüfuzu, məhsuldar işləmək qabiliyyəti xoşniyyətli insanları sevindirir, bir çox bədxahlarda isə ona qarşı paxillıq hissi yaradırdı. Bu paxillığın nəticəsi idi ki, 1987-ci ildə Heydər Əliyevə qarşı SSRİ rəhbərliyində, xüsusilə Qorbaçov tərəfindən aparılan təqiblərə cavab olaraq vəzifəsindən istefa verməyə məcbur oldu.

Bununla belə, Heydər Əliyev SSRİ-də və Azərbaycanda gedən prosesləri diqqətlə izləməkdə davam edirdi, öz xalqı ilə birgə nəfəs alırdı. Onun gücü də məhz bunda idi. 1990-cı il yanvarın 20-də sovet qoşunları Bakıda qırğın törədənə son bəndə qoyuldu. Ermənistan separatçılıq siyasəti yürüdə etirən ədəd də məhz ümummilli lider idi. Həmin vaxt o, böyük cəsarət nümayiş etdirərək Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyinin binasında təşkil edilən mətbuat konfransında SSRİ rəhbərliyini açıq formada kəskin tənqid edib xalqı ilə birlikdə olduğunu bəyan etmişdi.

Heydər Əliyev bir müddət Moskvada yaşadığıqdan sonra SSRİ adlı imperiyanın məhv olacağına tam əmin olduğundan öz ölkəsində və doğma diyarı olan Naxçıvanda yaşamağa üstünlük verdi və 1990-cı il iyulun 22-də Naxçıvana gəldi. Həmin vaxtlar blokada şəraitində olan Naxçıvan həm ermənilərlə müharibə edir, həm də yaranmış iqtisadi çətinlikləri aradan qaldırmağa çalışırdı. Belə bir vəziyyətdə tanınmış siyasi xadim, həmişə vətəni və xalqı üçün həvəslə çalışmış Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının müstəqil bir dövlət kimi fəaliyyət göstərməsinə naminə əsl mücahidləyə qaldı. Bu məqsədlə də Naxçıvan əhalisi onun Naxçıvan Muxtar Respublikasının və Azərbaycan SSR-nin Ali Sovetinə deputat seçdi. Heydər Əliyev sessiyalarda Dağlıq Qarabağ problemi ilə əlaqədar Bakı rəsmilərinin yeritdiyi siyasəti və Moskvanın mövqeyini kəskin tənqid edir, SSRİ-nin tezliklə dağılacığını bəyan edirdi. Lakin səbətsiz iqtidarı bu fikirlərə məhəl qoymur, Kremle sədaqət nümayiş etdirirdi. Buna baxmayaraq Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan Respublikasının yaradılması üçün mübarizəsini davam etdirirdi. 1990-cı ilin noyabr ayının 17-də Muxtar Respublikanın Ali Sovetinin birinci sessiyasında Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycanın ümummilli bayrağı qaldırıldı və bununla da həmin vaxtdan müstəqilliyimizin əsası qoyuldu. Bundan başqa, onun təklifi ilə Muxtar Respublikanın adından "Sovet Sosialist" sözlərində özünü əhatəli təyinatıdır. Sərəncamda deyilir: "1969-1982-ci illərdə həyatımızın bütün sahələrində baş verməmiş köklü dəyişikliklər öz miqyasına görə Azərbaycanın quruculuq salnaməsində ən dolğun səhifələri təşkil edir. Ölkəmizin müstəqilliyini və dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya proseslərinin hazırkı möhkəm təməli Heydər Əliyev tərəfindən həmin illərdə yaradılmış potensiala əsaslanır".

Artıq müstəqil Azərbaycan Respublikası öz tarixinin ən ağır çağlarını yaşayırdı. Bir tərəfdən Ermənistanla aparılan müharibə, bir tərəfdən iqtisadiyyatın illic vəziyyəte düşməsi, bir tərəfdən də hakimiyyətdə olanların təcrübəsizliyi və sərişçisizliyi hakimiyyətdə qarşı narazılığı artırmağa yanaşı, Azərbaycanın müstəqilliyini təhlükə qarşısında qoymuşdu. Bunun məntiqi nəticəsi kimi 1993-cü il iyunun 4-də Gəncədə iqtidara tam etimadsızlıq göstərilərək qiyam baş verdi, qardaşlarımızı axıdılmaqla demək olar ki, vətəndaş müharibəsi başlandı. Vəziyyətin daha kəskin xarakter alacağından qorxuya düşən və heç bir əməli tədbir görməyi bacarmayan iqtidar rəhbərləri məsuliyyətdən yayınmaq üçün bir-birinin ardınca istefa verməklə Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasında rəhbər vəzifəyə dövt etməyə məcbur oldular. Heydər Əliyev onları bu təkliflərini qəbul etmirdi, vəziyyət isə getdikcə daha da pisləşirdi. Bunu görə Azərbaycan xalqı böyük dövlətçilik təcrübəsi olan, tanınmış siyasi xadim Heydər Əliyevi təkildə ikinci dəfə Azərbaycan Respublikasına rəhbərliyə dövt etdi. Xalq özünün sevimli oğluna etimad edir və inanırdı ki, yalnız Heydər Əliyev bu vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilər və Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini qoruyub saxlaya, inkişaf etdirə bilər.

Xalqın çağırışını qəbul edən Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də ölkənin ali qanunverici or-

ganından məharətlə çıxaraqca müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu olduğunu sübut etdi. Heydər Əliyev yenidən müstəqillik ələdə edən Azərbaycanı nəinki qoruyub saxladı, həm də ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi tərəqqisinə nail olmaqla onun dünyanın qabaqçılıq ölkələri sırasına çıxmağının təmin etdi. Azərbaycan xalqı və Azərbaycan dövləti qarşısında misilsiz xidmətləri olan Heydər Əliyev, sözün əsl mənasında, dahi şəxsiyyətdir və qədrbilən xalqımız ulu öndəri özünün ümummilli lideri elan etmişdir.

Dahilərin böyüklüyü ondadır ki, onlar hər şeyin əvvəlini bildikləri kimi, sonunu da götürür və dərk edirlər. Heydər Əliyev də məhz belə dahilərən idi. Heydər Əliyevin son qərarı əslində Azərbaycana son borcu, son xidməti idi. Bu qərardan Azərbaycan dövlətinin taleyi asılı idi. Heydər Əliyev bu son borcunu da şəərələ yerinə yetirdi. Onun 2003-cü il 1 oktyabr tarixində xalqımızca ümummilli lider kimi xatırlanmış vəzifəsinə qəbul olundu. Həyata keçirilən düşünülmüş tədbirlər nəticəsində əvvəlki iqtidarların dövründən başlayan sosial-iqtisadi tənəzzülün qarşısı alındı. Təbii ki, bütün bunlar ələ də asan başa gəlmədi. Azərbaycanın inkişafını, Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsinə istəməyən qüvvələr 1994 və 1995-ci illərdə dövlət çevrilişinə cəhdlər etmiş, terror aktları törətmiş istəmişlər. Lakin Azərbaycan xalqının və onun liderinin əleyhinə yönəlmiş hərəkətlərin qarşısı vaxtında və yüksək peşəkariyyətlə alındı.

Heydər Əliyev müstəqil və suveren Azərbaycanın daxili məsələlərini ustalıqla həll etməklə yanaşı, xarici siyasətində də formalaşdırmağa başladı. Əvvəlki hakimiyyətlərin dövründə populist açıqlamalar, qeyri-real yanaşmalar nəticəsində qonşu ölkələrlə pozulmuş münasibətlər qaydasız salındı. Ümummilli liderin xüsusilə xarici səfərləri ilə Azərbaycanın dünyanın öndə gedən dövlətlərlə xoşniyyətli əlaqələri yaradılaraq möhkəmləndi və respublikamıza uğur gətirən və bu gün də davam etdirilən xarici siyasət xəttinin təbii tələbi başlandı. Azərbaycan həm Rusiya və həm də ABŞ və Avropa ölkələri ilə yaxın qonşuluq, dostluq və strateji tərəfdaşlıq münasibətləri yaratmağa nail oldu. Türkiyə qonşu yeddi rayonun zəbt edilməsi ilə nəticələndi.

Siyasi sabitlik əldə edildikdən və tərəfdaş ölkələrlə əlverişli əlaqələr qurulduqdan sonra ölkə iqtisadiyyatının inkişafı ilə bağlı çox ciddi islahatlara start verildi. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın gələcəyini müəyyənləşdirən neft strategiyası işlənilməyə başladı. Ciddi təzyiqlərə, bəzi böyük dövlətlərin etirazlarına baxmayaraq Xəzər Azərbaycan sektorundakı neft yataqlarının işlənməsi ilə bağlı "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Azərbaycanın enerji resurslarının dünya bazarlarına çıxarmaq üçün Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz kəmərlərinin tikintisinə başlandı. Bütün bunlar ümummilli liderin özünü deydiyi kimi, Azərbaycanın müstəqilliyini dönməz və əbədi olmasını təmin edən mühüm addımlar idi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin həyatının 30 ildən artıq bir dövrü Azərbaycan tarixinin parlaq səhifəsidir, ölkənin dirçəlişi, inkişaf mərhələsini təşkil edir. Heydər Əliyev hakimiyyətinin birinci mərhələsində Azərbaycanı geridə qaldıraraq Azərbaycan Respublikasında rəhbərliyə dövt etdi. Xalq özünün sevimli oğluna etimad edir və inanırdı ki, yalnız Heydər Əliyev bu vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilər və Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini qoruyub saxlaya, inkişaf etdirə bilər.

Xalqın çağırışını qəbul edən Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də ölkənin ali qanunverici or-

ganından məharətlə çıxaraqca müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu olduğunu sübut etdi. Heydər Əliyev yenidən müstəqillik ələdə edən Azərbaycanı nəinki qoruyub saxladı, həm də ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi tərəqqisinə nail olmaqla onun dünyanın qabaqçılıq ölkələri sırasına çıxmağının təmin etdi. Azərbaycan xalqı və Azərbaycan dövləti qarşısında misilsiz xidmətləri olan Heydər Əliyev, sözün əsl mənasında, dahi şəxsiyyətdir və qədrbilən xalqımız ulu öndəri özünün ümummilli lideri elan etmişdir.

Dahilərin böyüklüyü ondadır ki, onlar hər şeyin əvvəlini bildikləri kimi, sonunu da götürür və dərk edirlər. Heydər Əliyev də məhz belə dahilərən idi. Heydər Əliyevin son qərarı əslində Azərbaycana son borcu, son xidməti idi. Bu qərardan Azərbaycan dövlətinin taleyi asılı idi. Heydər Əliyev bu son borcunu da şəərələ yerinə yetirdi. Onun 2003-cü il 1 oktyabr tarixində xalqımızca ümummilli lider kimi xatırlanmış vəzifəsinə qəbul olundu. Həyata keçirilən düşünülmüş tədbirlər nəticəsində əvvəlki iqtidarların dövründən başlayan sosial-iqtisadi tənəzzülün qarşısı alındı. Təbii ki, bütün bunlar ələ də asan başa gəlmədi. Azərbaycanın inkişafını, Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsinə istəməyən qüvvələr 1994 və 1995-ci illərdə dövlət çevrilişinə cəhdlər etmiş, terror aktları törətmiş istəmişlər. Lakin Azərbaycan xalqının və onun liderinin əleyhinə yönəlmiş hərəkətlərin qarşısı vaxtında və yüksək peşəkariyyətlə alındı.

Heydər Əliyev müstəqil və suveren Azərbaycanın daxili məsələlərini ustalıqla həll etməklə yanaşı, xarici siyasətində də formalaşdırmağa başladı. Əvvəlki hakimiyyətlərin dövründə populist açıqlamalar, qeyri-real yanaşmalar nəticəsində qonşu ölkələrlə pozulmuş münasibətlər qaydasız salındı. Ümummilli liderin xüsusilə xarici səfərləri ilə Azərbaycanın dünyanın öndə gedən dövlətlərlə xoşniyyətli əlaqələri yaradılaraq möhkəmləndi və respublikamıza uğur gətirən və bu gün də davam etdirilən xarici siyasət xəttinin təbii tələbi başlandı. Azərbaycan həm Rusiya və həm də ABŞ və Avropa ölkələri ilə yaxın qonşuluq, dostluq və strateji tərəfdaşlıq münasibətləri yaratmağa nail oldu. Türkiyə qonşu yeddi rayonun zəbt edilməsi ilə nəticələndi.

Siyasi sabitlik əldə edildikdən və tərəfdaş ölkələrlə əlverişli əlaqələr qurulduqdan sonra ölkə iqtisadiyyatının inkişafı ilə bağlı çox ciddi islahatlara start verildi. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın gələcəyini müəyyənləşdirən neft strategiyası işlənilməyə başladı. Ciddi təzyiqlərə, bəzi böyük dövlətlərin etirazlarına baxmayaraq Xəzər Azərbaycan sektorundakı neft yataqlarının işlənməsi ilə bağlı "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Azərbaycanın enerji resurslarının dünya bazarlarına çıxarmaq üçün Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz kəmərlərinin tikintisinə başlandı. Bütün bunlar ümummilli liderin özünü deydiyi kimi, Azərbaycanın müstəqilliyini dönməz və əbədi olmasını təmin edən mühüm addımlar idi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin həyatının 30 ildən artıq bir dövrü Azərbaycan tarixinin parlaq səhifəsidir, ölkənin dirçəlişi, inkişaf mərhələsini təşkil edir. Heydər Əliyev hakimiyyətinin birinci mərhələsində Azərbaycanı geridə qaldıraraq Azərbaycan Respublikasında rəhbərliyə dövt etdi. Xalq özünün sevimli oğluna etimad edir və inanırdı ki, yalnız Heydər Əliyev bu vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilər və Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini qoruyub saxlaya, inkişaf etdirə bilər.

qanının sədri, bir neçə ay sonra isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Qısa zaman kəsiyində baş verməmiş hadisələr, faciələrimiz parlamentin müzakirəsinə çıxarıldı, onlara hüquq-siyasi qiymət verildi. Separatçı ermənilər tərəfindən başlanmış Ermənistan-Azərbaycan müharibəsində 1994-cü il mayın 12-də atəşkəsə nail olunması Azərbaycanın uzaqgörən siyasəti nəticəsində mümkün oldu. Bundan sonra ölkədə siyasi və iqtisadi sabitlik bərqərar oldu, siyasi sistemin təkmilləşdirilməsi istiqamətində möhkəm addımlar atıldı və müstəqil Azərbaycan Respublikasının yeni Konstitusiyası qəbul olundu. Həyata keçirilən düşünülmüş tədbirlər nəticəsində əvvəlki iqtidarların dövründən başlayan sosial-iqtisadi tənəzzülün qarşısı alındı. Təbii ki, bütün bunlar ələ də asan başa gəlmədi. Azərbaycanın inkişafını, Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsinə istəməyən qüvvələr 1994 və 1995-ci illərdə dövlət çevrilişinə cəhdlər etmiş, terror aktları törətmiş istəmişlər. Lakin Azərbaycan xalqının və onun liderinin əleyhinə yönəlmiş hərəkətlərin qarşısı vaxtında və yüksək peşəkariyyətlə alındı.

Heydər Əliyev müstəqil və suveren Azərbaycanın daxili məsələlərini ustalıqla həll etməklə yanaşı, xarici siyasətində də formalaşdırmağa başladı. Əvvəlki hakimiyyətlərin dövründə populist açıqlamalar, qeyri-real yanaşmalar nəticəsində qonşu ölkələrlə pozulmuş münasibətlər qaydasız salındı. Ümummilli liderin xüsusilə xarici səfərləri ilə Azərbaycanın dünyanın öndə gedən dövlətlərlə xoşniyyətli əlaqələri yaradılaraq möhkəmləndi və respublikamıza uğur gətirən və bu gün də davam etdirilən xarici siyasət xəttinin təbii tələbi başlandı. Azərbaycan həm Rusiya və həm də ABŞ və Avropa ölkələri ilə yaxın qonşuluq, dostluq və strateji tərəfdaşlıq münasibətləri yaratmağa nail oldu. Türkiyə qonşu yeddi rayonun zəbt edilməsi ilə nəticələndi.

Siyasi sabitlik əldə edildikdən və tərəfdaş ölkələrlə əlverişli əlaqələr qurulduqdan sonra ölkə iqtisadiyyatının inkişafı ilə bağlı çox ciddi islahatlara start verildi. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın gələcəyini müəyyənləşdirən neft strategiyası işlənilməyə başladı. Ciddi təzyiqlərə, bəzi böyük dövlətlərin etirazlarına baxmayaraq Xəzər Azərbaycan sektorundakı neft yataqlarının işlənməsi ilə bağlı "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Azərbaycanın enerji resurslarının dünya bazarlarına çıxarmaq üçün Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz kəmərlərinin tikintisinə başlandı. Bütün bunlar ümummilli liderin özünü deydiyi kimi, Azərbaycanın müstəqilliyini dönməz və əbədi olmasını təmin edən mühüm addımlar idi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin həyatının 30 ildən artıq bir dövrü Azərbaycan tarixinin parlaq səhifəsidir, ölkənin dirçəlişi, inkişaf mərhələsini təşkil edir. Heydər Əliyev hakimiyyətinin birinci mərhələsində Azərbaycanı geridə qaldıraraq Azərbaycan Respublikasında rəhbərliyə dövt etdi. Xalq özünün sevimli oğluna etimad edir və inanırdı ki, yalnız Heydər Əliyev bu vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilər və Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini qoruyub saxlaya, inkişaf etdirə bilər.

Xalqın çağırışını qəbul edən Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də ölkənin ali qanunverici or-

ganından məharətlə çıxaraqca müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu olduğunu sübut etdi. Heydər Əliyev yenidən müstəqillik ələdə edən Azərbaycanı nəinki qoruyub saxladı, həm də ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi tərəqqisinə nail olmaqla onun dünyanın qabaqçılıq ölkələri sırasına çıxmağının təmin etdi. Azərbaycan xalqı və Azərbaycan dövləti qarşısında misilsiz xidmətləri olan Heydər Əliyev, sözün əsl mənasında, dahi şəxsiyyətdir və qədrbilən xalqımız ulu öndəri özünün ümummilli lideri elan etmişdir.

Dahilərin böyüklüyü ondadır ki, onlar hər şeyin əvvəlini bildikləri kimi, sonunu da götürür və dərk edirlər. Heydər Əliyev də məhz belə dahilərən idi. Heydər Əliyevin son qərarı əslində Azərbaycana son borcu, son xidməti idi. Bu qərardan Azərbaycan dövlətinin taleyi asılı idi. Heydər Əliyev bu son borcunu da şəərələ yerinə yetirdi. Onun 2003-cü il 1 oktyabr tarixində xalqımızca ümummilli lider kimi xatırlanmış vəzifəsinə qəbul olundu. Həyata keçirilən düşünülmüş tədbirlər nəticəsində əvvəlki iqtidarların dövründən başlayan sosial-iqtisadi tənəzzülün qarşısı alındı. Təbii ki, bütün bunlar ələ də asan başa gəlmədi. Azərbaycanın inkişafını, Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsinə istəməyən qüvvələr 1994 və 1995-ci illərdə dövlət çevrilişinə cəhdlər etmiş, terror aktları törətmiş istəmişlər. Lakin Azərbaycan xalqının və onun liderinin əleyhinə yönəlmiş hərəkətlərin qarşısı vaxtında və yüksək peşəkariyyətlə alındı.

Heydər Əliyev müstəqil və suveren Azərbaycanın daxili məsələlərini ustalıqla həll etməklə yanaşı, xarici siyasətində də formalaşdırmağa başladı. Əvvəlki hakimiyyətlərin dövründə populist açıqlamalar, qeyri-real yanaşmalar nəticəsində qonşu ölkələrlə pozulmuş münasibətlər qaydasız salındı. Ümummilli liderin xüsusilə xarici səfərləri ilə Azərbaycanın dünyanın öndə gedən dövlətlərlə xoşniyyətli əlaqələri yaradılaraq möhkəmləndi və respublikamıza uğur gətirən və bu gün də davam etdirilən xarici siyasət xəttinin təbii tələbi başlandı. Azərbaycan həm Rusiya və həm də ABŞ və Avropa ölkələri ilə yaxın qonşuluq, dostluq və strateji tərəfdaşlıq münasibətləri yaratmağa nail oldu. Türkiyə qonşu yeddi rayonun zəbt edilməsi ilə nəticələndi.

Siyasi sabitlik əldə edildikdən və tərəfdaş ölkələrlə əlverişli əlaqələr qurulduqdan sonra ölkə iqtisadiyyatının inkişafı ilə bağlı çox ciddi islahatlara start verildi. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın gələcəyini müəyyənləşdirən neft strategiyası işlənilməyə başladı. Ciddi təzyiqlərə, bəzi böyük dövlətlərin etirazlarına baxmayaraq Xəzər Azərbaycan sektorundakı neft yataqlarının işlənməsi ilə bağlı "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Azərbaycanın enerji resurslarının dünya bazarlarına çıxarmaq üçün Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz kəmərlərinin tikintisinə başlandı. Bütün bunlar ümummilli liderin özünü deydiyi kimi, Azərbaycanın müstəqilliyini dönməz və əbədi olmasını təmin edən mühüm addımlar idi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin həyatının 30 ildən artıq bir dövrü Azərbaycan tarixinin parlaq səhifəsidir, ölkənin dirçəlişi, inkişaf mərhələsini təşkil edir. Heydər Əliyev hakimiyyətinin birinci mərhələsində Azərbaycanı geridə qaldıraraq Azərbaycan Respublikasında rəhbərliyə dövt etdi. Xalq özünün sevimli oğluna etimad edir və inanırdı ki, yalnız Heydər Əliyev bu vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilər və Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini qoruyub saxlaya, inkişaf etdirə bilər.

Xalqın çağırışını qəbul edən Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də ölkənin ali qanunverici or-

ganından məharətlə çıxaraqca müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu olduğunu sübut etdi. Heydər Əliyev yenidən müstəqillik ələdə edən Azərbaycanı nəinki qoruyub saxladı, həm də ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi tərəqqisinə nail olmaqla onun dünyanın qabaqçılıq ölkələri sırasına çıxmağının təmin etdi. Azərbaycan xalqı və Azərbaycan dövləti qarşısında misilsiz xidmətləri olan Heydər Əliyev, sözün əsl mənasında, dahi şəxsiyyətdir və qədrbilən xalqımız ulu öndəri özünün ümummilli lideri elan etmişdir.

Xalqın çağırışını qəbul edən Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də ölkənin ali qanunverici or-

ganından məharətlə çıxaraqca müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu olduğunu sübut etdi. Heydər Əliyev yenidən müstəqillik ələdə edən Azərbaycanı nəinki qoruyub saxladı, həm də ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi tərəqqisinə nail olmaqla onun dünyanın qabaqçılıq ölkələri sırasına çıxmağının təmin etdi. Azərbaycan xalqı və Azərbaycan dövləti qarşısında misilsiz xidmətləri olan Heydər Əliyev, sözün əsl mənasında, dahi şəxsiyyətdir və qədrbilən xalqımız ulu öndəri özünün ümummilli lideri elan etmişdir.

Dahilərin böyüklüyü ondadır ki, onlar hər şeyin əvvəlini bildikləri kimi, sonunu da götürür və dərk edirlər. Heydər Əliyev də məhz belə dahilərən idi. Heydər Əliyevin son qərarı əslində Azərbaycana son borcu, son xidməti idi. Bu qərardan Azərbaycan dövlətinin taleyi asılı idi. Heydər Əliyev bu son borcunu da şəərələ yerinə yetirdi. Onun 2003-cü il 1 oktyabr tarixində xalqımızca ümummilli lider kimi xatırlanmış vəzifəsinə qəbul olundu. Həyata keçirilən düşünülmüş tədbirlər nəticəsində əvvəlki iqtidarların dövründən başlayan sosial-iqtisadi tənəzzülün qarşısı alındı. Təbii ki, bütün bunlar ələ də asan başa gəlmədi. Azərbaycanın inkişafını, Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsinə istəməyən qüvvələr 1994 və 1995-ci illərdə dövlət çevrilişinə cəhdlər etmiş, terror aktları törətmiş istəmişlər. Lakin Azərbaycan xalqının və onun liderinin əleyhinə yönəlmiş hərəkətlərin qarşısı vaxtında və yüksək peşəkariyyətlə alındı.

Heydər Əliyev müstəqil və suveren Azərbaycanın daxili məsələlərini ustalıqla həll etməklə yanaşı, xarici siyasətində də formalaşdırmağa başladı. Əvvəlki hakimiyyətlərin dövründə populist açıqlamalar, qeyri-real yanaşmalar nəticəsində qonşu ölkələrlə pozulmuş münasibətlər qaydasız salındı. Ümummilli liderin xüsusilə xarici səfərləri ilə Azərbaycanın dünyanın öndə gedən dövlətlərlə xoşniyyətli əlaqələri yaradılaraq möhkəmləndi və respublikamıza uğur gətirən və bu gün də davam etdirilən xarici siyasət xəttinin təbii tələbi başlandı. Azərbaycan həm Rusiya və həm də ABŞ və Avropa ölkələri ilə yaxın qonşuluq, dostluq və strateji tərəfdaşlıq münasibətləri yaratmağa nail oldu. Türkiyə qonşu yeddi rayonun zəbt edilməsi ilə nəticələndi.

Siyasi sabitlik əldə edildikdən və tərəfdaş ölkələrlə əlverişli əlaqələr qurulduqdan sonra ölkə iqtisadiyyatının inkişafı ilə bağlı çox ciddi islahatlara start verildi. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın gələcəyini müəyyənləşdirən neft strategiyası işlənilməyə başladı. Ciddi təzyiqlərə, bəzi böyük dövlətlərin etirazlarına baxmayaraq Xəzər Azərbaycan sektorundakı neft yataqlarının işlənməsi ilə bağlı "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Azərbaycanın enerji resurslarının dünya bazarlarına çıxarmaq üçün Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz kəmərlərinin tikintisinə başlandı. Bütün bunlar ümummilli liderin özünü deydiyi kimi, Azərbaycanın müstəqilliyini dönməz və əbədi olmasını təmin edən mühüm addımlar idi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin həyatının 30 ildən artıq bir dövrü Azərbaycan tarixinin parlaq səhifəsidir, ölkənin dirçəlişi, inkişaf mərhələsini təşkil edir. Heydər Əliyev hakimiyyətinin birinci mərhələsində Azərbaycanı geridə qaldıraraq Azərbaycan Respublikasında rəhbərliyə dövt etdi. Xalq özünün sevimli oğluna etimad edir və inanırdı ki, yalnız Heydər Əliyev bu vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilər və Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini qoruyub saxlaya, inkişaf etdirə bilər.

Xalqın çağırışını qəbul edən Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də ölkənin ali qanunverici or-

ganından məharətlə çıxaraqca müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu olduğunu sübut etdi. Heydər Əliyev yenidən müstəqillik ələdə edən Azərbaycanı nəinki qoruyub saxladı, həm də ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni-mənəvi tərəqqisinə nail olmaqla onun dünyanın qabaqçılıq ölkələri sırasına çıxmağının təmin etdi. Azərbaycan xalqı və Azərbaycan dövləti qarşısında misilsiz xidmətləri olan Heydər Əliyev, sözün əsl mənasında, dahi şəxsiyyətdir və qədrbilən xalqımız ulu öndəri özünün ümummilli lideri elan etmişdir.

Eldar İBRAHİMOV,
Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri,
İqtisad üzrə elmlər doktoru, professor

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2019

Yeni neft strategiyasının banisi

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev müasir dünyanın ən nüfuzlu dövlət xadimlərindən, ən böyük siyasi şəxsiyyətlərindən biri olub, müstəqil dövlətçiliyimizin qurucusu və memarıdır. Çoxşəxslilik tarixi ənənələr əsasında müasir Azərbaycan dövlətinin ideoloji-siyasi inkişaf doktrinasının yaradılması və gerçəkləşdirilməsi dahi strateq olaraq onun adı ilə sıx bağlıdır.

Azərbaycan tarixinin Heydər Əliyev epoxası milli intibah və tərəqqi dövrü kimi xarakterizə olunur. Ulu öndər respublikaya rəhbərlik etdiyi illərdə daim ictimai həyatın müxtəlif sahələrində inkişafın zəruri dönüş nöqtələrini vaxtında və yüksək dəqiqliklə müəyyən etmiş, xalqın yaradıcı gücünü həmin vacib hədəflərə istiqamətləndirmişdir. Milli sürürn düzgün təyin edilmiş məqsədlərə yönəldilməsi ölkədə çoxqun quruculuq atmosferi və ruh yüksəkliyi yaratmış, ulu öndərə olan ümumxalq sevgisi milli intibahımızın hərəkətverici qüvvəsinə çevrilmiş və Azərbaycanın bugünkü uğurlarının rəhni olmuşdur.

Adı dünyanın siyasi xəritəsinə öten əsrin 90-cı illərində yazılan Azərbaycan Respublikasının müstəqil inkişaf yolu ağır sınaqlardan keçmişdir. Xarici təzyiqlər, hərbi təcavüz, daxili çəkişmələr mənəfəsində sıxılan gənc dövlətimiz torpaqlarının 20 faizini itirmiş, bir milyona yaxın soydaşımız doğma yurd-yuvasından didərgin düşmüşdü. Bu çətin anda xalqımız vəziyyətdən çıxış yolunu dövrün görkəmli siyasi xadimi Heydər Əliyev in hakimiyyətə qayıdışında gördü, inamını, ümidini ona bağladı. Xalq yekdilliyi və haqlı idi: Azərbaycanı bu bəhrəli vəziyyətdən yalnız Heydər Əliyev dühası xilas edə bilərdi. Tarix də bu fikrin doğruluğunu sübut etdi. Ümumxalq istəyi və təkdi illərdə dövlətimizin sükani arxasında keçən ulu öndər tez bir zamanda siyasi xaosa son qoydu, ölkənin uzunmüddətli inkişaf strategiyasını işləyib hazırlayaraq, 1992-ci ildə Azərbaycanın müstəqilliyi, dinamik inkişadını təmin edən, sosial problemləri həll etmək üçün gərgin fəaliyyətə başladı. Bu gün Azərbaycan dövlətinin əbədi müstəqilliyi, dinamik inkişadını təmin edən, sosial problemləri həll etmək üçün gərgin fəaliyyətə başladı. Bu gün Azərbaycan dövlətinin əbədi müstəqilliyi, dinamik inkişadını təmin edən, sosial problemləri həll etmək üçün gərgin fəaliyyətə başladı. Bu gün Azərbaycan dövlətinin əbədi müstəqilliyi, dinamik inkişadını təmin edən, sosial problemləri həll etmək üçün gərgin fəaliyyətə başladı.

Ulu öndər Heydər Əliyev dövlətinin məhz o illərdə formalaşdırıldığı müdrik siyasi kurs, onun dönməz qətiyyəti və tarixi uzadıq qətiyyəti sayəsində mümkün oldu. Ümummilli lider yaxşı bilirdi ki, gündən-günə qloballaşan müasir dünyaya palitrasında başlıca rol oynayan amillərdən biri enerji resurslarına nəzarət, onların dünya bazasına, istehlakçılara vaxtında və təhlükəsiz çatdırılmasıdır. Zəngin neft-qaz ehtiyatları, neft sənayesinin tarixi ənənələri, enerji resurslarının öyrənilməsinə malik olduğu təcrübə və intellektual potensial, neftçilərimizin əzmkarlığı Azərbaycanı bu imkanı verir.

Qədim zamanlardan bütün dünyada neft diyarı kimi tanınan ölkəmizdə min illər əvvəl yer səthində çıxan neftin ibtidai üsullarla yığılıb, karvanlarla müxtəlif ölkələrə daşındığı faktlarla sübut olunmuşdur. Neftin sənaye üsulu ilə hasilatının, emalının, tankerlərlə, demir yolu ilə, boru kəmərləri ilə daşınmasının əsası vətənimizdə qoyulub. Dünya da sənaye üsulu ilə neft-qazın hasilatı tarixi 1848-ci ildən - Bibi-Heybətə ilk neft quyusunun qazılmasından hesablanır. Sonrakı dövrlərdə də quruda, sahilə, açıq dənizdə və dənizsulu ərazilərdə neftin çıxarılması işləri nəzərdə tutulmuşdur.

Ulu öndər Heydər Əliyev respublika rəhbərliyinə gəldiyi 1969-cu ildə neft sənayesi artıq böyük çətinliklərlə üzləşmişdi. Ölkənin yeraltı sərvətlərinin yüksək iqtisadi potensialını düzgün müəyyən edə bilməyən ulu öndər Bakı neft məktəbinin əvvəlki şübhətli bərpə etməyi qarşıya məqsəd qoydu, mövcud təbii və intellektual resurslardan effektiv istifadə etmək, zamanın tələblərinə uyğun innovativ vasitələrin tətbiqi ilə neft sənayesini yenidən dinamik inkişaf yoluna qaytarmağa müvəffəq oldu. Həmin dövrdə inkişafın elmi-texniki bazasını təmin etmək, yeni texnologiyaları mənimsəmək və onların praktikada uğurlu tətbiqinə nail olmaq məqsədilə neft sənayesinin mühüm təsisatları - elmi-tədqiqat institutları, istehsalat birlikləri Bakıda cəmləşdirildi, prioritet sahələrdə nəzərəcarpacaq uğurlar əldə edildi. 1970-1980-

ci illər Azərbaycanda bütün sahələrin, ilk növbədə isə neft sənayesinin maddi-texniki bazasının möhkəmlənməsi illəri olmuş, onun inkişafında güclü sırcayış əldə edilmişdir. Xəzər dənizinin dərən sahələrinin mənimsənilməsi ilə əlamətdar olan bu dövrdə planlı və məqsədyönlü şəkildə aparılan çoxşaxəli tədbirlər nəticəsində dənizdə genişmiqyaslı geoloji-keşfiyyat işləri həyata keçirilmiş, neft sənayesinin etibarlı infrastrukturunu qurulmuşdur.

Dəniz yataqlarının işlənilməsi üçün o dövrün müasir qazma qurğularının, ixtisaslaşdırılmış gəmilərin, tikinti texnikası və avadanlıqların alınması, Bakı Dəniz Dəniz Özlülləri Zavodu kimi nühəng strateji istehsalat kompleksinin tikilməsi ulu öndərin neft sənayesinin gələcək inkişafı naminə göstərdiyi müstəsna xidmətləri idi. 1970-80-ci illərdə Azərbaycana 75 növdə 400-dən çox gəmi, o cümlədən, ağır yük qaldırıcı kran gəmiləri, boruqəmənlər gəmiləri, seysmik, sənirli gəmiləri və s. gətirildi. 2500 ton gücündə "Azərbaycan" kran-gəmisinin, "Xəzər" tipli 200-qalxan, sonralar isə dənizdən 800 metrlik dərinlikdə işləməyə imkan verən "Şelf" tipli yarımdalına üzən qazma qurğularının alınması nəticəsində dənizdə daha dərin sahələrdə zəngin neft və qaz yataqlarının keşf olunmasına imkan yarandı. Nəticədə 8 yeni neft və qaz yatağı keşf edilərək, respublikanın neft ehtiyatları iki, qaz ehtiyatları isə üç dəfə artırıldı. 1980-ci illərdə üzən qazma qurğularının sayı 11-ə qatdı və məhz bu qurğuların istifadəsi nəticəsində 80-350 metr dərinlikdə zəngin neft ehtiyatlarına malik yataqlar - "Bahar", "Bulla dəniz", "Güneşli", "Çıraq", "Azəri", "Kəpəz" və başqaları keşf edildi. Bu yataqların dənizdə işlənilməsi Azərbaycan da hasil olunan "qara qızıl"ın əsas hissəsini verir.

O zaman dünyada analoqu olmayan Dəniz Dəniz Özlülləri Zavodunun Heştərxanda tikilməsi nəzərdə tutuldu. Ulu öndər Heydər Əliyev təşəbbüs-karlığı, böyük siyasi nüfuzu, möhkəm argumentləşdirmə bacarığı, cəsarət və iradəsi sayəsində zavodun Bakıda inşa edilməsinə icazə alındı və bu məqsədlə keçmiş Sovet İttifaqı hökuməti tərəfindən 450 milyon ABŞ dolları həcmində sərmayə ayrıldı. Dəniz yataqlarında platformaların tikintisi üçün nəzərdə tutulan bu sənaye nəhənginin müstəqillik illərində dövlətimizin imza atdığı qlobal layihələrin həyata keçirilməsində mühüm rol oynadığını nəzərə alanda qətiyyətlə deyə bilərik ki, respublikamızın neft sənayesində o zaman qazanılmış nailiyyətlər ulu öndərin uzaqgörən planlarının - Azərbaycan "Əsrin müqaviləsi"ne, deməli, xalqımızın müstəqilliyinə və rifahına doğru aparılacaq niyyətlərinin əsasını təşkil edirdi. Ümummilli lider malik olduğu böyük siyasi bəsitə ilə hələ keçmiş sovet hakimiyyəti illərində Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin labüdlüyünü müəyyənləşdirmiş, respublika iqtisadiyyatının əsas sahəsini təşkil edən neft sənayesinin texniki cəhətdən müasirləşdirilməsi istiqamətində strateji tədbirlər hazırlayıb həyata keçirməklə gələcək milli və suveren dövlətin iqtisadi müstəqilliyi üçün möhkəm təməllər yaratmışdır. Bu, qoca tarixin özü tərəfindən təsdiqini tapan mütləq həqiqətdir.

Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda zəngin neft və qaz ehtiyatlarının olması hələ sovet dövründən məlumdur. Lakin bu ehtiyatların çıxarılması, sosial-iqtisadi gücə çevrilməsi üçün nəhəng ölçüdə maliyyə, insan, elmi-texniki resurs səfərbər edilməli, hətta hesablanması belə asan olmayan böyük iş həcmi həyata keçirilməli idi. Müstəqilliyimizin ilk illərində, hələ tam təsisatlanmamış gənc dövlətçiliyimizin ağır sınaqlara məruz qaldığı dövrdə ölkənin mövcud potensialı məhdu idi, resurs çatışmazlığı Xəzərin dənizsulu hissələrində yerləşən tə-

bi sərvətlərin hasil olunub dünyə bazarına çıxarılmasına imkan vermirdi. Yaranmış situasiyada dəfələrlə olduğu kimi, yenə də yeganə düzgün çıxış yolu seçən ümummilli lider bu maneənin aradan qaldırılması üçün dünyanın aparıcı şirkətləri ilə milli maraqlara, Azərbaycan xalqının rifahına xidmət edən əməkdaşlıq strategiyasını irəli sürdü və işləyib hazırladı. Bu, Azərbaycanın qalibiyyətli neft strategiyası idi. Onun əsasını sadə və eyni zamanda, dahiyə prinsiplər təşkil edirdi: xarici investisiyaların köməyi ilə ölkənin neft-qaz sənayesinin gücləndirilməsi və enerji resurslarının dünya bazarında reallaşdırılması nəticəsində əldə olunan gəlirləri iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına, xalqın yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsinə yönəltmək prinsipləri. Mahiyyət etibarilə Azərbaycan dövlətinin qurtuluşu və davamlı inkişaf doktrinası rolunu oynayan bu enerji strategiyasının ilk uğuru dünyanın nəhəng neft şirkətləri ilə tariximizə "Əsrin müqaviləsi" kimi daxil olan sazişin imzalanması idi.

"Əsrin müqaviləsi" mahiyyət etibarilə Azərbaycan, Xəzər hövzəsi regionu, hətta bütövlükdə postsəvət məkanın hüddüdlərini aşan, dünya sənayesinin inkişafında yeni bir mərhələ yaradan tarixi hadisə idi. Bu saziş Azərbaycanın təkcə dünya enerji bazarında möhkəmlənməsi üçün deyil, özünə layiqli geoəsiyasi yer tutması, beynəlxalq birliyi üzvi surətdə inteqrasiya etmək üçün yol açan, aparıcı dövlətlərdən birinə, regionun liderinə çevrilməsində müstəsna rol oynayan epoxal bir sənəd idi. Ötən 25 ildə ölkəmizin daxili və xarici siyasətdə qazanılmış uğurlarının təməlinə, möhtərəm Prezident İlham Əliyev in dəfələrlə qeyd etdiyi kimi, məhz "Əsrin müqaviləsi" durmuşdur. Ümummilli lider Heydər Əliyev böyük uzaqgörənliklə işləyib hazırladığı enerji strategiyası uzunmüddətli, effektiv, sistematik və davamlı inkişaf konsepsiyası olduğuna ilbəil özünnün yeni təntənələri ilə təsdiqlənir.

Nailiyyətlərimiz - hasil edilən karbohidrogenlərin qəbulu, saxlanması və dünya bazalarına neft həyata keçirilməsində mühüm rol oynadığını nəzərə alanda qətiyyətlə deyə bilərik ki, respublikamızın neft sənayesində o zaman qazanılmış nailiyyətlər ulu öndərin uzaqgörən planlarının - Azərbaycan "Əsrin müqaviləsi"ne, deməli, xalqımızın müstəqilliyinə və rifahına doğru aparılacaq niyyətlərinin əsasını təşkil edirdi. Ümummilli lider malik olduğu böyük siyasi bəsitə ilə hələ keçmiş sovet hakimiyyəti illərində Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin labüdlüyünü müəyyənləşdirmiş, respublika iqtisadiyyatının əsas sahəsini təşkil edən neft sənayesinin texniki cəhətdən müasirləşdirilməsi istiqamətində strateji tədbirlər hazırlayıb həyata keçirməklə gələcək milli və suveren dövlətin iqtisadi müstəqilliyi üçün möhkəm təməllər yaratmışdır. Bu, qoca tarixin özü tərəfindən təsdiqini tapan mütləq həqiqətdir.

Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda zəngin neft və qaz ehtiyatlarının olması hələ sovet dövründən məlumdur. Lakin bu ehtiyatların çıxarılması, sosial-iqtisadi gücə çevrilməsi üçün nəhəng ölçüdə maliyyə, insan, elmi-texniki resurs səfərbər edilməli, hətta hesablanması belə asan olmayan böyük iş həcmi həyata keçirilməli idi. Müstəqilliyimizin ilk illərində, hələ tam təsisatlanmamış gənc dövlətçiliyimizin ağır sınaqlara məruz qaldığı dövrdə ölkənin mövcud potensialı məhdu idi, resurs çatışmazlığı Xəzərin dənizsulu hissələrində yerləşən tə-

miyald ABŞ dollarından artıq məbləğdə sərmayə yatırılmışdır. Strategiyamız misilsiz tarixi əhəmiyyətini sübut edən daha bir fakt isə dünyada təbii qaza tələbatın sürətlə artdığı indiki dövrdə ölkəmizin həm də etibarlı "məvi yanacaq" tədarükdürlərindənin birinə çevrilməsidir. 1999-cu ildə keşf, 2006-cı ildən istismar edilən, dəniz akvatoriyalarında ən böyük qaz-kondensat yataqlarından olan, ehtiyatları 1,2 trilyon kubmetr qaz və 240 milyon tondan artıq kondensat həcmində qiymətləndirilən "Şahdəniz" yatağının işlənilməsi çərçivəsində həyata keçirilən layihələr ümummilli lider Heydər Əliyev in enerji strategiyasının ölkəmizə qazandırdığı iqtisadi və sosial mənfəətlərinin tam bir spektrini əhatə edir.

Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyi tam şəkildə təmin olunub. Bu, hər bir ölkənin milli təhlükəsizliyinin çox vacib komponentidir. Sənaye obyektlərinin mazut rejimindən qaz rejiminə keçirilməsi iqtisadiyyatımızın möhkəmlənməsinə mühüm töhfədir. Ölkənin qazlaşdırılması istiqamətində "Azərbaycan Respublikasında regionların sosial-iqtisadi inkişafı" dövlət proqramları çərçivəsində tarixdə misli görünməmiş işlər aparılıb. Azərbaycan region ölkələrinin, xüsusilə Gürcüstan və Türkiyənin enerji təhlükəsizliyi sistemlərinin ayrılmaq tərkib hissəsinə çevrilib. "Şahdəniz" layihəsinin ilk mərhələsində hasil olunan qazın Gürcüstan və Türkiyəyə naqlı edilməsi məqsədilə Cənubi Qafqaz boru kəməri qurulmuş, 2-ci faza çərçivəsində genişləndirilib. Ümumi uzunluğu 997 kilometr, ötürmə qabiliyyəti ildə 20 milyard kubmetr təşkil edən bu kəmərsənəyətə indiyə qədər ölkədəki istehlakçılara, həmçinin Gürcüstan və Türkiyəyə 40 milyard kubmetrdən artıq "Şahdəniz" qazı tədarük olunmuşdur. Azərbaycan neftçiləri tərəfindən "Abşeron" və "Ümid" yataqları keşf edilmiş, "Bulla-dəniz" yatağının dərən sahələrindən hasilata başlanılmışdır.

"Azəri-Çıraq-Güneşli" layihəsi çərçivəsində qazanılmış uğurlar xarici tərəflərlə qurulan qarşılıqlı faydalı istehsalat münasibətlərini yeni mərhələyə qaldırmışdır. Azərbaycan imzalandığı bütün sazişlərin şərtlərinə tam həcmdə əməl etmiş, Milli Məclisdə ratifikasiya olunub, qanun hüququ alan bu sənədlərin heç bir müddəasını birtərəfli qaydada dəyişməmiş yeganə neft-qaz ölkəsi imicini qazanmışdır. Birge layihələr çərçivəsində əldə olunan güclü iqtisadi səmərə tərəfdaşlarımızın Azərbaycana inamını artırmış, onları bu qədim diyara, qonaqpərvər xalqımıza sıx tərillə bağlamışdır. 2017-ci ildə tərəfdaşlarımızın "Əsrin müqaviləsi"nin 2050-ci ilədək uzadılması təşəbbüsü ilə çıxış etmələri və "Azəri-Çıraq-Güneşli" layihəsi üzrə Azərbaycan üçün daha əlverişli şərtlərlə yeni müqavilənin imzalanması iqtisadi amillərlə yanaşı, həm də bu bağlılığın bariz göstəricisi olmuşdur.

Azərbaycanın qalibiyyətli enerji strategiyası həm də qloballaşan dünyanın mühüm çağırışlarına xalqımızın cavabıdır. ona tarixən xas olan dərən humanizm və insansərvərliyin təntənəsini bütün dünyada təcəssüm etdirir. Əminliklə deyə bilərik ki, bu strategiyaya hələ uzun illər davamlı olacaq, ölkəmizə və dövlətimizə misilsiz nailiyyətlər qazandıracaq, xalqımızın maddi rifah halının durmadan yüksəlməsinə, dünyada süll, əmin-amanlıq və sabitlik amallarına xidmət edəcəkdir.

Rövnağ ABDULLAYEV, SOCAR-in prezidenti, Milli Məclisin deputatı

Dayanıqlı iqtisadi inkişaf yolunun müəllifi

Milli ideyanı milli gerçəkliyə və tarixi tələyə çevirən əsas qüvvə lider faktorudur. XX əsrin ortalarından etibarən ulu öndər Heydər Əliyev in şəxsiyyətində tarixin Azərbaycan xalqına bəxş etdiyi lider azərbaycanlıların yenidən özünə inamına və müstəqilliyi kimi əsas milli ideyasının möhkəm əsasları həyata keçməsinə şərait yaradı. O, XX əsrin ortalarından başlayaraq tamamilə yeni və gələcəyə hazırlaşan bir Azərbaycandan yaranmışdır. Əz siyasi, inkişaf, müasirliyi, dayanıqlığı, etibarlılığı ilə bütün dünyaya səslənən bir Azərbaycan...

Təbii ki, bütün ümdə hədəflərə çatmaq üçün dövlətin möhkəm iqtisadi dayaqları olmalıdır. Ulu öndərin sözü ilə desək: "İqtisadiyyatı güclü olan ölkə hər şeyə qadirli!".

Heydər Əliyev SSRİ-nin tərkibində olan Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrdə iqtisadiyyatın dirçəlməsi və sürətli inkişafı baxımından əhəmiyyətli işlər gördü. Onun respublikamıza rəhbərlik etdiyi illərdə ölkənin müstəqil iqtisadiyyatının təşəkkülü, ardıcıl sosial-iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi, bu sahənin dayanıqlı inkişafının təmin edəcək qanunvericilik bazasının yaradılması və təkmilləşdirilməsi sahəsində görülən işlər Azərbaycanın iqtisadi inkişafına böyük təkan verdi. İqtisadi və sosial sferalarda geri qalan Azərbaycan bu dövrdən etibarən inkişaf səviyyəsinə görə SSRİ tərkibində olan dövlətlərdən xeyli fərqlənməyə başladı. Bu ondan irəli gəlirdi ki, Azərbaycan Heydər Əliyev in daim diqqət mərkəzində idi. Heydər Əliyev Azərbaycanı Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin rəhbəri seçilməmişdən qabaq Azərbaycan iqtisadiyyatında dirğunluq və tənəzzül hökm sürürdü. Hətta SSRİ rəhbərliyində Azərbaycan SSR-in özüni doğrultmamaması barədə fikir səslənirdi. Lakin Heydər Əliyev in rəhbərliyi dövründə Azərbaycan iqtisadi inkişafının əsl çığırına gətirilməsi və bütün bu iddialara layiqli cavab verdi. Bütün sahələrlə yanaşı, iqtisadiyyatda da yüksək inkişaf Azərbaycanı digər ölkələrdən fərqləndirdi. Heydər Əliyev in qarşısında hələ bu vaxtana respublika rəhbərliyindən heç birinin cəsarət edə bilmədiyi misli görünməmiş vəzifələr durdu: respublikanın iqtisadiyyatını əsaslı şəkildə dəyişmək, onu qüdrətli dövlətin xammal istehsalçılarından qabaqçılıq, müasir texnika və texnologiya ilə təchiz olunmuş sənaye bazasına çevirmək, monokultura xarakterli fərqlənən kənd təsərrüfatını yüksəltmək, Bakinin dünyanın ən gözəl və abad şəhəri kimi simasını özünə qaytarmaq, Azərbaycanın kəndini dirçəltmək, Azərbaycan əhalisinin sosial, mədəni və təhsil səviyyəsini qaldırmaq, onun xaricdə yaşayan həmvətənlərlə əlaqəsini möhkəmləndirmək. Heydər Əliyev in fəaliyyəti sayəsində Azərbaycan sənayenin strukturu dəyişdi. Bütün sahələrlə yanaşı, sənayenin də profil və işləmə sistemində yeni metodlar tətbiq olundu.

Heydər Əliyev in 1969-1982-ci illər fəaliyyətinin ele ilk dövrlərində Azərbaycanda sürətli iqtisadi inkişaf dönməz xarakter almağa başladı. O dövrlərdə Azərbaycanın təkcə sənaye sahəsində deyil, həmçinin kənd təsərrüfatında da özünəməxsus inkişaf yaranı. Azərbaycan SSR-i də kənd təsərrüfatının inkişafına görə xüsusilə fərqləndi. Azərbaycan bu dövrlərdə pambıq yığımında, üzüm və texniki bitkilərin becərilməsində ən sıralarda yerini qorudu. Heydər Əliyev in fəaliyyətinin əsas qüvvəsi sənayenin inkişafıdır. Sənaye inkişafı Azərbaycanın iqtisadiyyatının əsas qüvvəsidir. Sənaye inkişafı Azərbaycanın iqtisadiyyatının əsas qüvvəsidir. Sənaye inkişafı Azərbaycanın iqtisadiyyatının əsas qüvvəsidir.

Heydər Əliyev in 1969-1982-ci illər fəaliyyətinin ele ilk dövrlərində Azərbaycanda sürətli iqtisadi inkişaf dönməz xarakter almağa başladı. O dövrlərdə Azərbaycanın təkcə sənaye sahəsində deyil, həmçinin kənd təsərrüfatında da özünəməxsus inkişaf yaranı. Azərbaycan SSR-i də kənd təsərrüfatının inkişafına görə xüsusilə fərqləndi. Azərbaycan bu dövrlərdə pambıq yığımında, üzüm və texniki bitkilərin becərilməsində ən sıralarda yerini qorudu. Heydər Əliyev in fəaliyyətinin əsas qüvvəsi sənayenin inkişafıdır. Sənaye inkişafı Azərbaycanın iqtisadiyyatının əsas qüvvəsidir. Sənaye inkişafı Azərbaycanın iqtisadiyyatının əsas qüvvəsidir.

yəti dövründə Azərbaycan üzümün, tərəvəzin, tütünü, çayın ən böyük istehsalçısı oldu. Və bu göstəricilər insanların maddi rifah halının yaxşılaşmasına xeyli müsbət təsir etdi. Heydər Əliyev kimi xalqını və vətəniyi düşünən bir şəxsiyyətə yaxşı məlum idi ki, iqtisadi potensialın güclü olması həm ölkənin xeyrinədir, həm də əhalinin yaşayış səviyyəsinin yüksəlməsinə xidmət edir. Heydər Əliyev in Azərbaycanı birinci dəfə rəhbərliyi dövründə iqtisadi inkişafın ən yüksək zirvəsi kimi tarixə daxil oldu. 1969-1982-ci illər arasında ölkənin rəhbəri olduğu dövrlərdə o, sosialist modeli çərçivəsində bir çox önəmli uğurlara imza atdı, Heydər Əliyev Moskva da fəaliyyəti davam etdirəndə də, onun diqqəti və qayğısı nəticəsində Azərbaycan bu inkişafını qoruyub saxlayırdı.

Lakin XX əsrin sonlarından etibarən Azərbaycan iqtisadiyyatı zəifləməyə başladı. Heydər Əliyev qarşı SSRİ rəhbərliyi tərəfindən qanunsuz və ədalətsiz təzyiqlər edilməsi və onun öz vəzifəsindən istefa verması Azərbaycanın taleyinə mənfi təsirini göstərdi və xalqımızın düşmənləri bu fürsətdən istifadə edərək gələcək fa-

xeyli hissəsinin çalışmaq qabiliyyəti olsa da, iş yerlərinin olmaması, pulun inflyasiya nəticəsində dəyərini aşağı düşməsi, qiymətlərin qalxması, əhəlinin alıcılıq qabiliyyətinin azalması və xarici dövlətlərlə iqtisadi əlaqələrin aşağı səviyyədə olması iqtisadi bəhrəni aradan qaldırmağa mane olurdu. Belə bir şəraitdə iqtisadi inkişafı təmin edə biləcək strateji mənbəyə ehtiyac var idi. Və bu strateji mənbə neft resursları idi. Heydər Əliyev in mühüm iqtisadi inkişafın birini tənəzzül dövründə əldə olunan gəlir ilə dövlətin gəlirlərini təmin etmək və möhkəmləndirmək əhalinin yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsində mühüm bir addım idi. 1994-cü il sentyabrın 20-də Bakıda Gülüstən sarayında Xəzərin Azərbaycan sektorundakı "Azəri", "Çıraq", "Güneşli" yataqlarının dərən sayı qatlarında neftin birge işlənməsi məhsulun pay bölgüsü" tipli müqavilə imzalandı. Bu bağlanmış müqavilə neft sahəsində Heydər Əliyev in qazandıdığı uğurların hələ başlanğıcı idi. Bu müqavilənin bağlanması ilə Azərbaycan xarici kapitalın qoyulmasını axını gücləndi. Müqavilədə adları çəkilən dövlətlər Azərbaycan ilə bütün sahələrdə əlaqələr qurmağa can atırdılar. Müqavilə yalnız Heydər Əliyev in şəxsi nüfuzu və təminatı əsasında gerçəkləşməyə başladı.

Heydər Əliyev in apardığı bu məqsədyönlü siyasət nəticəsində Azərbaycan get-gedə öz inkişafını bərpa edir, qüdrətlənirdi. Əvvəl qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycanda iqtisadi inkişaf 2 mərhələdən ibarət idi. Birinci mərhələdə bu inkişafın tənzimlənməsi üçün müəyyən çətinliklər var idisə, ikinci mərhələdə Azərbaycanın bu inkişafı bərpa etməsi üçün kifayət qədər gücü var. 1995-2003-cü illəri əhatə edən bu dövr mühüm müqavilələr və islahatlar ilə müstəqilliyi bir daha möhkəmləndirdi. Artıq Heydər Əliyev apardığı siyasət və gördüyü işlər ilə yeni inkişaf modeli - Yeni Azərbaycan modeli yaradı. Bu inkişaf özünnün hər sahədə göstərdi. Bura sahibkarlığı, kənd təsərrüfatını, sənayeni, neft sənayesini, magistralları, bank, vergi, neqliyət və başqa sahələrə daxil etmək olar. Bu sahələrin inkişafı artıqca başqa xarici dövlətlərlə iqtisadi münasibətlər də güclənirdi. Bu, Azərbaycanın güclənməsinə gətirici çıxırdı. Heydər Əliyev həmişə deyirdi: "Heç bir ölkə, ən böyük bir ölkə də yalnız öz çərçivəsində iqtisadiyyatını inkişaf etdirə bilməz". Buna görə də Heydər Əliyev çalırdı ki, Azərbaycan başqa dövlətlərlə iqtisadi əlaqələri qurmaq üçün müəyyən inkişaf sahəsinə malik olsun. Heydər Əliyev in yaratdığı yeni model Azərbaycanın inkişafının sürətlənməsi dövrü kimi 1995-ci illərdən başlayaraq daha da gücləndi. Bu dövrlərdə bir çox irimiqyaslı müqavilələr bağlanmış, mühüm əhəmiyyət kəsb edən sənədlər və aktlar imzalanmışdır. 1995-ci ildən başlayaraq ölkədə Ümumi Daxili Məhsulda ciddi artım qeydə alınmış və həmin ildə bu artım 48 faiz olmuşdu.

Bu dövrdə Azərbaycan kənd təsərrüfatında olan dirğunluq aradan qaldırılmış, ölkədə mövcud olan təbii-iqtisadi, texniki-istehsal və elmi-texniki potensialın fəal surətdə təsərrüfatı dövrüyyəsinə cəlb olunması, kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi dair qəbul olunmuş islahatlar bu inkişafı xeyli təkan vermişdi.

Bu gün Heydər Əliyev in əməlləri və ideyaları Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev in fəaliyyəti və gərgin əməyi nəticəsində yaşayır və uğurla inkişaf etdirilir. Prezident İlham Əliyev in apardığı həm xarici, həm də daxili siyasət Heydər Əliyev in siyasətinin davamıdır və müasir şəraitdə daha da inkişafıdır. Bu siyasətin məğzində Azərbaycan dövlətinin güclənməsi, onun müstəqilliyinin qorunması, iqtisadiyyatının inkişafı və əhalisinin maddi rifah halının yaxşılaşması durur. Azərbaycan və Azərbaycan xalqı var olduqca Heydər Əliyev in əməlləri və ideyaları daim yaşayacaq və qorunub saxlanacaq. 1994-cü ildə yaranmış "Heydər-Xalq, Xalq-Heydər" şüarı daim ürəklərdə yaşayır!

İqtisadi islahatların əhatəsinə görə dünyada lider ölkələrdən olan Azərbaycan bu gün öz müasir və çevik iqtisadi siyasətinə görə fərqlənir. Güclü əsasları olan Azərbaycan iqtisadiyyatı və onun cəlbçiliyi imkanları artıq Qərbi-Sərqi, Şimal-Cənub arasında da inteqrasiya rolunu oynamaqdadır. Ölkə Prezidenti İlham Əliyev in düşüncələri, gələcəyə hesablanmış iqtisadi strategiyası Azərbaycanın iqtisadi qüdrətini dayanıqlıq etməyə hesablanmışdır və bu qərarlar hər keçən gün öz nəticələrini verməkdədir.

Prezident İlham Əliyev in apardığı həm xarici, həm də daxili siyasətin məğzində Azərbaycanın inkişafı, müstəqilliyinin möhkəmlənməsi, əhalinin maddi rifah halının daim yaxşılaşması və ölkə vətəndaşlarının təhlükəsizliyi durur. Bu meyarlar və əldə olunan nəticələr insanlarda gələcək inamı daha da gücləndirir və ölkəmizin dünyada etibarlı tərəfdaş mövqeyini durmadan möhkəmləndirir. Prezident İlham Əliyev in liderliyi ilə Azərbaycan daha da inkişaf edəcək.

Tahir MİRKİŞİLİ, Milli Məclisin deputatı

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2019

Müstəqil Azərbaycan ulu öndərin ən böyük əsəridir

Tarix sübut edib ki, hər bir xalqın, dövlətin inkişafında dahi şəxsiyyətlərin, siyasi liderlərin çox böyük rolu olmuşdur. Siyasi müdriklik, dövlət idarəçiliyində yüksək sərişmə, milli maraqların hər şeydən üstün tutulması, qətiyyətlik və dəmir iradə liderlərin fəaliyyətinin ana xəttini təşkil edir. Məhz buna görə də tarixi şəxsiyyətlər əsrlər və nəsillərin yaddaşında əbədi yaşayırlar. Zaman ötdükcə onların xalqı və vətəni üçün etdiklərinin, ölkəsinin inkişafındakı xidmətlərinin əhəmiyyəti daha çox nəzərə çarpır.

Artıq neçə illərdir ki, Azərbaycan xalqı may ayının 10-u - dahi şəxsiyyətin anadan olduğu günü tarixin ən əziz günlərindən biri kimi qeyd edir. Ona görə ki, Heydər Əliyev şəxsiyyəti tariximizdə, milli siyasi tefəkkürümüzdə, dövlətçilik şüurumuzda çox böyük mənə yükü daşıyan fenomenə çevrilib. Anadan olmasının 96-cı ildönümü və siyasi hakimiyyətə gəlməsinin 50 illiyi ərəfəsində ulu öndərin xatirəsi onu həmişə əziz tutan milyonlar bir daha öz işığını toplayır, öz nuruna bürünür.

Azərbaycanın 1970-ci illərdən başlayan inkişafı, uğurları və yüksəlişi ümummilli lider, müdrik zəka sahibi Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu öndərin Azərbaycanca birinci dəfə rəhbərlik etdiyi dövrü quruculuq salnaməsinə ən parlaq səhifələr kimi daxil olmuşdur. Dövlət müstəqilliyimiz, Azərbaycan toprağında sivil inkişaf və tərəqqinin bir çox əsasları məhz bu dövrdən qaynaqlanır. Həmin dövrdə taleyini həkim kimi Heydər Əliyevin respublikanın birinci rəhbəri mövqeyinə yüksəltməsi milli dövlətçilik ənənələrinin dirçəldilməsinə, azərbaycançılıq məfkurəsinin yeni mərhələyə daxil olmasına da başlanğıcını qoymuşdur. Siyasi tarixçilər və siyasətçilər birmənalı olaraq təsdiqləyirlər ki, təşəbbüsə, yurdsəver və qurucu lider kimi Heydər Əliyevin respublikaya birinci dəfə rəhbərlik etdiyi və Moskvada sovet dövlətinin ali rəhbərliyində təmsil olunduğu iki onillikdə gerçəkləşdirədiyi qəlməs tədbirlər Azərbaycanın geridə qalmış aqırlar əyalətdən yüksək inkişaf etmiş bir ölkə səviyyəsinə qaldıraraq dünyada tanınmış, bütün ölçüləri ilə gələcək suverenliyə hazırlamışdır. Milli məfkurenin dövlət ideologiyasına çevrilməsi və müasir Azərbaycan dövlətinin yaranması və qüdrətlənməsi də məhz ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

1970-1980-ci illərdə onun rəhbərliyi ilə Azərbaycan Sovet İttifaqında ən geridə qalmış yerlərdən ən qabaqçılı yerlərə qədər yol keçmişdir. Onun rəhbərliyi altında o illərdə güclü sənaye potensialı yaradılmışdır ki, bu gün də bu potensial müasir və müstəqil Azərbaycana xidmət göstərir. Məhz həmin dövrdə qoyulan mühüm təməl, Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə gerçəkləşdirilmiş layihələr Azərbaycanın dinamik iqtisadi inkişafı ilə beynəlxalq münasibətlər sistemində yerini və rolunu möhkəmləndirir, siyasi təqvimimizdə dəim gündəmdə saxlanılır. Bu baxımdan ulu öndərin Azərbaycanı birinci dəfə siyasi olimpa yüksəldiyi 14 iyul 1969-cu il xalqımızın tarixi taleyində oynadığı misilsiz rolu ilə həmişə xatırlanır və heç vaxt unudulmamaq üçün sirasına həkk olunmuşdur. Heydər Əliyevin 50 il əvvəl Azərbaycanın rəhbəri seçilməsindən sonra respublikanın iqtisadi, ictimai-siyasi, mədəni tarixində həqiqətən yeni bir dövr başlamışdır. Liderlik meydanına dərin zəkali, yüksək enerjili, qurucu dövlət və siyasət xadimi kimi daxil olan Heydər Əliyev neçə illərin sükkunətini pozmuş, milli feal quruculuğa yönləndirmiş, xalqın milli düşüncəsini hərakətə gətirmişdir. Ümummilli liderin 1969-cu il iyulun 14-dən başlanan siyasi marafonu Azərbaycanın çağdaş tarixinin ən parlaq səhifələri olmaqla bərabər, bugünkü davamı ilə xalqımızı aydın gələcəyə aparır.

Müasir Azərbaycan cəmiyyətinin formalaşması, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurulması birbaşa Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Təsədüfi deyil ki, ümummilli lider azərbaycanlı olması ilə fəxr etdiyi kimi, hər bir azərbaycanlı da bu gün Heydər Əliyevin ən böyük əsəri olan müstəqil, inkişaf etmiş Azərbaycanın vətəndaşları olmaqdan qürur duyur, ulu öndərə saygı və məhəbbətini onun ideyaları ərəfəsində daha da sıx birləşməklə nümayiş etdirir.

Dünya siyasətində dəst-xəti ilə seçilən, dövlət başçılar arasında fenomen istedadı ilə fərqlənən Heydər Əliyev müdriklik simvolu kimi nümunə göstərir. Bu cəsəret və qətiyyət, liderlərə maksimum dəstək və meqrurluq müasir Azərbaycanın qurucusu olan dahinin həyat əməlinin gerçəkləşməsinin parlaq ifadəsi kimi Azərbaycanın imicini, nüfuzunu yüksəldib.

1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə yenidən Azərbaycanda hakimiyyətə qayıdan ulu öndər müstəqilliyimizə məhv olmaqdan xilas etmək kimi çox çətin və şərafətli missiyanı öz üzərinə götürdü. O dövrdə təsəvvür etmək çətin idi ki, ömrünün müdrik çağında olan və çoxsaylı təhdidlərə məruz qalan Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə qayıtsın. Buna rəğmən bu güclü şəxsiyyətin heç nədən çəkinmədən, öz həyatını belə təhlükəyə ataraq,

Bu gün Azərbaycan Prezidentinin fəaliyyətinin əsas qayəsi xalq və dövlətə sədaqətli, layiqli xidmət prinsipi üzərində qurulub. Cənab İlham Əliyevin ölkəmizi uğurlu gələcəyə aparacaq siyasəti davam etdiriləcək, respublikamız onun rəhbərliyi altında inkişaf tempini sürətləndirəcək, qabaqcıl dövlətlər arasında layiqli yerini tutacaq.

Ulu öndər Heydər Əliyevin dövlətçilik və humanizm ideyalarının həyata keçirilməsində Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın da mühüm xidmətləri var. O, ali dövlət vəzifəsinə təyin edildəndə də Milli Məclisin deputatı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO-nun və İESCO-nun xoşməramlı səfiri kimi istər ölkəmizdə, istərsə xaricdə bu ideyaların gerçəkləşməsi istiqamətində böyük fədakarlıqlar göstərmişdir.

Heydər Əliyev Azərbaycanda daim sosial-ümmümlü bazar iqtisadiyyatının tərəfdarı olmuş, özəl sektorun dinamik inkişafı şəraitində sosial problemlərin həllində, o cümlədən işəgötürənlər işçilər arasında əmək münasibətlərinin qanunauyğun qaydada tənzimlənməsi təmin etmək üçün defələrlə qanunvericilik təşəbbüsündən istifadə etmişdir. Bu gün qürur hissi ilə qeyd edə bilərik ki, Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının müstəqil qurum kimi formalaşması da məhz ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Məhz ümummilli liderin şəxsi təşəbbüsü və nəzarəti altında keçmiş post-sovet məkanında ilk dəfə olaraq Azərbaycanda həmkarlar ittifaqları haqqında qanun qəbul edilmiş, bununla da bu təşkilatın normal fəaliyyətinə şərait yarılmışdır.

Ulu öndərin uzaqgörən siyasəti sayəsində həmkarlar ittifaqlarının uzun illər ərzində yaranmış maddi-texniki bazası qorunub saxlanmış, demokratik idarəetmə prinsiplərinə əsaslanan fəaliyyətinə dəstək verilmişdir. Dahi rəhbər həmişə bu qurumun fəaliyyətini izləməyə, ona yardım göstərməyə vaxt tapmış, qurultaylarına təbrik məktubları göndərmiş, əldə olunan nailiyyətləri yüksək qiymətləndirmiş, zəruri tövsiyələrini vermişdir.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasına sadıq olan Prezident İlham Əliyevin də həmkarlar ittifaqlarının sosial-iqtisadi məsələlərlə bağlı mövqeyini dəstəkləməsi və bu sahədə mühüm qərarlar qəbul etməsi xüsusi rol oynadı.

Bu gün möhtərəm Prezident İlham Əliyevin apardığı siyasətin məqsədi ölkəmizi gücləndirmək, müstəqilliyimizi möhkəmləndirmək, dayanıqlı inkişafa və ilk növbədə Azərbaycan vətəndaşının daha yaxşı yaşamasına nail olmaqdır. Məhz buna görə də mükəmməl işləyib hazırlanmış bütün dövlət proqramlarında sosial məsələlərin həlli nəzərdə tutulur, məaşların, pensiyaların, sosial müavinətlərin, ünvanlı sosial yardımın artırılması və eyni zamanda, sosial infrastrukturun yaradılması istiqamətində tədbirlər müəyyənləşdirilir.

Sosial sahədə aparılan məqsədyönlü siyasət nəticəsində ölkə əhalisinin güzəranı yaxşılaşmış, sosial obyektlərin tikintisi və istifadəyə verilməsi sürətlənmiş, meşğulluq probleminin həllində böyük irəliləyişə nail olmuş, aztəməllilərin sosial müdafiə mexanizmi işləyib hazırlanmışdır. Sosial-iqtisadi inkişaf, vətəndaşlarımızın rifah halının yüksəldilməsi tədbirləri ardıcıl davam etdirilir, əməyin və sağlamlığın mühafizəsi, bütün kateqoriyada olan işçilərin əməkhaqlarının və təqaüdlərin artırılması istiqamətində mühüm addımlar atılır.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmizin dinamik inkişafı, sürətli tərəqqisi, həyata keçirilən əzəmətli layihələr, Azərbaycanın hərətarəfi yeniləşməsi, modernləşməsi, vətənimizi dünyaya yeni formada təqdim etməyə imkan yaradan müsbət dəyişikliklər ulu öndərin qoyduğu yolun davamının sübutudur. Bu yüksəliş isə Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi inkişaf konsepsiyasının alternativsizliyi tam dolğunluğu ilə təsdiq edir.

Müstəqil Azərbaycanın mənəvi qurucusu Heydər Əliyevin adı Azərbaycanın özü qədər əbədi olacaq, onun ideyaları gələcək yollarımıza daim nur ələyəcəkdir.

Sattar MÖHBALİYEV, Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı

vətəndaşlarının həyata keçirilməsinə prosedurlar birbaşa tərəf kimi iştirak etmə hüquqlarının var olması idi. Müstəqil dövlət quruculuğundan danışıqdan ölkənin xarici siyasət kursuna nəzər salmaq mümkün deyildir. Heydər Əliyev mürəkkəb global və regional vəziyyətin mövcudluğu, ölkə daxilində destruktiv qüvvələrin fəallaşdığı bir şəraitdə əsaslandırılmış xarici siyasət kursu müəyyənləşdirdi. Bu, Azərbaycan dövlətçiliyi üçün tarixi töhfə idi. Ulu öndər ölkənin xarici siyasətinin bütün əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirdi. Həmin istiqamətlər üzrə siyasi-diplomatik fəaliyyət məzmunu və məqsədini dəqiqləşdirdi. Onun konkret tövsiyələri və tapşırıqları əsasında xarici siyasətə bir-birinin ardınca uğurlar əldə edildi. Ulu öndərin müəyyən etdiyi xarici siyasət hər şeydən əvvəl dünyanın bütün dövlətləri ilə bərabərhüquqlu surətdə faydalı əlaqələr qurmaq və inkişaf etdirmək məqsədini daşıyırdı. Ümummilli lider son dərəcə

formalaşdırılması, Azərbaycanın milli mənafeyini qorumağa qadir olan nizami silahlı qüvvələrin yaradılması, torpaqlarımızın müdafiə olunması ilə bağlı mühüm addımlar atılmağa başlandı, digər tərəfdən, bütün siyasi və diplomatik vasitələrin işə salınması ilə 1994-cü ilin may ayında atəşkəs əldə edildi. Atəşkəsin əhəmiyyəti onda idi ki, məhz bu müqavilədən sonra ölkəmizin dünya birliyinə inteqrasiyası sürətləndi, öz iqtisadi potensialından səmərəli istifadə edərək dünya bazarına daxil olmağa şərait yaradan beynəlxalq müqavilələr, razılaşmalar və s. əldə edildi. Ölkə daxilində yaranmış nisbi sabitlikdən, həmçinin beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın münasibətdə artan inam və marağdan istifadə edərək 1994-cü ilin sentyabrında "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması və onun gerçəkləşdirilməsi də məhz ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən işləyib hazırlanan və müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasının əsası

diplomatik nümayəndəliyi öz fəaliyyətini uğurla davam etdirir və bu da ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artmasına əlverişli şərait yaradır. Regionun lider dövləti olan Azərbaycan müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla hərətarəfi münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə də xüsusi önəm verir. 28 il ərzində müstəqil Azərbaycan özünün prinsiplərinə əsaslanaraq, qonşu dövlətlərlə dostluq münasibətlərini qoruyur. 2018-ci il aprelin 5-də Qoşulmama Hərəkatının nazirlər konfransında çıxışında Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, ölkələr, iştirakçı təşkilatlar, eyni - oxşar çağırışlarla və problemlərlə üzlaşsələrse, o vaxt onların gücü birgə məsuliyyət daşımaqlarından asılı olacaq. Biz bu hərəkatın üzvü olaraq öz ölkəmizdə sərbəst, müstəqil həyat sürmək istəyirik, kənardan bizə yol göstərənrlərlə yaşamaq istəmirik. 2019-2022-ci illərdə Azərbaycan 120 ölkəni öz ətrafında birləşdirən bu təşkilata sadırlıq əməkdaşlığı və müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasının əsası

Müasir, güclü dövlətin qurucusu

Heydər Əliyevin müdrik və uzaqgörən idarəçiliyi sayəsində Azərbaycan bu gün xarici siyasətində etibar və sabitlik amili kimi çıxış edən, iqtisadi inkişaf və sosial rifah yolunda mətin addımlarla irəliləyən, demokratik təsisatların təşəkkül tapdığı müasir ölkədir.

Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin Azərbaycanı rəhbərliyi dövründə xalqın min illər ərzində olduğu niyyətlər gerçəyə çevrilmis, Azərbaycan müstəqilliyə qovuşmuşdur. "Mənim həyatımın məqsədi Azərbaycanı, Azərbaycan xalqını, Azərbaycan Respublikasınıdır, Azərbaycan vətəndaşını" deyən xalqımızın böyük oğlu Azərbaycan dövlətçiliyinin ideoloji-siyasi əsaslarını, milli dövlətçiliyinin konsepsiyasını yaratmışdır. Azərbaycançılıq məfkurəsinin parlaq daşıyıcısı kimi Heydər Əliyev öz müdrik siyasəti, dönməz əqidəsi və tarixi uzaqgörənliyi sayəsində milli dövlətçilik ideyasının gerçəkləşdirilməsinə, müasir Azərbaycan dövlətinin qurulmasına və xalqımızın müstəqillik arzusunun çatdırılmasına nail olub.

Məhz Heydər Əliyevin siyasət kursu sayəsində Azərbaycan özünün geostrateji, iqtisadi və mədəni potensialından istifadə edərək Şərqlə Qərbdə arasında etibarlı körpü rolunu oynamış və onu dünyanın ən dinamik inkişaf edən ölkələrindən birinə çevirmişdir. Heydər Əliyev dövlət başçısı və siyasi xadim kimi beynəlxalq vəziyyəti düzgün təhlil edərək, Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin qorunması və inkişafı yolunda müstəqil siyasət apararaq xalqı öz ətrafında birləşdirəməyi bacarmışdır. Ölkə rəhbəri kimi Heydər Əliyevin əsas siyasət kursu da bu prinsipin əsasında həyata keçirilirdi. Etnik, dini, dil, cinsi ayrışdırıcılıq salmadan Azərbaycan xalqının hər bir nümayəndəsinin rahat, azad və əmin-amanlıq şəraitində yaşaması üçün səyini əsirgəmir, bu istiqamətdə iqtisadi-siyasi, sosial-mədəni dövlət siyasətini həyata keçirirdi. Günü-gündən iqtisadi qüdrəti artıran, dünya gücləri qarşısında qətiyyətli qürurlu dik tutmağı bacaran gənc bir dövlətin haqqı qurucusu və lideri Heydər Əliyevin sonrakı dövrlərdə həyata keçirdiyi bütün islahatların kökündə də məhz bir amal, bir məqsəd dayanırdı: "Hər bir azərbaycanlı üçün müstəqil, sağlam və rahat yaşayışını təmin etmək".

Dünyada söz sahibi olan ölkələrin Azərbaycanla qarşılıqlı müqavilələr bağlamaları, Azərbaycanın həyata keçirdiyi irimiqyaslı layihələrdə iştirak etməkləri təkcə durmadan inkişaf edən bir ölkənin artan nüfuzu və iqtisadi imkanları deyildir, həm də rifah halı yüksələn, yaşayış şəraiti yaxşılaşan Azərbaycan

təcrübəli dövlət başçısı və yetkin siyasi xadim kimi bu çətin və mürəkkəb vəzifələrin öhdəsindən müvəffəqiyyətlə və böyük ustalıqla gəlmək bacarığı nümayiş etdirdi. Ölkəmizin sistemli şəkildə dünyaya birliyinə inteqrasiyası olumasında ikitərəfli və çoxtərəfli siyasi münasibətlərin genişlənməsi istiqamətində atılan addımlar mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi. Heydər Əliyevin siyasi-diplomatik peşəkərliliyi ilə böyük rəhbər və insan kimi güclü iradəsi hələ də yadımızda qalır.

Ulu öndər Heydər Əliyevin xaos və anarxiyadan, dövlətçiliyin itirilməsi təhlükəsindən xilas edərək dinamik islahatlar yoluna çıxardı. Azərbaycan hazırda onun layiqli davamçısı - Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi altında dünyanın ən sürətli inkişaf edən, yenilənən, müasirləşən, demokratikləşən dövlətinə çevrilmişdir. Qazananlı uğurlar Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə mövqeyini də əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirir. Əminliklə demək olar ki, bu gün ölkəmiz dünya birliyinin tam bərabərhüquqlu üzvüdür, söz sahibi olan dövlətdir.

Azərbaycanın inkişafı onu siyasi, iqtisadi və mədəni cəhətdən növbəti regional, hətta global mərkəzə çevirməkdədir. İlk növbədə siyasi sahədə qazanılan nailiyyətlər Azərbaycanı beynəlxalq ictimaiyyətə daha yaxşı tanıdırmaqda bərabər dünyanın diqqətini respublikamıza yönəldə bilər. Bunun ən böyük təsdiqi 2011-ci ildə Azərbaycanın 155 ölkənin dəstəyi ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-dəimi üzvlüyü pozulmuş Azərbaycan Respublikasının xarici siyasətində dünya birliyinə inteqrasiyası, ikitərəfli və çoxtərəfli münasibətlər, o cümlədən beynəlxalq və regional təşkilatlarla əlaqələrin yaradılması və inkişafıdır. Günü-gündən iqtisadi qüdrəti artıran, dünya gücləri qarşısında qətiyyətli qürurlu dik tutmağı bacaran gənc bir dövlətin haqqı qurucusu və lideri Heydər Əliyevin sonrakı dövrlərdə həyata keçirdiyi bütün islahatların kökündə də məhz bir amal, bir məqsəd dayanırdı: "Hər bir azərbaycanlı üçün müstəqil, sağlam və rahat yaşayışını təmin etmək".

Dünyada söz sahibi olan ölkələrin Azərbaycanla qarşılıqlı müqavilələr bağlamaları, Azərbaycanın həyata keçirdiyi irimiqyaslı layihələrdə iştirak etməkləri təkcə durmadan inkişaf edən bir ölkənin artan nüfuzu və iqtisadi imkanları deyildir, həm də rifah halı yüksələn, yaşayış şəraiti yaxşılaşan Azərbaycan

diplomatik nümayəndəliyi öz fəaliyyətini uğurla davam etdirir və bu da ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artmasına əlverişli şərait yaradır. Regionun lider dövləti olan Azərbaycan müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla hərətarəfi münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə də xüsusi önəm verir. 28 il ərzində müstəqil Azərbaycan özünün prinsiplərinə əsaslanaraq, qonşu dövlətlərlə dostluq münasibətlərini qoruyur. 2018-ci il aprelin 5-də Qoşulmama Hərəkatının nazirlər konfransında çıxışında Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, ölkələr, iştirakçı təşkilatlar, eyni - oxşar çağırışlarla və problemlərlə üzlaşsələrse, o vaxt onların gücü birgə məsuliyyət daşımaqlarından asılı olacaq. Biz bu hərəkatın üzvü olaraq öz ölkəmizdə sərbəst, müstəqil həyat sürmək istəyirik, kənardan bizə yol göstərənrlərlə yaşamaq istəmirik. 2019-2022-ci illərdə Azərbaycan 120 ölkəni öz ətrafında birləşdirən bu təşkilata sadırlıq əməkdaşlığı və müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasının əsası

diplomatik nümayəndəliyi öz fəaliyyətini uğurla davam etdirir və bu da ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artmasına əlverişli şərait yaradır. Regionun lider dövləti olan Azərbaycan müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla hərətarəfi münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə də xüsusi önəm verir. 28 il ərzində müstəqil Azərbaycan özünün prinsiplərinə əsaslanaraq, qonşu dövlətlərlə dostluq münasibətlərini qoruyur. 2018-ci il aprelin 5-də Qoşulmama Hərəkatının nazirlər konfransında çıxışında Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, ölkələr, iştirakçı təşkilatlar, eyni - oxşar çağırışlarla və problemlərlə üzlaşsələrse, o vaxt onların gücü birgə məsuliyyət daşımaqlarından asılı olacaq. Biz bu hərəkatın üzvü olaraq öz ölkəmizdə sərbəst, müstəqil həyat sürmək istəyirik, kənardan bizə yol göstərənrlərlə yaşamaq istəmirik. 2019-2022-ci illərdə Azərbaycan 120 ölkəni öz ətrafında birləşdirən bu təşkilata sadırlıq əməkdaşlığı və müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasının əsası

diplomatik nümayəndəliyi öz fəaliyyətini uğurla davam etdirir və bu da ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artmasına əlverişli şərait yaradır. Regionun lider dövləti olan Azərbaycan müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla hərətarəfi münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə də xüsusi önəm verir. 28 il ərzində müstəqil Azərbaycan özünün prinsiplərinə əsaslanaraq, qonşu dövlətlərlə dostluq münasibətlərini qoruyur. 2018-ci il aprelin 5-də Qoşulmama Hərəkatının nazirlər konfransında çıxışında Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, ölkələr, iştirakçı təşkilatlar, eyni - oxşar çağırışlarla və problemlərlə üzlaşsələrse, o vaxt onların gücü birgə məsuliyyət daşımaqlarından asılı olacaq. Biz bu hərəkatın üzvü olaraq öz ölkəmizdə sərbəst, müstəqil həyat sürmək istəyirik, kənardan bizə yol göstərənrlərlə yaşamaq istəmirik. 2019-2022-ci illərdə Azərbaycan 120 ölkəni öz ətrafında birləşdirən bu təşkilata sadırlıq əməkdaşlığı və müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasının əsası

diplomatik nümayəndəliyi öz fəaliyyətini uğurla davam etdirir və bu da ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artmasına əlverişli şərait yaradır. Regionun lider dövləti olan Azərbaycan müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla hərətarəfi münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə də xüsusi önəm verir. 28 il ərzində müstəqil Azərbaycan özünün prinsiplərinə əsaslanaraq, qonşu dövlətlərlə dostluq münasibətlərini qoruyur. 2018-ci il aprelin 5-də Qoşulmama Hərəkatının nazirlər konfransında çıxışında Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, ölkələr, iştirakçı təşkilatlar, eyni - oxşar çağırışlarla və problemlərlə üzlaşsələrse, o vaxt onların gücü birgə məsuliyyət daşımaqlarından asılı olacaq. Biz bu hərəkatın üzvü olaraq öz ölkəmizdə sərbəst, müstəqil həyat sürmək istəyirik, kənardan bizə yol göstərənrlərlə yaşamaq istəmirik. 2019-2022-ci illərdə Azərbaycan 120 ölkəni öz ətrafında birləşdirən bu təşkilata sadırlıq əməkdaşlığı və müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasının əsası

Səvinc FƏTƏLİYEV, Milli Məclisin Beynəlxalq Münasibətlər və Parlamentlararası Əlaqələr Komitəsinin sədr müavini, Yeni Azərbaycan Partiyası Beynəlxalq Əlaqələr Şöbəsinin Müdiri

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Daşınar əmlakın yüklüklüyü haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 2 may tarixli 667-VQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 2 (I kitab), maddə 202, № 3, maddələr 397, 403, 429, № 4, maddələr 631, 647, 654, № 5, maddələr 835, 846, № 6, maddələr 997, 1010, № 7, maddələr 1247, 1249, № 10, maddə 1608, № 11, maddələr 1769, 1774, 1781, 1783, 1786, 1788, № 12, maddələr 1984, 2000, 2009, 2024, 2049; 2017, № 1, maddə 21, № 2, maddələr 139, 147, 152, 162, № 3, maddələr 331, 344, № 5, maddələr 698, 701, 734, 749, 754, № 6, maddələr 1020, 1033, 1036, № 7, maddələr 1273, 1296, 1297, 1299, № 11, maddələr 1964, 1966, 1969, 1979, № 12, maddələr 2214, 2217, 2220, 2233, 2237, 2240, 2253, 2256, 2266; 2018, № 1, maddə 19, № 2, maddələr 160, 162, 163, № 3, maddələr 383, 401, 404, № 4, maddə 646, № 5, maddələr 857, 860, 862, 876, 883, № 6, maddələr 1153, 1188; 2018, № 7 (I kitab), maddələr 1434, 1437, 1438, № 10, maddə 1963, № 11, maddələr 2188, 2191, 2214, 2217, 2231, № 12 (I kitab), maddələr 2473, 2475, 2499, 2507, 2512, 2522; Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 7 dekabr tarixli 1382-VQD, 1384-VQD nömrəli, 18 dekabr tarixli 1395-VQD, 1398-VQD nömrəli, 28 dekabr tarixli 1406-VQD, 1427-VQD nömrəli, 19 fevral tarixli 1516-VQD nömrəli qanunları) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

- 43.1-ci maddəyə "438.3," rəqəmlərindən sonra "440-1," rəqəmləri əlavə edilsin.
- 54.2-ci maddəyə "410.3," rəqəmlərindən sonra "440-1.1 (dövlət orqanlarına (qurumlarına) və bələdiyyələrə münasibətdə), 440-1.2, 440-1.3," sözləri əlavə edilsin.
- Aşağıdakı maddədə 440-1-ci maddə əlavə edilsin:

"Maddə 440-1. Daşınar əmlakın yüklüklüyü haqqında qanunvericiliyin pozulması

440-1.1. Daşınar əmlakın yüklüklüyünün dövlət reyestrinə "Daşınar əmlakın yüklüklüyü haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş məlumatların təqdim edilməsinə, habelə reyestr bilərəkdən yanlış və natamam məlumatların təqdim edilməsinə görə - fiziki şəxslər yüz əlli manat məbləğində, vəzifəli şəxslər yeddə yüz manat məbləğində, hüquqi şəxslər iki min beş yüz manat məbləğində cərimə edilir.

440-1.2. Daşınar əmlakın yüklüklüyünün dövlət reyestrini aparın qurumun vəzifəli şəxsləri tərəfindən məlumatların saxlanılması və reyestrin aparılması qaydalarının pozulmasına görə - vəzifəli şəxslər min manat məbləğində cərimə edilir.

440-1.3. "Daşınar əmlakın yüklüklüyü haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada dövlət və bələdiyyə yüklüklüyünün açıqlanmamasına görə - vəzifəli şəxslər min beş yüz manat məbləğində cərimə edilir."

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 mart 2019-cu il

"Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 29 mart tarixli 1534-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cü maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 29 mart tarixli 1534-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 440-1.1-ci (dövlət orqanları (qurumları) və bələdiyyələr tərəfindən törədilən inzibati xətala istisna olmaqla) maddəsində nəzərdə tutulmuş inzibati xətlər haqqında işlər üzrə protokol tərtib etmək səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslər barədə təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarını "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin

Qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutulmuş və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.5. həmin Qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 may 2019-cu il

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 2 (I kitab), maddə 202, № 3, maddələr 397, 403, 429, № 4, maddələr 631, 647, 654, № 5, maddələr 835, 846, № 6, maddələr 997, 1010, № 7, maddələr 1247, 1249, № 10, maddə 1608, № 11, maddələr 1769, 1774, 1781, 1783, 1786, 1788, № 12, maddələr 1984, 2000, 2009, 2024, 2049; 2017, № 1, maddə 21, № 2, maddələr 139, 147, 152, 162, № 3, maddələr 331, 344, № 5, maddələr 698, 701, 734, 749, 754, № 6, maddələr 1020, 1033, 1036, № 7, maddələr 1273, 1296, 1297, 1299, № 11, maddələr 1964, 1966, 1969, 1979, № 12 (I kitab), maddələr 2214, 2217, 2220, 2233, 2237, 2240, 2253, 2256, 2266; 2018, № 1, maddə 19, № 2, maddələr 160, 162, 163, № 3, maddələr 383, 401, 404, № 4, maddə 646, № 5, maddələr 857, 860, 862, 876, 883, № 6, maddələr 1153, 1188,

№ 7 (I kitab), maddələr 1435, 1437, 1438, № 10, maddə 1963, № 11, maddələr 2188, 2191, 2214, 2217, 2231, № 12 (I kitab), maddələr 2473, 2475, 2499, 2507, 2512, 2522; Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 7 dekabr tarixli 1382-VQD, 1384-VQD nömrəli, 18 dekabr tarixli 1395-VQD, 1398-VQD nömrəli, 28 dekabr tarixli 1406-VQD, 1427-VQD nömrəli, 2019-cu il 1 fevral tarixli 1476-VQD nömrəli, 19 fevral tarixli 1516-VQD nömrəli, 5 mart tarixli 1522-VQD nömrəli qanunları) aşağıdakı maddədə 275.3-cü maddə əlavə edilsin:

"275.3. Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi və ya strateji ekoloji qiymətləndirilmə sənədinin ƏMTQ üzrə qiymətləndirici tərəfindən bilə-bilə yalan məlumatların daxil edilməsinə görə - ikinci yüz əlli manatdan dörd yüz əlli manatadək məbləğdə cərimə edilir."

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 aprel 2019-cu il

"Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 9 aprel tarixli 1561-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cü maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 9 aprel tarixli 1561-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutulmuş və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutulmuş və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin Qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 may 2019-cu il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 23 fevral tarixli 1256 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "İnzibati xətlər haqqında işlərə baxmağa səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı"nda və 2017-ci il 3 may tarixli 1361 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Rayon (şəhər) məhkəmələrinin baxdığı inzibati xətlər haqqında işlər üzrə protokol tərtib etmək səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı"nda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cü maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 7 dekabr tarixli 1382-VQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 23 fevral tarixli 1256 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 2, maddə 200, № 6, maddə 1105, № 9, maddə 1638, № 11, maddə 1984; 2018, № 2, maddə 199, № 3, maddələr 415, 419, 429, № 5, maddələr 915, 927, № 7 (I kitab), maddə 1481, № 8, maddə 1698; 2018, № 11, maddələr 2242, 2289, № 12 (I kitab), maddələr 2566,

2597; 2019, № 1, maddə 82, № 2, maddə 213; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 12 mart tarixli 586 nömrəli Fərmanı) ilə təsdiq edilmiş "İnzibati xətlər haqqında işlərə baxmağa səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı"nın 11-ci hissəsi ləğv edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 3 may tarixli 1361 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 5, maddə 765, № 9, maddə 1650, № 10, maddə 1789, № 12 (I kitab), maddələr 2314, 2321; 2018, № 1, maddə 54, № 2, maddələr 200, 219, № 3, maddələr 416, 430, 448, № 5, maddələr 916, 919, № 6, maddə 1243, № 9, maddələr 1828, 1840, № 11, maddələr 2274, 2289, № 12 (I kitab), maddələr 2540, 2587;

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 may 2019-cu il

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 15-ci, 16-cı və 17-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 4, maddə 213; 2001, № 3, maddə 143, № 6, maddə 362, № 11, maddələr 672, 679, № 12, maddə 731; 2002, № 1, maddə 2, № 5, maddə 241, № 6, maddə 328; 2003, № 1, maddələr 9, 23; 2004, № 1, maddə 10, № 2, maddə 57, № 3, maddə 133, № 6, maddə 413, № 7, maddə 505, № 9, maddə 672, № 12, maddə 981; 2005, № 3, maddə 151, № 4, maddə 278, № 7, maddə 560, № 10, maddə 874, № 11, maddə 1001, № 12, maddə 1094; 2006, № 3, maddələr 220, 222, № 5, maddə 385, № 11, maddə 923, № 12, maddələr 1004, 1025, 1030; 2007, № 5, maddələr 401, 437, № 6, maddə 560, № 8, maddə 756, № 11, maddələr 1049, 1053; 2008, № 3, maddə 156, № 7, maddələr 600, 602, № 10, maddə 887, № 11, maddə 960; 2009, № 2, maddə 48, № 5, maddə 294, № 6, maddə 399, № 12, maddələr 949, 969; 2010, № 2, maddələr 70, 75, № 4, maddə 275; 2011, № 1, maddə 11, № 2, maddələr 70, 71, № 6, maddə 464, № 7, maddə 598; 2012, № 11, maddə 1054; 2013, № 2, maddələr 89, 101, № 11, maddə 1268; 2014, № 2, maddə 92, № 10, maddə 1162, № 11, maddə 1339, № 12, maddə 1527; 2015, № 2, maddə 97, № 3, maddə 250, № 6, maddə 680; 2016, № 2 (I kitab), maddələr 190, 201, № 5, maddə 847, № 11, maddə 1767; 2017, № 6, maddələr 1031, 1048, № 12 (I kitab), maddələr 2187, 2189; 2018, № 1, maddə 13, № 6, maddə 1155, № 7 (I kitab), maddələr 1380, 1408, № 12 (I kitab), maddə 2532; Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 28 dekabr tarixli 1418-VQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 122-ci maddənin 1-ci və 3-cü hissələrinə hər iki halda ismin müvafiq hallarında "doktorantura" sözdən sonra ismin müvafiq hallarında ("adyunktura") sözü əlavə edilsin;

1.2. 130-cu maddənin birinci hissəsinin "f" bəndinə "doktoranturada" sözdən sonra "adyunkturada)" sözü əlavə edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (I kitab), maddə 583; 2001, № 7, maddə 454, № 9, maddə 576, № 12, maddə 734; 2002, № 5, maddə 249, № 12, maddə 707; 2003, № 8, maddə 425, № 12 (I kitab), maddə 671; 2004, № 1, maddə 1, № 11, maddə 887, № 12, maddə 980; 2005, № 2, maddə 61, № 8, maddə 688, № 12, maddə 1081; 2006, № 12, maddələr 1005, 1026; 2007, № 1, maddə 4, № 6, maddə 597, № 8, maddə 745, № 11, maddə 1053, № 12, maddə 1192; 2008, № 7, maddə 602, № 11, maddə 960; 2009, № 7, maddə 506; 2011, № 1, maddə 14, № 7, maddələr 588, 603, № 12, maddə 1115; 2012, № 6, maddələr 500, 513, № 7, maddə 652, № 9, maddə 841, № 12, maddə 1226; 2013, № 2, maddə 91, № 4, maddə 366, № 11, maddə 1278, № 12, maddələr 1483, 1486, 1495; 2014, № 2, maddələr 94,

98, № 6, maddə 608, № 7, maddə 770, № 8, maddə 957, № 10, maddə 1158, № 12, maddə 1525; 2015, № 1, maddə 11, № 12, maddə 1433; 2016, № 2 (I kitab), maddə 207, № 3, maddələr 396, 402, № 5, maddə 848, № 6, maddələr 973, 974, 1015, № 7, maddə 1245, № 10, maddə 1603, № 11, maddələr 1752, 1792, 1793, № 12, maddələr 2001, 2037, 2046; 2017, № 2, maddə 146, № 5, maddələr 695, 723, 737, № 6, maddə 1055, № 7, maddə 1304, № 8, maddə 1509, № 12 (I kitab), maddələr 2219, 2251, 2270; 2018, № 2, maddə 149, № 5, maddə 863, № 6, maddə 1193, № 7 (I kitab), maddələr 1414, 1427, № 10, maddə 1962, № 11, maddələr 2186, 2210, № 12 (I kitab), maddələr 2498, 2509; Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 28 dekabr tarixli 1413-VQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 106.1.15-ci maddədə "körpələr evlərinin, körpələr evi-uşaq bağçalarının, uşaq bağçalarının, xüsusi uşaq bağçalarının" sözləri "məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.2. 219.8-ci maddədə "Körpələr evləri, körpələr evi-uşaq bağçaları, uşaq bağçaları, xüsusi uşaq bağçaları" sözləri "Məktəbəqədər təhsil müəssisələri" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 3. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 2 (I kitab), maddə 202, № 3, maddələr 397, 403, 429, № 4, maddələr 631, 647, 654, № 5, maddələr 835, 846, № 6, maddələr 997, 1010, № 7, maddələr 1247, 1249, № 10, maddə 1608, № 11, maddələr 1769, 1774, 1781, 1783, 1786, 1788, № 12, maddələr 1984, 2000, 2009, 2024, 2049; 2017, № 1, maddə 21, № 2, maddələr 147, 152, 162, № 3, maddələr 331, 344, № 5, maddələr 698, 701, 734, 749, 754, № 6, maddələr 1020, 1033, 1036, № 7, maddələr 1273, 1296, 1297, 1299, № 11, maddələr 1964, 1966, 1969, 1979, № 12 (I kitab), maddələr 2214, 2217, 2220, 2233, 2237, 2240, 2253, 2256, 2266; 2018, № 1, maddə 19, № 2, maddələr 160, 162, 163, № 3, maddələr 383, 401, 404, № 4, maddə 646, № 5, maddələr 857, 860, 862, 876, 883, № 6, maddələr 1153, 1168, № 7 (I kitab), maddələr 1435, 1437, 1438, № 10, maddə 1963, № 11, maddələr 2188, 2191, 2214, 2217, 2231, № 12 (I kitab), maddələr 2473, 2475, 2499, 2507, 2512, 2522; Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 7 dekabr tarixli 1382-VQD, 1384-VQD nömrəli, 18 dekabr tarixli 1395-VQD, 1398-VQD nömrəli, 28 dekabr tarixli 1406-VQD, 1427-VQD nömrəli qanunları və 2019-cu il 1 fevral tarixli 1476-VQD nömrəli, 19 fevral tarixli 1516-VQD nömrəli qanunları) 599-cü maddəsinin adında və mətnində "dövlət elektron məlumat sistemində" sözləri, ümumi təhsil və peşə təhsil müəssisələrinin "Şağird-məzun dövlət elektron məlumat sistemlərinə" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 aprel 2019-cu il

"Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 9 aprel tarixli 1562-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cü maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 9 aprel tarixli 1562-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.2. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutulmuş və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutulmuş və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin Qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 may 2019-cu il

"Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 27-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

"Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 3, maddə 144, № 7, maddə 602; 2009, № 7, maddə 517; 2011, № 1, maddə 11; 2013, № 12, maddə 1470; 2014, № 7, maddələr 771, 779; 2015, № 11, maddə 1263; 2016, № 3, maddə 410, № 6, maddə 976; 2017, № 7, maddələr 1286, 1294, № 12 (I kitab), maddə 2221; 2018, № 7 (I kitab), maddə 1392; Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 18 dekabr tarixli 1400-VQD nömrəli, 28 dekabr tarixli 1416-VQD və 1444-VQD nömrəli qanunları) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 119.1.4-1-ci maddəyə "əmlakının" sözdən sonra "ipoteka və ya" sözləri və "kreditorların" sözdən sonra "bu Qanun-

nun 119.3-cü maddəsinə uyğun olaraq ödənilməmiş" sözləri əlavə edilsin.

2. 119.3-cü maddə üzrə:

2.1. "əmlakının" sözdən sonra "ipoteka və ya" sözləri əlavə edilsin;

2.2. aşağıdakı maddədə ikinci cümlə əlavə edilsin: "Təminat kreditorların tələbinə tam ödəmədikdə, ödənilməmiş məbləğ bu Qanunun 119.1.4-1-ci maddəsinin müəyyən edilmiş növbəliliklə ödənilir."

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 mart 2019-cu il

"Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 29 mart tarixli 1536-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cü maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 29 mart tarixli 1536-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi ba-

redə" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezident

Gənclik

● İnsan kapitalı

Akademik elmimizin gənc alimləri hər zaman dövlətimizin yanındadırlar

Qloballaşma dövründə milli maraqlara və dəyərlərə əsaslanan, beynəlxalq təcrübəni nəzərə alan Azərbaycan dövlətinin gənc siyasəti gənc nəsilləri ölkədə gedən müsbət proseslərin həyata keçirilməsinə çevirə bilmişdir. Ötən dövr ərzində gənc siyasəti və gənclərlə iş sahəsində bir sıra mühüm nailiyyətlər əldə edilmişdir. Həyatın bütün sahələrində bu sosial təbəqənin fəallığı, təşəbbüskarlığı, eləcə də irimiqyaslı layihələrin icrasında və idarəetmədə rolu artmış, vətənpərvərlik ruhu və vətəndaşlıq mövqeyi möhkəmlənmişdir.

Gənclərin məşğulluğu və sahibkarlığın inkişafı üçün biznes inkubatorları, texnoparkların yaradılması onların maddi durumunun, rifah hallarının daha da yaxşılaşdırılmasına imkan vermişdir.

Gənclər arasında yaradıcılığı, intellektual inkişafı stimullaşdırmaq və ağıllı mülkiyyətin yüksək dəyər olduğunu təbliğ etmək, ekoloji tarazlığın pozulmasını və sağlam təbii mühitin məhdudlaşdırılmasını ilə mübarizədə yeni təsiri formaların tətbiqində gənc nəsillərin fəallığını dəstəkləməsi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu kimi məsələləri özündə ehtiva edən, Prezident İlham Əliyevin təşdiq etdiyi "Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə" Dövlət Proqramının məqsəd və vəzifələrinə uyğun olaraq, təmsil etdiyimiz AMEA-nın elmi gəncliyi də Azərbaycan Respublikasında gənclər siyasətinin daha səmərəli həyata keçirilməsinə nail olmaq, cəmiyyətin bütün sahələrində gənclərin fəal iştirakına şərait yaratmaq, onların yaradıcı və innovativ potensialının üzə çıxarılmasını dəstəkləmək, gənc nəslin sağlamlığını qorumaq, onların təhsil və məşğulluq məsələlərinə diqqət artırmaq, müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının səmərəli istifadə etmək istiqamətində öz fəaliyyətinin genişləndirməkdir.

Son illər ölkədə elmin nüfuzunun yüksəldilməsi, cəmiyyətin inkişafında onun əhəmiyyətini artırılması və elmi fəaliyyətin stimullaşdırılması istiqamətində qəbul edilmiş mühüm qərarlardan biri də dövlət başçısının Azərbaycan Respublikasında Elm Günü'nün təsis edilməsi haqqında 9 aprel 2018-ci il tarixli sərəncamı olub. Həmin sərəncamla martın 27-si Azərbaycanda Elm Günü kimi qeyd edil-

maye başladı. Dövlətin elmə məşğul olanlara diqqət və qayğısının rəmzi ifadəsi olan peşə bayramının təsis olunması gənc alim və mütəxəssislərimizin fəaliyyətində əlavə stimulu rolunu oynayıb.

Bu il 1 fevralda Azərbaycan Gəncləri Günü'nə həsr olunmuş respublika toplantısında 3 mindən artıq gənclə bir araya gələn dövlət başçısı İlham Əliyevin gənc alimlərimizin beynəlxalq uğurlarından məmnun qalması və Azərbaycan gəncliyinə dövlət qayğısının bundan sonra da davam etdiriləcəyini bəyan etməsi akademiya-daxilən çalışan gənclərdə də əlavə stimulu yaratdı. Müstəqillik dövründə yaşamağın gənclər üçün böyük xoşbəxtlik olduğunu vurğulayan dövlət başçısı ölkəmizin hər tərəfli inkişafında gənclərin roluna toxundu, onların cəmiyyətin fəal üzvləri olduğunu qeyd etdi. Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Azərbaycan gəncləri peşəkar olmalı, milli və vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə almalıdırlar. "Haqlı olaraq gənclərimizlə fəxr edə bilərik" deyən dövlət başçısı şəhidlərimizin böyük əksəriyyətinin gənclər olduğunu vurğuladı və bildirdi ki, hər bir gəncin əsas vəzifəsi müstəqilliyimizi möhkəmləndirmək olmalıdır.

Birmənalı şəkildə qeyd etmək olar ki, Azərbaycanın gələcəyinin təminatçısı olan gənclər, o cümlədən elmə məşğul olan gənclərimiz elmi-ictimai fəaliyyətlərində daim dövlətin xüsusi qayğısını hiss edib, həmçinin göstərdikləri dəstəyə adekvat olaraq məhsuldar nəticələr əldə etməklə gələcək hədəflərinin miqyasını daha da genişləndirirlər.

Üç mindən artıq gənc alim və mütəxəssisin üzvü olduğu AMEA-nın Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurası dövlət başçısının gənclərin inkişafı və elmə bağlı çağırışlarına müvafiq olaraq Azərbaycan elminin dünyəli elmi inteqrasiyasının sürətləndirilməsi, elm-təhsil-innovasiya üçbucağının yaradılması, ölkədə elmin təbli-

ğində populyarlığın təmin olunması, elmin yayılmasına və s. vəzifələrin icrası istiqamətində qeyri-ənənəvi fəaliyyət mexanizmləri tətbiq etməklə respublikada bərqərar olunan gənclər siyasətinə öz dəstəyini vermişdir. Belə ki, nüfuzlu beynəlxalq elmi arenada Azərbaycan elminin təbliği istiqamətində əldə olunan nailiyyətlər arasında "Web of sciences" elmi bazasında referatlaşdırılmış faktoru yüksək olan jurnallarda dərc olunan gənc alim və mütəxəssislərimizin elmi əsərlərinin sayının günbəgün artması misal göstərmək olar. Ölkədə elmi kadrların inkişaf etdirmək, elmə adaptasiyada gəncləri stimullaşdırmaq məqsədilə respublikanın elmi-tədqiqat və ali təhsil müəssisələrinin gəncləri üçün təşkil olunan yay və qış məktəblərinin, ümumrespublika elmi seminarlarının və konfranslarının rolunu da xüsusi vurğulamaq lazımdır.

Bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, ölkəmizdə gənclərlə bağlı aparılan siyasət Azərbaycan dövlətinin fəaliyyətinin ən mühüm istiqamətlərindən birini təşkil edir. Gənclərin fiziki və mənəvi sağlamlığının təmin olunması, onların intellektual inkişafı, təhsili və məşğulluğu ilə bağlı ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

Gənclər siyasəti ilə bağlı ölkə rəhbəri İlham Əliyev tərəfindən çoxsaylı fərman və sərəncamlar imzalanmış, bir sıra mühüm dövlət proqramları qəbul edilmişdir. İlk dəfə ölkəmizdə Azərbaycan gənclərinin qurultayının keçirilməsi də bu dövlət proqramının həyata keçirilməsində yaxından iştirak etmək, proqramda gənclərin hər tərəfli inkişafı ilə bağlı nəzərdə tutulan vəzifələrin icrasına töhfə idi.

Elmin təbliği istiqamətində uğurlu layihələrdən biri paytaxtımızda və regionlarda, o cümlədən Heydər Əliyev adına Müasir Təhsil Kompleksində, akademik Zərifə Əliyeva adına liseyində, Bakı Avropa liseyində və s. müxtəlif

istiqamətlərə həsr olunan elm gənclərinin yaradılması müasir elminizin təbliğində tamamilə fərqli və yeni yanaşmalardan hesab edilir. Belə gənclərdə AMEA-nın müvafiq bölmələrində daxil olan təşkilatların alimləri tərəfindən elmi-populyar dildə yazılmış kitab, monoqrafiya və digər sənəballi əsərlərin gələcəyin alimlərinin istifadəsinə verilməsi, həmin əyani vəsaitlərin mütəmadi yenilənməsi təbliğat prosesində qənaətbəxş nəticələr əldə olunmasına rəvac verir. Əlbəttə, bu layihənin həyata keçirilməsi Prezident İlham Əliyev tərəfindən 26 yanvar 2015-ci ildə təsdiqlənən "2015-2025-ci illərdə Azərbaycan Gənclərinin İnkişaf Strategiyası"nda yer alan yeni təməllərdə erkən yaşlarda elmə maraqla oyaqlamaq üçün orta məktəblərdə "Elm" gənclərinin yaradılması ilə bağlı olmuşdur.

Kiçik yaş qrupları üzrə təbliğatın genişləndirilməsi elm gəncləri ilə yanaşı, ümumtəhsil müəssisələrində fəaliyyət göstərən "Kiçik Akademiya"ların təsis olunması, həmçinin məktəblər üçün mütəmadi olaraq "Bugünün şagirdi, sabahın alimi", "Açıq qapı" layihələrinin təşkil edilməsinə şərait yaratdı.

Artıq neçə ildir ki, hökumətin yürütdüyü uğurlu və uzaqgörən siyasət nəticəsində ölkəmiz digər bəxtli əhəmiyyətli tədbirlər kimi elm sahəsində də nüfuzlu beynəlxalq elmi tədbirlərə evsahibliyi edir. Gənc alim və mütəxəssislərimizin xarici həmkarları ilə bir araya gətirilməsi hədəfləyən diskussiyalar, beynəlxalq elmi konfrans, forum və elmi seminarlar keçirilir.

Bəşinci dəfədir ki, Azərbaycanda yüksək və ali səviyyədə təşkil olunan Bakı Humanitar Forumuna töhfə vermək məqsədilə təşkil olunan "Müasir Azərbaycanın tarixi Şirvanşahlar dövlətinə səyahət" mövzusunda beynəlxalq elmi konfransda Azərbaycanın sanli tarixi və qədim mədəniyyətinə dair faydalı müzakirələr aparıldı. Ümummilli lider Heydər Əliyevin yubileyinə həsr olunan "Azərbaycan gəncləri və elm siyasəti: ənənəvilik və müasirliyin harmoniyası", "Heydər Əliyev və müasir elmi gənclik" və s. mövzularda elmi-praktik konfrans və simpoziumlar paytaxt və regionların ali və orta təhsil müəssisələrində təşkil olundu.

Elmi tədqiqatları ilə fərqlənən gənclərimizin fəaliyyəti həmişə ən ali səviyyədə qiymətləndirilmişdir. Belə ki, Azərbaycan gənclərinin elm, mədəniyyət, o cümlədən ədəbiyyat və

incəsənət, təhsil və ictimai fəaliyyət sahələrində nailiyyətlərini təşviq etmək məqsədilə Azərbaycan Prezidenti 2 iyul 2013-cü il tarixində "Gənclər üçün Prezident Mükafatının təsis edilməsi haqqında" fərman imzalamışdır. Fərmana əsasən, elm, mədəniyyət, o cümlədən ədəbiyyat və incəsənət, təhsil və ictimai fəaliyyət sahələrində xüsusi fərqlənən gənclər əldə etdikləri Prezident mükafatı verilir. 2014-cü ildən başlayaraq hər il dünya elminə töhfə vermiş gənclərin "Gənclər üçün Prezident Mükafatı"na, 2 fevral - Gənclər Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin elan etdiyi "İlin genci" mükafatına, həmçinin AMEA Rəyasət Heyətinin fərmanlarına layiq görülməsi gənc alimlərimizin gələcək tədqiqatlarının səmərəliliyində həlledici rola malikdir.

2015-ci ildə AMEA-da ilk dəfə olaraq ali təhsilin ikinci pilləsi olan magistratura yaradılmış və həmin ildən başlayaraq magistratura təhsili uğurla həyata keçirilir. Tələbə, magistr və doktorantların tədqiqatlarının artırılması dövlət başçısının cəmiyyətin intellektual potensialına yüksək dəyər verməsini və onlara qayğı ilə yanaşdığını bir daha təsdiqlədi.

İnkişaf etmiş cəmiyyətlərdə elmin yüksək və sürətli inkişafı təhsil və innovativ fəaliyyətlə birgə mümkün olmuşdur. Sırr deyil ki, müstəqilliyimiz ilik 20 ildə alimlərimizin elmi fəaliyyətinin nəticələri özünə təbii sahəsi tapa bildirdi. Gənc alimlərimizin də əldə etdikləri mühüm nəticələr ən yaxşı halda dissertasiya işi və ya məqalə-təzisi şəkildə çap olunub, bir kənar qoyulurdu. Lakin Azərbaycan Prezidentinin 8 noyabr 2016-cı il tarixli sərəncamı ilə AMEA-nın Yüksək Texnologiyalar Parkının yaradılması həm də istedadlı və yaradıcı gənc alimlərimizin min bir əziyyətlə gördükləri işlərinin həyata vəsiqə alması yolunda həlledici addım olmuşdur. AMEA-nın elm və biznesin qovuşduğu Yüksək Texnologiyalar Parkı yarandığı gündən akademiya innovasiya ekosisteminin inkişafı istiqamətində bir çox layihələr həyata keçirilir. AMEA Yüksək Texnologiyalar Parkında çalışan gənc alimlər startap müsabiqələrində fəal iştirak edirlər. Həmin texnoparkda bu gün fəaliyyət göstərən 6 rezident arasında təsisi gənc olan rezidentlər də vardır. Eyni zamanda, AMEA YTP-nin keçirdiyi innovativ layihə müsabiqələrində sevincdirici haldır ki, gənclərimizin qalib olduğu və təbliğinə başlanılan layihələrə rast gəlirik.

Gənclik təbiətən yenilikçidir. Onlar yeni texnologiyalar, yeni proseslər, sosial norma və praktikalar yaratmağa qadirdir, aşır-daşın fəaliyyət enerjisinə malikdirlər. Gənc elmi ictimaiyyətin iştirakı edibləyici mürəkəb, genişmiqyaslı layihələrin inkişafına və təşkil edilməsinə onların kütləvi şəkildə cəlb olunması artıq bir zərurətdir. Bu baxımdan, AMEA bu yükü tam məsuliyyətlə öz çiyənlərinə alıb, maneəsiz yerinə yetiriblər. İntellektual inkişaf modelinə əsaslanan biliklər cəmiyyətinin qurulması Azərbaycan dövlətinin strateji hədəflərindən birini təşkil edir. Belə vəziyyətdə biliklər cəmiyyətinin əsas qüvvəsi innovativ təfəkkürlü perspektivli gənclik olacağına heç bir şübhə yoxdur. Müasir zamanın tələbi də məhz bizlərdən müasir prosesləri anlayan yeni insan, innovativ dəyər yaratmağı bacaran yeni gənclik formalaşdırılmasını tələb edir. Akademik elminizin gənc əsgərləri olaraq hər zaman dövlətimizin yanındaydıq.

Famin SALMANOV,
AMEA Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının sədri, dosent

● Könüllülük hərəkatı

Müasir idman iqtisadiyyatının aparıcı qüvvəsi

Son illər ölkəmiz bir çox beynəlxalq idman layihələrinə evsahibliyi edib.

2015-ci ildə I Avropa Oyunları

50-dən çox ölkənin iştirak etdiyi bu tədbirə hazırkı 2013-cü ildə başlandı. Təşkilat Komitəsi yaradıldı, yeni stadionlar tikildi və təmir olundu, bütün idman məkənləri beynəlxalq standartlara cavab verən şəkildə istifadəyə verildi. Şəhər infrastrukturunda yenilənmə işləri həyata keçirildi. 2 min nəfərədək yerli əməkdaş işlə təmin olundu, 20 minə yaxın könüllünün cəlb edildiyi bu tədbir ilk dəfə keçirildiyindən Avropada və idman aləmində xüsusi marağa səbəb oldu və Azərbaycan yeni standartlara imza atdı. 8000 nəfərlik Atletlər kəndi, 20-ə yaxın idman məkəni tam hazır vəziyyətə gətirildi.

2016-cı ildə I Formula Qran-pri yarış (sonradan 2017, 2018, 2019-cu illərdə)

Tamaşəvi auditoriyasına görə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən bu yarış dünyada cəmi 3 şəhərdə, o cümlədən Bakıda ilk dəfə keçirilməsinə nail olmaqla bərabər böyük turizm axınına səbəb oldu. Hər il 300-ə yaxın könüllü cəlb olunaqla şəhər tamamilə yeni bir libasa bürünür və dünya idman televiziya kanalları Bakının gözəl mənzərəsinə təbliğ edir. Müqaviləyə əsasən, 2023-cü ilədək Bakı bu beynəlxalq yarışa evsahibliyi edəcək.

IV İslam Həmrəyliyi Oyunları

2017-ci ildə IV İslam Həmrəyliyi Oyunları Bakıda möhtəşəm təşkilatçılıq ilə keçirildi. 55-dən artıq ölkədən iştirak edən idmançıların yarışını ən yüksək səviyyədə hazırladı və müasir idman məkənlərində keçirildi, Avropa, Asiya telekanalları ilə yayımlandı. 6000-dən artıq könüllü bu işlərdə fəal iştirak etdi və müsəlman aləmində yeni bir tarix yazıldı.

Gördüydüyü kimi, gənc və müstəqil dövlət üçün belə möhtəşəm tədbirlər keçirmək xüsusi diqqət, qayğı, şərait tələb edirdi ki, Azərbaycan bunun öhdəsindən layiqincə gəldi.

İnsan kapitalı, müasir idman məkənləri, könüllülük hərəkatı, beynəlxalq tədbirlər keçirmək təcrübəsi, iqtisadi gəlirlər, turizmin inkişafı, ölkəmizin tanınması nöqtəyi-nəzərdən bu tədbirlərdən qalan irs xüsusi yer tutur.

Ən mühüm ənənələrdən biri də könüllülükdür

Bu gün tarixə çevrilən həmin tədbirlərə nəzər salsaq, görərik ki, cəmiyyətə irs kimi qalan ən mühüm ənənələrdən biri də könüllülükdür. On minlərlə gənc belə tədbirlərdə fəal iştirakı olmasaydı, hər hansı bir uğurlu danışıq mümkün deyildi. İlk dəfə 2014-cü ildə təşkil olunan I Avropa Oyunlarına hazırlıq prosesində ölkəmizə dəvət olunan xarici mütəxəssislər tədbir üçün 20 minə yaxın könüllünün qeydiyyatı, seçimi, təlimləri, təhlükəsizliyi, qidalanması, nəqliyyatı, iş paltarları ilə təmin olunması bərdə danışıqda məqbul mümkün olmayacağı fikrindəydim. Axı 10-12 il ərzində belə təcrübəsi olmayan bir ölkədə bu işləri uğurla görmək və bu məsuliyyəti başa düşmək elə də asan deyildi. 12000 əməliyyat könüllüləri, 5000 mərasim könüllüləri bir araya gətirmək, ailəyə cəlb etmək, təlimləndirmək böyük bir iş planı tələb edirdi.

Biz əvvəlcə təşviqatla başladırıq. Oyunların mahiyyəti, idmanın təşviqi, ölkəmiz beynəlxalq xərində tanınması kimi mühüm vəzifələr universitet auditoriyalarında dəfələrlə keçirdiyimiz görüşlərdə izahını verdik. Suallar, maraqları məntiqli cavablarla qarşıladıq. Qısa müddətdə sosial şəbəkədə, televiziya, radio verilişlərində çıxış etdik. Lazımi məlumatları potensial könüllülük bazasını formalaşdırmaq üçün idman ictimaiyyətinə izah etdik. Sonra internet vasitəsilə qeydiyyat elan etdik. Fərdi məhsulətlərə başlandı, könüllülərin bilik, xarici dil, kütə ilə işləmək, komanda formasında nailiyyət qazanmaq bacarıqlarını araşdırdıq. Nəhayət, bizə lazım olan sayda könüllüni oyunlara qatılmaq, birgə çalışmaq, təcrübə toplamaq üçün ailəyə dəvət etdik. Böyük siyahı təsdiq edildikdən sonra təlimlər başladı və üç hissədən ibarət təlimlərdə həm müasir dünyagörüşü, azərbaycançılıq, həm tolerantlıq, sağlam həyat tərzi, nizam-intizam, mədəniyyət haqqında müfəssəl müzakirələr təşkil etdik. Təlimlərin sonunda onlarla hüquqi müstəvidə könüllülük müqaviləsi imzalayaraq məkən (idman yarışları keçiriləcək yer) təlimlərinə başlandı. Bu, bizim üçün ən vacib keçim idi. Çünki könüllü ilk dəfə nə edəcəyini, necə edəcəyini bilirməli və məsuliyyətini anlamalı, bu işin fəxarət hissini duymalı idi.

Beləcə, qeyd etdiyim və etmədiyim işlər bütün tədbirlərdə təkrarlardı və hər dəfə yeni könüllü ordusu yaranır ki, bu da fikrimcə, cəmiyyətin "qızıl fondu" sayıla bilər. Həmin gənclər tədbir təşəkkürnaməsi deyil, yüzlərcə dost, iş təcrübəsi, xarici dillərdə ünsiyyət, özünütdəyər, vətəne məhəbbət, intizam, təhlükəsizlik kimi dəyərləri necə yarandığını şahidi olurlar. Onlar artıq könüllülüyə həm də yeni iş yeri, peşə mənbəyi kimi baxırlar.

Valideynlər öz övladlarını ısrarla könüllülüyə sövq edirlər

Gənclərə bəzən ailədə, universitetlərdə, iş yerlərində verilməyən bir təcrübə həyatda o qədər gərəkli olur ki, onlar özlərində yeni keyfiyyətlər aşkar edib və bundan çox məmnun olurlar, sevinirlər, həyata yeni ümidlərə baxırlar. "Mən bildirdim ki, yüzlərlə gənci idarə edə bilərəm", "Mənəcerim mənimlə dost oldu, hələ də yazırıq", "Mən yorulurdum, amma evə tez qayıtmaq istəmədim", "Könül rahatlığıyla vətənim üçün nə etmişəm, deyə bilərəm", "Bəşim bərk atırırdı, hamı narahət idi, ilk dəfə atırdımda bu qədər kömək etmək istəyən gördüm", "Həminimiz səslənəndə mənə ağlamaq tutdu" kimi sözlər könüllülərin tədbirlərdən sonrakı fikirlərindəndir... Məncə, buradan hər şey aydındır.

Elçin SƏFƏROV,
Tədbir Əməliyyat Komitəsinin baş direktoru

● Tribuna

Vətənpərvərlik Vətəninə, xalqına, millətinə vicdanlı xidmətdir

Təhsil aldığımız ali məktəbdə çalışdığımız ki, ictimai fəallıqla da fərqlənir. Ona görə maraqlı və həvəsli nəzərə alaraq mətbuatla sıx əlaqə qurmağa çalışırıq. Bizim universitetdə də tez-tez beynəlxalq tədbirlər keçirilir. Buna görə ənənəvi qonaqlarla ünsiyyətimiz çox olur. Bu da bizə imkan verir ki, müəyyən xidmətləri göstərik.

Buradan qazandığımız təcrübəyə görə respublikada formalaşan və artıq bir xüsusi xidmət təşkilatına çevrilən könüllülərə də qoşulmuşam. Ölkəmizdə son illər keçirilən, "Formula-1" in könüllülərindən biri də mənəm.

Azərbaycanın gələcəyi olaraq biz gənclərin üzünə bu gün çox böyük vəzifələr düşür. Onlardan biri və birincisi vətənpərvər olmağımızdır. Əlbəttə, hər bir gənc Vətəninə səvəmlidir. Hər kəsin vətənpərvərliyi oxuduğu və ya çalışdığı sahədə Vətəninə, xalqına,

millətinə vicdanlı xidmət etməsidir.

Müdrüklərdən biri deyib: "Haradan gəldiyini, harada olduğunu, haraya gedəcəyini müəyyən edən xalqlar heç zaman uğursuzluğa düşər olmur". Bəli, biz bu yolla irəliləyirik. Biz ona görə xoşbəxtlik ki, bu yolun təməlini ulu öndər Heydər Əliyev qoyub. Bu gün gəncliyimiz xoşbəxtlik ki, Prezident İlham Əliyev gənclərimizə daha güclü, daha zəngin bir Azərbaycan bəxş edib.

Bütün bu müsbət işlərlə yanaşı, onu da unutmaq

ki, dünyada sosial şəbəkələrlə bağlı baş vermiş xoşbəxt vəziyyətlər sui-istifadə etməyə çalışırlar. Bir çox dövlətlər artıq bununla bağlı qanunvericilikdə dəyişikliklər də edib. Bizə elə gəlir ki, bu, Azərbaycanda da zərurətə və tələbatla çevrilir.

Hazırda xalq tərəfindən tarixin arxivinə atılmış radikal müxalifətin tör-töküntüləri sosial medianın vermiş olduğu imkanlardan sui-istifadə edərək xalqı çaşdırmağa, səhv, yalan, böhtan xarakterli məlumatlar yayaraq Azərbaycana olan inamı itirməyə, ictimai-siyasi sabitliyi pozmağa cəhd edirlər. Lakin elələri unutmasın ki, bu gün Yeni Azərbaycan Partiyasının gənc üzvləri - Prezidentini, Vətəninə sevgən gənclər onları sosial şəbəkələrdə də iflasa uğradıblar.

Nərminə BABAYEVA,
Bakı Slavyan Universitetinin tələbəsi

● Gənclik və idman

"Heydər Əliyev siyasi məktəbini öyrənirik"

Ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyəti gənclərin 50 illiyi münasibəti ilə Gənclər və İdman Nazirliyi və Heydər Əliyev Mərkəzinin "Heydər Əliyev siyasi məktəbini öyrənirik" Gənc Liderlər Proqramının icrasına start verilib.

Proqram Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 15 sentyabr 2017-ci il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə" Dövlət

Proqramının tədbirlər planının (ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan gəncliyi mükəmməliyinə gətirilməsi) icrasını təmin edilməsi məqsədilə həyata keçirilir.

Proqramın əsas məqsədi gənclərdə müstəqil dövlətçilik ənənələrinə hörmət və sadiqət hissini gücləndirməkdir. Onlarda liderlik keyfiyyətlərinin inkişafına şərait yaratmaqdır. İddiaçıların seçimi müxtəlif meyarlar üzrə müəyyən ediləcək.

Avropa Gənclər Olimpiya Festivalının komanda növlərində bütün qruplar məlumdur

Avropa Gənclər Olimpiya Festivalının komanda növlərində qruplar müəyyənləşib. Bakı-2019-da 3 növ üzrə yarış keçiriləcək. Bunlar voleybol, basketbol və həndbolur.

Adları ilk 2 çəkilən növlərdə qrupların tərkibi ölkələrin müvafiq yaş qrupları üzrə yarışlarda göstərilən nəticələr əsasında əldə olunan reytinglə müəyyən olunub. Buna görə, püşkatma yalnız həndbolda keçirilib.

Rəqəbat ümumilikdə 8 komanda arasında keçiriləcək. Oğlan voleybolçuların yarışlarında "A" qrupunda Azərbaycan millisi ilə bərabər, Almaniya, Rusiya, Belarus mübarizə aparacaq. "B" qrupunda Çex Respublikası, İtaliya, Bolqarıstan və Belçika yer alıblar. Qızlarda "A" qrupunda Rusiya, Bolqarıstan, Rumıniya və Azər-

baycan, "B" qrupunda isə İtaliya, Türkiyə, Belarus və Almaniya yığılmaları var.

Basketbolçu oğlanlarda "A"-da Xorvatiya, Fransa, Serbiya və Azərbaycan, "B"-də İspaniya, Türkiyə, Yunanıstan və Litva milliləri üz-üzə gələcəklər. Qızlarda "A" qrupunda İtaliya, Fransa, Rusiya və Belçika, "B" qrupunda Çex Respublikası, Türkiyə, Macarıstan və Polşa yığılmaları yer alıblar.

Püşkatmanın nəticələrinə əsasən, oğlan həndbolçularında Azərbaycan millisi "A" qrupunda Danimarka, Almaniya, Serbiya ilə qələbə uğrunda çıxış edəcək. "B"-də mübarizə İspaniya, Xorvatiya, Fransa və Sloveniya komandaları arasında olacaq. Qızlarda "A"-da Fransa, Rumıniya, Niderland və İspaniya, "B" qrupunda isə Macarıstan, İsveçrə, Çex Respublikası və Azərbaycan milliləri qarşılaşacaqlar.

5 may Əlillərin Hüquqları Uğrunda Beynəlxalq Mübarizə Günüdür

Yalnız ağır-ağır qalxan tünd pərdənin xışlıtı idi eşidilən...

Birdən bu lal sükutu səhnənin dərinliklərindən gələn bir qızın acı və qəhərlilərlə səsləndirdiyi monoloq çilliklədi...

Yox, yox... Mən artıq bu dünyada bir heçəm, qaralıq çöküb üzərimə...

Günəşin al şəfağını, Ayın bədirlənməsini, göy qurşağının rənglərini görə bilmirəm... Bilmirəm ki, bənövşələr açanda yenə ən sevdiyim çalardımı olur, seyirindən doymadığım kəpənlərin qanadı yenedəmi o cür bərk vurur?! Mən bu zülmət dünyada yaşaya bilmərəm, daha heç kime lazım deyiləm, nə etmək istəsəm də bacarmayacam...

Elə bu an başdan-başa işıq seline bürünən səhnədə gənc bir oğlan göründü və o, aramla bayaqdan bəri dinlədiyimiz məhzün səse doğru irəliləməyə başladı...

Az sonra həmin oğlan və qız ələ-ələ tutaraq geri döndürdülər...

Hər ikisi də bürünməyə, yığılmamaq və irəliləməyə bir addım atmaq üçün əllərində tutduqları əsadan dəstək aldılar...

Fərəhli, qürurlu, xoşbəxt idilər... Ürəkləri quş kimi çirpirdi, həttdən titreyirdilər, bacarmışdılar...

Əngəl zəncirlərini param-parça etmiş, aşılması çətin sərhədləri dağıtmış, sonsuz kainatda süzən azad qəşlələrə çevrilmişdilər...

Bu, həyat səhnəsindən bir lövhə idi, baş verənlər gerçəkliyi əks etdirir, aktyorlar isə öz real həyatlarını oynayırdılar...

Bu gün onların günüdür

5 may Əlillərin Hüquqları Uğrunda Beynəlxalq Mübarizə Günüdür. Azərbaycan Əlillərin Hüquqları barədə Konvensiyaya 2008-ci il oktyabrın 2-də qoşulub. Ölkəmizdə əlillərin cəmiyyətə inteqrasiyası sahəsində əhəmiyyətli addımlar atılır, layihələr həyata keçirilir. Belə müstəsna əhəmiyyətə malik təşəbbüslərdən biri də Bakıda inklüziv teatr olan "ƏSA"-nın yaradılmasıdır.

"ƏSA" Teatrı 2016-cı il sentyabrın 3-də aktyor-rejissor Nihad Qulamazadə tərəfindən yaradılıb. Bununla da dünyada inklüziv incəsənət sahəsində bir ilka imza atılıb. Yaradıldığı ilk günlər belə nəfərlə fəaliyyətə başlayan teatr qısa müddətdə çox uğurlara imza atıb, eyni zamanda, sıralarını genişləndirib. İlk olaraq səhnələşdiriyi "DUMB" tamaşası ilə "ƏSA" teatrı özünü incəsənət aleminə təsdiqləyib və böyük tamaşaçı sevgisi qazanıb. Bu tamaşa yerli KİV-lə yanaşı, ən çox da beynəlxalq medianın diqqətini cəlb edib.

Ən ümüdi isə teatr öz fəaliyyəti ilə incəsənətin heç bir maneə tanımadığını, əlil insanların gündüzdən qat-qat güclü olduqlarını sübut edib. Teatrın fəaliyyəti Azərbaycan və ölkəmizin xaricində yaşayan əlil insanların üçün stimullaşdırıcı, motivasiyaya çevrilib. İlk tamaşadan sonra əlilliyi olan şəxslər aktyor kimi fəaliyyət göstərmək üçün teatra müraciət ediblər. Bütün bunları nəzərə alaraq "ƏSA" teatrı böyük aktyor heyətinin iştirak etdiyi tamaşalar hazırlayıb.

"Bu, xəyallarımın gerçəkliyi idi..."

"Səhnədə oynadığın zaman tamaşaçıdan müsbət reaksiya almaq insana özünü faydalı hiss etdirir. Çətin də olsa, çalışıb öz yolunu

Əldə əsa, könüldə qanadlanan arzular

tapdım. İnsanın arzuları çox olur, amma həmin arzulara doğru bir addım atmasa, onların gerçəkliyi məhəl qoymursan. Bu yolda yaşadığım mərhələləri sənə təslim olmağa imkan verir" deyərək aktyor Elşən Əsgərov fikirlərini bizimlə bölüşür.

Aktyor Orxan Əliyev isə deyir ki, fiziki qüsurlu insanlar nə qədər cəmiyyət içində olsa, cəmiyyət də onları olduğu kimi qəbul edəcək. Uşaqlıqdan aktyorluq sənətinə həvəsi olan Fərid Əliyev artıq 3 ildir ki, "ƏSA"-nın aktyorudur. İlk rol isə "Yuxum" tamaşasında alıb və elə ilk oğlunu üçün də ən sevimiş roludur. Deyir ki, səhnədə oynadıqdan sonra tamaşaçılardan müsbət fikirlər eşitmək ona xüsusi ruh verir.

"Səhnə mənim üçün möcüzədir, sanki fərqli dünyalara səyahət edirsən" deyən aktyor Elvin Mirkəzizov qəşəbəsində "Azərbaycan" ASC-nin Ağdam filialının açılış mərasimində Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevə də iştirak etdilər. Bu, Qarabağ xalçaçılıq sənətinin inkişafında yeni dövrün başlanğıcıdır.

le çox alıram, amma xırda addımlar atdıqca başladım daha da irəliləməyə. Ən əsas geriye addım atmadım, çünki yerində dayanmaq, etəlede ede bilir, xəyal quraraq yox..."

"ƏSA" teatrının məşq otağında aktrisa Cəmilə Məmmədova ilə həmsöhbət oluruz.

Həkim səhvi nəticəsində onurğa sütünü zədələnərək dünyaya əlil gələn aktrisa deyir ki, fiziki məhdudiyyəti olan və olmayan aktyorlar üçün belə bir teatrın yaradıldığını eşidəndə çox sevinib: "O zaman mən də "ƏSA"-ya gəlmək istəyirdim, amma rayonda yaşadığım üçün heç ilk tamaşalarına da gələ bilməmişdim. Amma indi nəinki "ƏSA"-nın tamaşalarına baxıram, hətta özüm də bu tamaşalarda rol alıram. Bu, mənim xəyallarımın gerçəkliyi idi".

Cəmilə Məmmədova deyir ki, fiziki məhdudiyyəti insanlar üçün ailənin dəstəyi vacib amildir: "Valideynlərim mənə olan sevgisi, dəstəyi, ağılıma olan güvənli məna inam verir ki, bundan da artıq ola bilmərəm. Bilirdim ki, insan bir yerdə durmamalıdır. Buna görə də özümü inkişaf etdirməyə başladım. Orta təhsilimi evdə aldım, o zamanlar inklüziv təhsil o qədər də inkişaf etməmişdi. Düşündüm ki, bu imkanlar yoxdursa, bunu mən özüm yaratmalıyam. Başladım kitablar oxumağa, dillər öyrənməyə. İnternet üzərindən iş görüb məaşımı alırdım. Düzür, o qədər də yüksək məbləğ deyildi, indi ondan dəfələrlə

imkan yaradılır.

"Tamaşaçıları görməyəm də, onların emosiyasını, aurasını hiss edirəm..."

"İndi həyatım qaralıq yox, rəng-rəngdir. Bunu zahirən görməyəm də daxilən hiss edirəm. Mən tamaşaçıları görməyəm de onların aurasını, nəfəsini hiss edirəm..."

5 ildən çoxdur ki, hər iki gözü dünya işığına həsrət qalan aktrisa Günay Məmmədova çətin, amma əzmkar həyat yolundan danışıq.

Deyir ki, universiteti bitirdikdən sonra sürəndə problemlər yaranıb. Uzun sürən müalicələr, əməliyyatlar nəticə verməyib, o, görmə məhdudiyyəti olub: "Həyat insana bir dəfə verilir, amma hər necə olsa da yaşamağı bacarmaq lazımdır. Bu mənada əlilliyi olan insanlara bu həyatdan küsməməlidir. Tutaq ki, görmədiyim üçün evdə qapanıb qala bilərdim. Amma belə düşünmədim, dörd divar arasında qalmağı seçmədim. Fikirləşib bu vəziyyətdən çıxış yolu tapmağa çalışdım. İstər sağlamlıq, istərsə də əlilliyi olan şəxs bunu bacarmalıdır".

"Həyata çox bağlıyam"

21 yaşında qatar qəzasında hər iki ayağını dizdən aşağı itirən aktyor İmran Lalayev deyir ki, bu hadisədən sonra həyata baxışı tamamilə başqalayıb: "İşim də, dostlarım da, əlaqələrim də dəyişdi. Daha

pozitiv oldum, əvvəl məni baxdığım məsələlərə indiki müsbət yanaşırım. Düzür, bu gün protezlə əziyyət çəkəmsə də, həyata çox bağlıyam. Bu məni qarşıda atacağım addımlardan çəkindirmir. İnsan öz-özünü xoşbəxt etməyi bacarmalıdır. Məl Gibsonun belə bir sözü var. Deyir, eğer acı hiss etməsənizsə, deməli, həyatınızda heç bir şey dəyişməyib".

Gənc aktyor deyir ki, oynadığı rollardan sonra tamaşaçılar ona yaxınlaşmış performansını, aktyorluq məharətini bəyəndiklərini bildirirlər.

"Leyla Əliyevanın tamaşamıza gəlməsi bizə əlavə stimullaşdırıcıdır"

Teatrın rejissoru Nihad Qulamazadə məlumat verdi ki, hazırda "ƏSA"-da davamlı olaraq fəaliyyət göstərən 20 aktyor var. Onların müəyyən qismi əlilliyi olan, digərləri isə əlilliyi olmayan şəxslərdir. Aktyorların hər biri peşəkər səviyyədə çıxış edər və səhnədə özünü göstərə bilir: "Bizə qoşulmaq istəyən aktyorların sayı çoxdur. Bu günə qədər mərhələli şəkildə 100-dən çox aktyor "ƏSA"-da iştirak edib. Onlar buradakı fəaliyyətlərindən sonra sosial həyatda daha aktiv olublar. Teatrımıza tamaşaçı marağı da yüksəkdir. Sonuncu dəfə ötən ayın 29-da "Adamlar və şıcaqlar" adlı tamaşa oynadıq. Tamaşaçılar çox diqqət göstərmişdi və bütün bilirlərmişdi satılmışdı. Hər zaman bizə gözləyirlər, bir ay tamaşa oynamağımıza dəfələrlə zəng edib soruşurlar".

N.Qulamazadə bildirdi ki, müstəsna olaraq tamaşalarına dövlət rəsmiləri, xarici təşkilatların, diplomatik korpusun nümayəndələri də gəlir: "2017-ci ilin dekabr ayında Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevə də "Adamlar və şıcaqlar" tamaşasına baxmağa gəldi. Bu bizim üçün əlavə bir motivasiya oldu. Həmçinin aktrisa Günay Əlifadətli teatrımızda göstərdiyi fəaliyyətə görə Gənc Günündə Prezident İlham Əliyev tərəfindən Prezident mükafatı ilə təltif edilib".

"Xarici qastrollara çıxmaq istəyirik"

Hazırda "Nəsimi ili"ne hazırlaşdıklarını deyən rejissor deyir ki, qarşıdakı hədəflərindən biri də xarici ölkələrə qastrollar təşkil etməkdir: "Ötən il Amerikada teatrı təmsil edirdim. Orada Azərbaycan və "ƏSA" teatrı haqqında danışanda, bizdə inklüziv incəsənətin bu cür inkişaf etdiyinə çox heyret etdilər. Onsuz da ölkəmizdə keçirilən beynəlxalq tədbirlərdən Azərbaycanı yətinə təmsil edirlər, amma "ƏSA"-nın adını eşidəndə də xüsusi bir rəqəbat yaranır, digər ölkələrin nümayəndələrinə göstərdikləri münasibətdən bizi fərqləndirirlər. Deyirlər ki, onlar daha üstün, əlillərə bu cür yüksək münasibət olan bir cəmiyyətdən gəliblər".

Tamaşa sona çatır və pərdə aramla enir...

Teatrın xoş təəssürlə uzaqlaşdığı...

Bildirdik ki, indi Azərbaycan mədəniyyətinin daha bir dayağı, "ƏSA"-sı var...

Yasəmən MUSA YEVA, Ağəli MƏMMƏDOV (foto), "Azərbaycan"

Əlillik qüsur deyil

Sənətin peşəkəri olmaq həvəsi

Sağlam düşüncə fiziki qüsur tanımaz. Əqli kamillik fiziki məhdudiyyəti daim üstələyib. Uşaq və gənclərin də arasında fiziki qüsurulardan az deyil. Lakin onlar həyata baxışları, sağlam düşüncələri ilə daim sevilib, seçiliblər. Maraqlıdır ki, hətta fiziki qüsurulardan asanlıqla keçməyə başlayır. Hərəkət təbii-sənətə aid işləri nəinki dünyanın ən məşhur muzeylərinin ekspozisiyasını bəzəyir, ayrı-ayrı şəxsi kolleksiyalarında da diqqəti cəlb edir.

Bələlərdən biri də 1992-ci ildə Bakı şəhərində anadan olan, istedadı ilə bu gün çoxlarını heyran qoyan Cavid Həsənlidir. Onun rəssamlığa meyli get-gedə həyat amalına çevrilib. Cavid ürayındakı arzularını kətanə köçürməyə başlayır. Hərəkət məhdudiyyəti olsa da, 2015-ci ildə Peşə Reabilitasiya Mərkəzində rəssamlıq peşəsini öyrənir və bu müddətdə bir sıra sərgilərdə iştirak edir. Sevdili sənətin peşəkəri olmaq həvəsi ilə 2016-cı ildə Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyasına daxil olan Cavid "Misir gənc Azərbaycan rəssamlarının gözü ilə" adlı müsabiqədə II yerin mükafatçısıdır. 2017-ci ilin sentyabr ayında Moskvada keçirilən VII "Məhdudiyyətsiz həyat" festivalında iştirak edib, rəsm yaradıcılığı sənət nümunəsi üzrə diploma layiq görülüb.

O, Ankarada Avropa könlüllüsü kimi gənclərin beynəlxalq mübadilə proqramlarında yaxından iştirak edərək digər ölkələrdən gələn əlilliyi olan gənclərə öz peşəsini öyrədir.

"Qonşu evin işıqları"nda görünən istedad

Fiziki məhdudiyyəti Cəmilə Məmmədli 1993-cü ildə Göyçay rayonunda dünyaya gəlib. O, 2014-cü ildə Peşə Reabilitasiya Mərkəzinə toxuculuq peşəsini öyrənmək üçün müraciət edib. Burada əlavə olaraq, tikmə və dizayn peşələrinə də yiyələnib. Hərəkət məhdudiyyəti olmasına baxmayaraq, incəsənətə böyük marağı olan Cəmilə mərkəzdə kanon çalmaq, rəqs etməyi öyrənib. Avropa könlüllük proqramı vasitəsilə Dövlət Sosial Müdafiə Fondu ilə "Sağlam Düşüncə" Gənclər Təşkilatının Azərbaycan və Türkiyəli sağlamlıq imkanları məhdud olan gənclərin mübadilə proqramına əsasən, 2017-ci ildə Türkiyənin Ankara şəhərində gənclərin beynəlxalq mübadilə proqramlarında yaxından iştirak edib. O, "Qonşu evin işıqları" adlı kitabın müəllifidir. Dəfələrlə yaradıcılıq sərgi-müsabiqələrinin iştirakçısı olub. "Şərqi nağılı" festivalında, eləcə də bir sıra müsabiqə və tədbirlərdə "Naz eləmə" rəqsini ifa etməklə iştirakçıları heyran qoyub.

Bütün bunlar hələ hərasıdır. Cəmilənin həyata vurğunluğu, ondakı sağlam düşüncə, çalışqanlıq, mübarizlik, əzmkarlıq sadəcə nümunə deyil, həm də dərsdir.

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

Dövlət başçısına minnətdarlıq

"Lahic folklor kollektivi"ne "Xalq kollektivi" statusu verilib

Tarixlər şahidi, min illərin yadigarı olan sənətkarlar yurdu qədim Lahic təkə xalq sənətkarlığı, milli memarlığı, şəhərsal-mədəniyyəti ilə deyil, milli-mənəvi, dini dəyərlərə sahibliyi və onları bacarıqla yaşatması ilə də məşhurdur. Bu sırada "Lahic folklor kollektivi" xüsusi yer tutur.

Lahic etnoqrafiasını, məişət mədəniyyətini, musiqisini, rəqslerini, söz yaradıcılığını bu gün də dəyanətə yaşadan folklor kollektivi yeni yüksəliş dövrünü yaşayır. Əlillər arasında, təntənəli mərasimlərdə folklor kollektivi həmişə öndə olur, çıxışları hamı tərəfindən rəğbətə qarşılanır.

Kollektiv uzun illəri əhatə edən yaradıcılığına böyük dəyər olan ən xoş xəbəri bu günlərdə alıb. Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayev "Lahic folklor kollektivi"ne "Xalq kollektivi" statusu verilməsi barədə əmr imzalayıb. 2018-ci ilin avqust ayında Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın Lahic səfirindən sonra belə bir əmrin verilməsini xalqa xidmətin əsl nümunəsi, milli-mənəvi dəyərlərə verilən yüksək qiymət kimi qəbul edirik və ölkə başçısına dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

Sahibə ABDULLAYEVA, "Tərəqqi" medallı mədəniyyət işçisi

5 may Xalçaçı Günüdür

Hər ilməsi bir çiçəkdir

Mədəniyyətimizin, incəsənətimizin, milli-mənəvi dəyərlərimizin dünyaya tanıtılmasında Heydər Əliyev Fondunun uğurla reallaşdırdığı möhtəşəm missiya bu torpağa, bu xalqa, Azərbaycana bağlı hər kəsin könlündə bir məmnunluq yaradır. Qədim xalçaçılıq sənətinin müasir dövrün xüsusiyyətlərinə uyğun bir yaradıcılıqla yaşadılması da Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətində mühüm istiqamətlərdən biridir. Əsrarəngiz Azərbaycan təbiətinin gözəlliklərini, qədim adət-ənənələrini, döyüş səhnələrini özündə əks etdirən milli xalçalarını bu gün dünyanın ən möhtəşəm muzeylərini bəzəyir.

Azərbaycan xalçaçılıq sənətinin dünyəvi şöhrəti qazanmasında Qarabağ məktəbinin də rolu böyükdür. Qarabağda toxunan xalçalar nəfis çeşnileri, milli koloriti ilə seçilir, sənətsəvərləri heyran edir.

Hankor qonşularımızın mənfur işğalçı siyasəti Qarabağ xalçalarını da məcburi köçkün həyatı yaşamağa məhkum etdi. Ağdam Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən odlara qalanı vıran qoyulandan sonra doğma yuvasından didərgin salınan rayon əhalisi respublikanın bölgələrinə səpələniblər. Ağdam xalça kombinatı isə fəaliyyətini Bərdədə davam etdirməli oldu. Dövlətin qayğısı ilə Ağdam rayonu ərazisində hər cür infrastrukturaya malik çox sayda yeni yaşayış

qəsəbələri salındı. Ölkənin ayrı-ayrı bölgələrində yük vaqonlarında, çadırlarda, qarğı-qamışdan tikilmiş komalarda maskunlaşan ağdamlılar mərhələ-mərhələ doğma rayona köçürülüb rahat mənzillərə qovuşdular. Keçən il növbə Ağdam xalça kombinatına da çatdı. Quzanlı qəsəbəsində "Azərbaycan" ASC-nin Ağdam filialının açılış mərasimində Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevə də iştirak etdilər. Bu, Qarabağ xalçaçılıq sənətinin inkişafında yeni dövrün başlanğıcıdır.

Bu günlərdə "Azərbaycan" ASC-nin Ağdam filialında olduq. Emalətə xanə raisi Ceyran Əliyeva xalçaçılıq sənətinin inkişafında dövlət qayğısından, yaradılan nümunəvi

şəraitdən minnətdarlıqla danışıq:

- Xalçaçılıq müdrik nəslərimizin iti zəkası, məhir əlləri ilə yaradılmış milli sənətimizdir. Məklri ermənilər talan etdikləri Qarabağ xalçalarını bəzən dünyaya erməni sənətkarlığının nümunələri kimi təqdim edirlər. Ancaq unudurlar ki, Qarabağ xalçalarını ancaq qarabağlılar toxuya bilərlər. Uzun bir fasilə olsa da, şükür ki, Ağdamın xalçaçı qız-gəlinləri yenidən hana qarşısında əyləşib hərarətli ürəkləri, məhir əlləri ilə qiymətli sənət əsərləri yaradırlar. Ətrabə Xəlilova, Həcər Hümətova, Bəxtiyül Haqverdiyeva və Sürəyya Cəfərova bu işdə daha çox fərqənlir. Fabrikin açılış mərasimində iştirak edən dövlət başçısı İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevə bizə xeyir-dua verdilər, xoş arzularını çatdırdılar. Məklri və hiyləgər ermənilərin bizimlə savaşı yalnız hərbi sahə ilə məhdudlaşmır. Onlar mədəniyyətimizə, incəsənətimizə, adət-ənənələrimizə, hətta milli mətbəximizə qarşı elan edilməmiş müharibə aparırlar. Bu gerçəyi hər kəs qəbul etməli və ona qarşı mübarizə

zədə gücünü, bacarığını əsirgəməməlidir. Bizim toxuduğumuz xalçalar da Azərbaycan brendi kimi bir çox dünya ölkələrinə ixrac olunur. Biz bu xalçalara təkə gəlir mənbəyi kimi baxmırıq. Onlar dünyanı heyran qoyan Azərbaycan sənətkarlığının nümunəsi kimi böyük dəyərə malikdir.

Ceyran xanım qeyd etdi ki, xalçaçıların səmərəli çalışmaları üçün müəssisədə normal şərait yaradılmışdır. İşçilərə xidmət edən xüsusi avtobus var.

Oyradıq ki, indiyədək fabrikdə 223 ədəd xalça toxunmuşdur. Əsasən Qarabağ çeşnələrinə üstünlük verilib də, Təbriz, Quba, Qazax və Şirvan xalça çeşnələrindən yaradıcılıqla istifadə olunur.

Xalçaların al-əlvən naxışları Qarabağın füsunkar təbiəti ilə əhəngdarlıq təşkil edir. Hər ilmə bir çiçək, hər naxış təbiətin mənzərəsidir. Qızlar şirin arzularını, vətəne, yurda sonsuz sevgidən doğan kövrək duyğularını əlvən iplərlə ilmə-ilmə xalçalara köçürürlər.

Lazım QULIYEV, Ağəli MƏMMƏDOV (foto), "Azərbaycan"

On bir ayın sultanı gəlir

Bu gün orucluğun niyyət axşamıdır

Hicri-qəməri təqvimin doqquzuncu ayında - Ramazan ayında oruc tutmaq hər bir müsəlman üçün vacibdir. Bu ay boyunca müsəlmanlar ulu Yaradanın buyruğunu yerinə yetirib günün işıqlı vaxtında oruc tutaraq yemək-İçməkdən və cinsi əlaqədən uzaq olacaqlar.

Qeyd etmək lazımdır ki, oruc islamla başlamamışdır, insanlar islamdan əvvəl də oruc tutmuşlar. Bu, Qurani-şərifdə açıq-aşkar ifadə edilmişdir: "Ey iman gətirənlər! Oruc tutmaq sizdən əvvəlki ümmətlərə vacib olduğu kimi, sizə də vacib edildi" (Bəqərə, 183).

İlin ayları arasında Ramazanın xüsusi yeri var. Bütün müqəddəs kitablar, o cümlədən Qurani-Kərim on bir ayın sultanı sayılan Ramazanda nazil olmuşdur. Allahın sonuncu elçisi Məhəmmədə peyğəmbərlik bu ayda verilmişdir. Müsəlmanlar Məkkəni Ramazanda fəth etmişlər.

Oruc tutmaq Allah-taalanın buyruğu olmaqla bərabər, böyük əxlaqi-mənəvi, sosial əhəmiyyətə malikdir. Hədisi-şərifdə deyilir ki, "oruc sipədir", yeni müsəlmanı pis əməllərdən qoruyan gizli silahdır. Oruc tutan insan qeybət qılmaq, söyüş söymək, davadalaş salmaq kimi pis əməllərdən çəkinməlidir. Adamlar arasında bir-birinə məhəbbət, hörmət, şəfqət, dostluq, qarşılıq, həmrəylik kimi duyğular hökm sürməlidir.

Oruc tutanlar düşmənciliyə, umu-küsiyə son qoymalıdır. Hamı bir-birinə münasibətdə mərhəmətli olmalı, bir-birini başışlamağı bacarmalıdır. Allah-taala oruc tutmağı buyurmaqla bütün insanların dinc, məhraban şəraitdə yaşamasının zərurətini xatırladır.

Ramazanın müsəlmanın mənəvi inkişafı üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Məlumdur ki, yemək, içmək, cinsi əlaqə kimi cismani ehtiyaclar insan həyatında güclü amillərdir. İlin bir ayında oruc tutmaqla müsəlman cismani ehtiyaclarının hökmranlığından azad olur və mənəvi-ruhi cəhətdən təkmilləşmək imkanı əldə edir. Beləliklə, orucluq insanın mənəvi-ruhi dəyərləri daha dərinləndirən məniməsinə şərait yaradır. Ramazanda hamı eyni vaxtda oruc tutur, birlikdə namaz qılır və bununla insan-

ların Allah qarşısında bərabərliyi bir daha təsdiqlənir.

Oruc insana dözüm, iradə və təmkin, nəfsə hakim olmaq verdişləri aşılır. Ramazan ayında oruc tutmağı buyuran Tanrı insanı sınağa çəkir: varlı kasıbın sosial vəziyyətini dərk edir, ona münasibətdə xeyirxah olmağın vacibliyini anlıyır. Orucluq insanı yaxşı işlər görməyə sövq etməklə yanaşı, pis əməllərdən də çəkindirir. Aparılmış çoxsaylı araşdırmalar göstərir ki, Ramazan ayı boyunca müsəlman ölkələrində cinayətkarlığın səviyyəsi açıq-aşkar aşağı düşür.

Eyni zamanda bir ay oruc tutmaq insanın sağlamlığında mühüm rol oynayır. Axı oruc tutmağı vacib edən Allah-taala bəndəsinə faydalı olmayan heç nəyi əmr etməz!

Orucda böyük ilahi hikmət var. Peyğəmbərimiz Məhəmməd salavatullah buyurmuşdur: "Oruc tutun ki, sağlaml olasınız!" Qədim zamanlardan başlamış günümüzədək oruc insan sağlamlığını möhkəmlətmək, müxtəlif xəstəlikləri müalicə etmək üçün təbii vasitə kimi nəzərdən keçirilir. Antik dövrdə Sokrat, Platon,

Aristotel kimi yunan müdrikləri müəyyən müddət ac qalmağı, başqa sözlə, oruc tutmağı tövsiyə etmişlər. Müasir alimlər də yemək-İçməkdən imtina etməklə bir çox xəstəliklərin müalicəsində uğurlu nəticələr əldə etmişlər.

Oruc insan psixikasına, əsəb sistemində müsbət təsir göstərir. Heyrətləndirici haldır ki, oruc bir sıra psixiatrik xəstəliklərin, hətta şizofreniyanın müalicəsində təsirli vasitədir. Rus alimi, professor Yuri Nikolayev mehz oruc vasitəsilə 7 min nəfərdən çox psixi xəstəni müalicə etmişdir.

Bir çox dərindən dərmanı ele insanın özünü daxilindədir. Bu gün həkimlər təsdiqləyirlər ki, oruc tutmaq hamı üçün, hətta sağlamlıq adamları üçün qəbul edərkən, nəfəs alarkən həm də külli miqdarda toksin maddə qəbul edir. Bu zərərli maddələri bədənə oruc tutmaqla kənarlaşdırmaq mümkündür.

Oruc tutarkən mədə, bağırsaqlar, qaraciyər və həzm prosesində iştirak edən digər orqanlar istirahət edir. Bu isə həzm sisteminin yaxşılaşmasına gətirib çıxarır. Qan təmizlənir, beyin daha yaxşı işləyir. İnsanın cisminde zəif, xəstə, yaxud zədələnmiş hüceyrələr yeniləri ilə əvəzlənir. Ümumiyyətlə, insan orqanizminin ele bir üzvü yoxdur ki, orucun müsbət təsirinə məruz qalmasın.

Oruc bel, onurğa, boyun ağrıların sağlamlığına kömək edir. Norveçdə aparılmış elmi tədqiqat nəticəsində məlum olmuşdur ki, qida qəbulundan imtina oynaqların iltihabının müalicəsində effektiv vasitədir - bir şərhlə ki, xəstə dörd həftə ac qalsın. Bu isə təxminən Ramazan orucunun müddətinə bərabərdir! Həkimlər mədə-bağırsaqla xəstəliklərdən müalicə zamanı da ele bu qədər pəhriz saxlamağı məsləhət görürlər.

Qeyri-müsəlman ölkələrində aparılmış və on minlərlə xəstəni əhatə etmiş araşdırmalar sübut etmişdir ki, oruc bir çox digər xəstəliklərin, o cümlədən yüksək qan təzyiqinin, qaraciyər, dəri xəstəliklərinin, xüsusilə allergiya və xronik ekzemanın və s. müalicəsinə kömək edir. Bundan başqa, oruc bir çox insanların əziyyət çəkdiyi köklükdən və onun doğurduğu xəstəliklərdən qurtulmaq üçün təsirli vasitədir. Eyni zamanda oruc pis vərdişləri (siqaretə, narkotik maddələrə bağlılıq və s.) tərgitməyə kömək edir.

Orucun faydaları haqqında çox danışmaq olar. Bununla belə, Ramazanda oruc mehz Allahın əmrini yerinə yetirib Onun rızasını qazanmaq üçün tutulur. Bu mübarek ayda Tanrıya edilən dualar daha tez qəbul olunandır. Vətən torpağının düşmənlərindən qurtulması, didərgin həmvətənlərimizin yurd-yuvalarına qayıtması üçün dua edək! Allah orucunuza və müqəddəs ayda edəcəyiniz duaları qəbul eylesin!

Allahverdi MEHDİYEV,
"Azərbaycan"

Beynəlxalq aləm

ABŞ dörd ölkəyə İranla müvəqqəti əməkdaşlığa yenidən icazə verdi

ABŞ Prezidenti Donald Trampın administrasiyası İranla dinc nüvə programı çərçivəsində əməkdaşlıq edən dörd ölkə üçün sanksiyalardan azad olunma müddətini uzatmaq qərarına gəlmişdir. Bu ölkələr Rusiya, Çin, Fransa və Böyük Britaniyadır. Bu barədə "Anadolu" agentliyi xəbər verir.

ABŞ Dövlət Departamentindən verilən məlumata görə, adıçəkilən ölkələr İranla bəzi layihələr üzrə əməkdaşlıq edə biləcək. Eyni zamanda İrana təzyiqlə gücləndirmək məqsədilə sanksiyalardan azad olunmanın müddəti 180 deyil, 90 gün olacaq. Beləliklə, dörd ölkə 2015-ci ildə başlamış layihələrin icrasını davam etdirə biləcək.

Floridada Boing təyyarəsi suya düşdü

ABŞ-da Kubadakı Quantamo hərbi bazasından uçuşun 136 min 737 təyyarəsi suya enmişdir. 136 min 737 təyyarəsi suya enmişdir. 136 min 737 təyyarəsi suya enmişdir. 136 min 737 təyyarəsi suya enmişdir.

səhərinin yaxınlığında baş vermişdir. Enmə zolağında uçuşu qeyd edən təyyarə Sent-Cons çayına düşmüşdür. Hazırda qəzalın səbəbi araşdırılır. Məlumatla görə, təyyarədə hərbiçilər və onların ailələri, habelə Pentaqonun podratçıları olmuşlar.

Hindistanda "Fani"nin ilk qurbanları

Benqal körfəzindən gəlmiş "Fani" tropik siklonu Hindistanın şərqində yerləşən Orissa ştatında artıq 8 nəfərin həyatına son qoymuşdur. Bu barədə NDTV telekanalı xəbər verir. Məlumatla görə, son 20 il ərzində ölkəni vur-

muş qasırğalardan heç biri bu gücdə olmamışdır. Küleyin sürəti saatda 200 kilometr idi. Regionda aviyaşırıya əlaqəsi və qatların hərəkəti dayandırılmışdır. Ştatın bir milyon dan çox sakini təxliyə olunmuşdur.

BMT Assanj barəsində məhkəmə qərarını tənqid etdi

BMT hesab edir ki, London məhkəməsinin "WikiLeaks"ın təsisçisi Culian Assanj barəsində çıxardığı qərar mütənasib deyil. Bu barədə "Rosbalt" agentliyi xəbər verir.

Beynəlxalq təşkilatın bəyanatında qeyd olunur ki, Assanj İsveç və Böyük Britaniya hökumətləri tərəfindən "əsassız olaraq saxlanılmışdır". Lakin Britaniya hökuməti bu faktı məhəl qoymamışdır. Bundan əlavə, jurnalisti

ciddi rejimli Belmarş həbsxanasında saxlamağa heç bir səbəb yoxdur. Ekspertlərin fikrincə, bu, insan hüquqları normalarına uyğun olan zərurət və proporsionallıq prinsiplərinə ziddir. Xatırladaq ki, Assanj Vaşinqtonun sorğusuna əsasən 50 həftə müddətinə həbs olunmuşdur. Pentaqonun məxfi sənədlərini dərc etdiyinə görə onu ABŞ-da ağır cəza, bəlkə də, ölüm hökmü gözləyir.

Yerə suyun yarısını asteroidlər gətirib

Arizona Universitetinin alimləri əmindirlər ki, Yer üzündə suyun yarısını planete kometlər və asteroidlər gətirə bilər. Bu barədə BBC xəbər verir.

Kimyaçılar İtokava daş asteroidindən götürülmüş nümunələrdə çoxlu su aşkar etmişlər. O, əsasən kremniyumla zəngin minerallardan ibarət

Atəşkəs rejimi 23 dəfə pozulub

Ermenistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində sətka ərzində atəşkəs rejimini 23 dəfə pozub.

Müdafiə Nazirliyinin məlumatı xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Ermənistan Respublikasının İcevan rayonunun Berkaber kəndində yerləşən mövqelərdən Qazax rayonunun Qızılcacık kəndində, Krasnoselsk rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Gədəbəy rayonunun Göylü kəndində və adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən atəşkəs pozulub. Tərtər rayonunun işğal altın-

da olan Çiləbürt, Ağdam rayonunun Baş Qorvənd, Yusifcanlı, Cəbrayıl rayonunun Nüzzar və Mehdi kəndləri yaxınlığında, həmçinin Goranboy, Tərtər və Ağdam rayonları ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də ordumuzun mövqeləri atəşkəs pozulub.

Həftəsonu yağış yağacaq, dolu düşəcək

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, mayın 5-də Bakının və Abşeron yarımadasının bəzi yerlərində gecə yağış yağacağı, gün ərzində havanın dəyişkən buludlu olacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər aralar güclənən şimal-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 13-15°, gündüz 19-24° isti təşkil edəcək.

Nağçıvan Muxtar Respublikasının bəzi yerlərində aralar yağış yağacağı, gündüz tədricən kəsiləcəyi gözlənilir. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 8-13°, gündüz 20-25° isti olacağı ehtimalı var.

Yuxarı Qarabağ: Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Qubadlı, Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, Daşkəsən, Gədəbəy rayonlarında aralar yağış yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gündüz yağıntı tədricən kəsiləcək. Gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 5-10°, gündüz 9-14° isti olacağı ehtimalı var.

Gəncə şəhərində, Qazax, Goranboy, Tərtər, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarında aralar yağış yağacağı, gündüz havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsə-

cek. Havanın temperaturu gecə 8-13°, gündüz 20-25° isti olacağı proqnozlaşdırılır. Balakan, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayıllı, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Ouzar rayonlarında aralar yağış yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə leysan xarakterli olacağı, dolu düşəcəyi, ehtimalı var. Ayrı-ayrı yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 7-12°, gündüz 16-21° isti, dağlarda gecə 0-5°, gündüz 10-15° isti olacağı bildirilir.

Mərkəzi Aran: Mingəçevir və Şirvan şəhərində, Yevlax, Göyçay, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Hacıqabul, Salyan, Neftçala rayonlarında aralar yağış yağacağı, gündüz havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 9-14°, gündüz 22-27° isti olacağı gözlənilir.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında aralar yağış yağacağı, gündüz tədricən kəsiləcəyi gözlənilir. Səhər dağlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 10-14°, gündüz 20-24° isti, dağlarda gecə 5-10°, gündüz 13-18° isti olacaq.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında aralar yağış yağacağı, gündüz tədricən kəsiləcəyi gözlənilir. Səhər dağlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 10-14°, gündüz 20-24° isti, dağlarda gecə 5-10°, gündüz 13-18° isti olacaq.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında aralar yağış yağacağı, gündüz tədricən kəsiləcəyi gözlənilir. Səhər dağlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 10-14°, gündüz 20-24° isti, dağlarda gecə 5-10°, gündüz 13-18° isti olacaq.

«AZƏRBAYCAN»
qəzetinin
reklam xidməti
539-49-20

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!
Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Sayavuş Heydərov Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanasının baş həkimi Nuraiddin Əhmədov oğlu
FƏRİD ƏHMƏDOVUN
vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

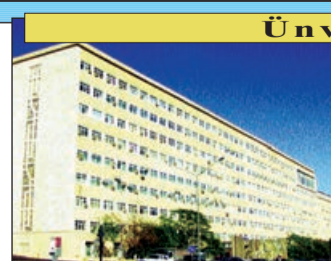
Tarix və müasirlik

Foto Feran BAGIROVUNDUR

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Ünvan

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətləbi prospekti, 529-cu məhəllə, IV mərtəbə
e-mail: secretary@azerbaijan-news.az az.reklam@mail.ru azerbaijan-news@mail.ru www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71, Baş redaktor müavini - 538-86-86, 434-63-30, 538-97-96, Mosul katib - 539-43-23, Mosul katib müavini - 539-44-91, Parlament və siyasət şöbəsi - 539-72-39, 539-84-41, 539-21-00, İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55, Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 432-37-68, Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82, Reklam şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11, Kompüter mərkəzi - 538-20-87, Fotoillüstrasiya şöbəsi - 538-84-73, Məhsulət - 539-59-33, Faks - (+994 12) 5398441

Qeydiyyat nömrəsi 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələndirilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilmişdir

Rəsmi sənəd və çıxışlarda sütyonlanlarla bərabər, dərc üçün göndərilən digər yazılarda fikirlər də Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir

Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılır

Gündəlik qəzet

Tiraj 9054
Sifariş 1450
Qiyməti 40 qəpik